

το υπόλοιπο μιας διαίρεσης

αντιεθνικιστικές προσεγγίσεις
στο κυπριακό δύο εποχών

**FAURA
BOOKS**

ΤΟ ΥΠΌΛΟΙΠΟ ΜΙΑΣ ΔΙΑΪΡΕΣΗΣ

αντιεθνικιστικές προσεγγίσεις
στο κυπριακό δύο εποχών

**FAURA
BOOKS**

για τη φασούρα των
ανατρεπτικών ιδεών

Τυπώθηκε σε 300 αντίτυπα
το καλοκαίρι του 2024

περιεχόμενα

προλογικό σημείωμα	6
μερικά επίκαιρα πολιτικά ζητήματα [1931]	10
ποιος ο πραγματικός δρόμος για την εθνική μας λευτεριά [1947]	26
το ΑΚΕΛ δεν είναι κομμουνιστικό: το αποδεικνύουν τα επτά χρόνια της δράσης του (πρώτο μέρος) [1948]	30
αυτοί που σκότωσαν τον Δώρο σκότωσαν και άλλους [1979]	35
Κύπρος: το εθνικό και οι αναρχικοί [1985]	38
αναρχικός οδηγός μαγειρικής διά το εθνικόν ζήτημαν [1987]	51
το Κυπριακό και τα διεθνιστικά καθήκοντα των ελληνοκύπριων επαναστατών (απόσπασμα) [1988]	54
ελάχιστη συμβολή στην κοινοποίηση προς τους τ/κ επαναστάτες διεθνιστές της υποκρισίας της “επαναπροσεγγιστικής” ελίτ των ε/κ κρατικών διανοούμενων και σοσιαλπατριωτών [1989]	70
μικρή συμβολή στη μη-λύση του Κυπριακού [1989-90]	73
για ένα δικοινοτικό κίνημα επαναπροσέγγισης και αυτονομίας [1989-90]	79
ομοσπονδία ή θάνατος [1993]	84
Μεσόγειος: το υπόλοιπο Κύπρος [1994]	88

προλογικό σημείωμα

Με αφορμή τη συμπλήρωση 50 χρόνων από τον πόλεμο του 1974, αναδημοσιεύουμε μια σειρά αντιεθνικιστικών προσεγγίσεων στο κυπριακό, με έμφαση στον λόγο του αντιεξουσιαστικού χώρου τες δεκαετίες '80 τζιαι '90. Τα επιλεγμένα κείμενα εν με χρονική σειρά, θκυο ξεχωριστών εποχών: η πρώτη εν η εποχή πριν την εμφάνιση της εοκα τζιαι πριν την ήττα των εργατικών αγώνων του '48, ενώ η δεύτερη εν οι δεκαετίες '80 τζιαι '90, μετά τον πόλεμο, με την εμφάνιση του αντιεξουσιαστικού χώρου τζιαι της άκρας αριστεράς. Σημαντικό κριτήριο στην επιλογή των κειμένων έπαιξε η συγκεκριμένη στάση τους στο εθνικό ζήτημα, το αν επανεκδόθηκαν σε κάποια μορφή πρόσφατα, αλλά τζιαι το μέγεθός τους. Επιλέξαμε να σταματήσουμε την επιλογή μας πριν το σχέδιο Ανάν, γιατί εθεωρήσαμε πως τα κείμενα της περιόδου 2003 τζιαι 2017, αν τζιαι πολλά, εν πιο εύκολα προσβάσιμα τζιαι πολλά άτομα πιθανόν να τα έχουν υπόψη. Τα κείμενα που γράφτηκαν σε περιόδους που η λύση του κυπριακού φάνηκε πιθανή μιλούν σε μια αρκετά διαφορετική συγκυρία (πολλές φορές με εκτενή συζήτηση για επί μέρους πρόνοιες του σχεδίου Ανάν ή άλλα τεχνικά θέματα που εθεωρήσαμε ότι εν μας προσφέρουν πολλά σήμερα), τζιαι ενδεχομένως κάποιες κινηματικές επιλογές στις τελευταίες τρεις δεκαετίες να χρίζουν κριτικού αναστοχασμού. Θεωρούμε πως ο κύκλος αγώνων που άνοιξε στις αρχές της δεκαετίας του '90 για ομοσπονδιακή λύση του κυπριακού φτάνει (ή έφτασεν ήδη) στο τέλος του, τζιαι πρέπει να επανοηματοδοτηθεί η αντιεθνικιστική προσέγγιση στο ζήτημα.

Οι αγώνες για επανένωση, που ένα σημείο τζιαι μετά, επλαισιώσαν το κυπριακό ως ένα ζήτημα διοικητικού χαρακτήρα, εστιάζοντας στην ομοσπονδία ως μια ιδανική επίλυση του θέματος διαχείρισης των εδαφών τζιαι των πληθυσμών. Οι αγώνες τούτοι ακολουθούσαν στενά την κεντρική πολιτική σκηνή, τες εκλογές, τες διαπραγματεύσεις τζιαι σταδιακά η επαφή τζιαι η επιρροή τους στο κοινωνικό πεδίο εμειώθηκε. Εν κριτικάρουμε αφ' υψηλού, αφού εσυμμετείχαμε ενεργά σε τούτες τες προσπάθειες. Τα κείμενα που ακολουθούν ελπίζουμε να βοηθήσουν στην επανοηματοδότηση των αγώνων μας για επανένωση τζιαι ενάντια στους διαχωρισμούς, μέσα που μιαν αντίληψη του θέματος ως πρόβλημα πρώτα τζιαι κύρια κοινωνικών σχέσεων τζιαι διαχωρισμών που δημιουργεί ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής.

Τα τρία πρώτα κείμενα εν γραμμένα πριν την ανεξαρτησία, πριν την εοκα τζιαι πριν το ξέσπασμα τζιαι την ήττα των εργατικών αγώνων στα τέλη της δεκαετίας του '40, που το ΚΚΚ τζιαι κόσμος που εσυμμετείχε στο Τροτσκιστικό Κόμμα Κύπρου. Τούτα τα κείμενα εν αντιενωτικά, σημεία αναφοράς για την εποχή τους, όπου η κυρίαρχη αφήγηση μιλά για σφιχτή εθνική ενότητα τζιαι την υποστήριξη της αριστεράς προς την ένωση. Το κείμενο του ΚΚΚ εν αντιπροσωπευτικό της γραμμής του κομμουνιστικού κινήματος πριν τη δημιουργία του ΑΚΕΛ, ενώ τα κείμενα των τροτσκιστών φανερώνουν πως η υποστήριξη προς την ένωση εν ήταν καθολική στους κύκλους της αριστεράς τζιαι του κομμουνισμού.

Τα υπόλοιπα κείμενα προέρχονται κυρίως που τον αντιεξουσιαστικό χώρο, το περιοδικό Τραίνο τζιαι τους κύκλους της Λεμεσού, στις δεκαετίες '80 τζιαι '90. Τούτα τα κείμενα θεωρούμε πως σκιαγραφούν την γενικότερη οπτική του αντιεξουσιαστικού χώρου της περιόδου για το κυπριακό, σε μια εποχή όπου, θυμίζουμε, οι συναντήσεις με τ/κ συντρόφους ήταν ακόμα αδύνατες. Τούτα τα κείμενα αποτέλεσαν σημαντική πηγή έμπνευσης για τον κινηματικό λόγο στες δεκαετίες που ακολούθησαν, τζιαι στες θκυο του προσεγγίσεις: ομοσπονδιακή λύση ή κοινωνική επανάσταση/εξέγερση. Ακόμα, δημοσιεύουμε θκυο κείμενα προηγουμένως άγνωστα σε μας, που εμπεριέχουν κριτική προς ομάδες τζιαι άτομα που εσυμμετείχαν σε πρώιμες προσπάθειες επαναπροσέγγισης. Τούντα θκυο κείμενα εκινήσαν μας το ενδιαφέρον γιατί διαφέρουν αρκετά που το πώς εμείναν τζεινεις οι συναντήσεις στη συλλογική, κινηματική

μνήμη. Η κριτική ως προς την (πιθανή τζιαι δρομολογούμενη) ενσωμάτωση κινηματικών τζιαι κοινωνικών διαδικασιών θεωρούμε πως εν ιδιαίτερα σημαντική, όπως σημαντική εν τζιαι η κριτική στην ευθυγράμμιση του κινήματος με κρατικές επιδιώξεις τζιαι συμφέροντα. Μέσα σε τούτην την χρονική περίοδο υπάρχουν επίσης θκυο κείμενα της τροτσκιστικής ομάδας Εργατική Δημοκρατία. Εθεωρήσαμε σημαντικό να συμπεριλάβουμε την οπτική της εν λόγω ομάδας, γιατί παρά κάποιες ελλείψεις τζιαι διαφωνίες που βρίσκουμε, θεωρούμε μια πολλά ξεκάθαρη προσέγγιση του εθνικού ζητήματος ενάντια στα συμφέροντα των ελληνοκυπριακών αφεντικών τζιαι του πολιτικού τους εκπροσώπου, το κράτος της ΚΔ. Η προσέγγιση τους ακολουθά τη φόρμουλα «ο βασικός εχθρός βρίσκεται στην ίδια μας την χώρα» - ή το εδαφικό μέρος της στο οποίο μεινίσκουμε, τζιαι το έργο των ε/κ επαναστατών ξεκινά μέσα στην ίδια την κοινότητά τους τζιαι ενάντια στο ίδιο το κράτος τους τζιαι τα συμφέροντά του. Η προσπάθεια της Εργατικής Δημοκρατίας να εφαρμόσει μια οπτική επαναστατικού ντεφαιτισμού στο κυπριακό, έφκαλε έναν αρκετά ενδιαφέρον αποτέλεσμα, ειδικά δεδομένου της εποχής στην οποία εδουλεύτηκε. Επίσης, βρίσκουμε κοινά σημεία με την προσέγγιση των αντιεξουσιαστών, που εν αρκετά λογικό αφού όπως αναφέρεται υπήρχε αλληλεπίδραση τζιαι συνεργασία των θκυο τάσεων, όπως έγινε στην επιτροπή συμπαράστασης στον αντιρρησία συνείδησης Γιάννη Πάρπα.

Εν σημαντικό να αναφέρουμε πως τα κείμενα που ακολουθούν υπήρχαν ήδη αναρτημένα στο κυπριακό κινηματικό αρχείο*, το οποίο ευχαριστούμε θερμά για τη σημαντική του συμβολή στην έκδοση τζιαι ιδιαίτερα για την «ανασκαφή» κειμένων λιότερο γνωστών. Πιστεύουμε πως παρά την διαδικτυακή τους αρχειοθέτηση τζιαι προσβασιμότητα, μια έντυπη έκδοση εν να προσφέρει στην περαιτέρω ανάγνωσή τους τζιαι, ελπίζουμε, σε άνοιγμα νέων συζητήσεων γύρω που το ζήτημα.

εκδόσεις φαούρα

*για πρόσβαση: movementsarchive.org

μερικά επίκαιρα πολιτικά ζητήματα

Αυτή η μπροσούρα εκδόθηκε από το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου το 1931 στη Λεμεσό. Φαίνεται να γράφτηκε από τον Χαράλαμπο Βατυλιώτη (Βάτη). Η παρούσα έκδοση είναι αναδημοσίευση στο περιοδικό Εντός των Τειχών, στο Διπλό Τεύχος 39-40, του Μάρτη του 1989.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΤΟΠΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Ο εναρκτήριο λόγος του Κυβερνήτη της Αποικίας που είδε τελευταία το φως αναγνωρίζει επί τέλους την ύπαρξη κρίσης και στη Κύπρο, ως αποτέλεσμα «της σφοδρός οικονομικής θυέλλης» που «εξερράγη καθ' όλον τον κόσμο».

Τα στοιχεία που δημοσιεύονται στο λόγο αυτό πιστοποιούνε αρκετά καλά την ύπαρξη της κρίσης.

Η παραγωγή των δημητριακών το 1930 είναι μικρότερη από την παραγωγή του 1929 ενώ οι προβλέψεις της παραγωγής για το 1931 είναι ακόμα χειρότερες. Η χρήση χημικών λιπασμάτων έχει περιοριστεί, όπως και η σπαρμένη έκταση. Οι ιδιοκτήτες γης, προπάντων οι τσιφλικάδες και τα μοναστήρια άφησαν άσπορα τα χωράφια τους και τα νοικιάσανε στα πρόβατα για μερράδες.

Ο Κυβερνήτης αναγνωρίζει ότι οι τιμές των χαρουπιών, του μπαμπακιού, των σιτηρών και των άλλων γεωργικών προϊόντων είναι εξευτελιστικές. Για μερικά προϊόντα π.χ. χαρούπια και μπαμπάκι, «αι τιμαί εξέπεσαν εις επίπεδον άγνωστον εις την παρούσαν γενεάν».

Οι δουλειές των μεταλλευτικών επιχειρήσεων έχουν περιοριστεί, ο δε Αμίαντος πιθανόν να εργασθεί φέτος μόνον τον Ιούνιον-Αύγουστον.

Τόσον η εισαγωγή όσο και η εξαγωγή του 1930 έχουν περιοριστεί στο σύνολον τους περί τα 25% και εις μερικά προϊόντα περί τα 50-60%.

Είναι φανερό ότι με τέτοια κατάσταση η ανεργία οφείλει να είναι πολύ διαδεδομένη ανάμεσα στην εργατική τάξη. Κι όμως ο Κυβερνήτης δεν αναφέρει τίποτε για την ανεργία κι αφήνει έμμεσα μόνον να υπονοηθεί ότι η Κυβέρνηση μελετά το ζήτημα με την υπόσχεση «ότι η Κυβέρνησις μελετά το δυνατόν της εισαγωγής... σχεδίου αμοιβαίας ασφάλειας προστατευούσης τον εργάτην, εν περιπτώσει ανεργίας» μόνον όμως «ένεκεν ασθένειας» και εάν «επιτρέψωσι τα οικονομικά της χώρας». Αυτό υπενθυμίζει την παροιμία: «Γάδαρε φώφα, όσο να βγει το τσαίρι!» Η κυβέρνηση αποδείχνει έτσι ότι δεν έχει κανένα σκοπό να πάρει σοβαρά μέτρα ενάντια στην ανεργία, η οποία μαστίζει κυριολεκτικά, όλους τους κλάδους της εργατικής τάξης και έγινε η αιτία (επειδή οι εργάτες είναι ανοργάνωτοι) να υποβιβασθούν τα μεροκάματα από πέρσυ ως φέτος κατά 30-40%!

Η κινητοποίηση και τα αιτήματα των άνεργων δεν έχουν ως τώρα ληφθεί υπ' όψιν από την ξένη Κυβέρνηση. «Στου κουφού την πόρτα, όσο θέλεις βρόντα»!

Η κατάσταση των φτωχών και μεσαίων χωρικών ολοένα και χειροτερεύει, η πληρωμή των ετήσιων τοκοχρεωλυσίων εκ μέρους των Συνεργατικών Εταιρειών μένει πίσω (όπως αναφέρει κι ο λόγος του Κυβερνήτη) οι δε «πολιτικές αγωγές» έχουν αυξηθεί από 9,337 κατά το 1929 σε 11.031 κατά το 1930. Και ο Κυβερνήτης εξηγεί ότι η «αύξησης της πολιτικής φιλοδικίας έγκειται κυρίως εις αγωγάς εκ μέρους των τοκιστών». Αυτό δείχνει ότι οι μικροϊδιοκτήτες χωρικοί μας συνεχώς καταστρέφονται και χάνουν τα χωράφια τους.

Ποιά είναι τα μέτρα με τα οποία η Κυβέρνηση σκέπτεται να βοηθήσει τις εργαζόμενες μάζες; Κανένα! Υπόσχεται να κάμει οικονομίες εις τον προϋπολογισμό και να επιτύχει δάνειο 600.000 για την ανάπτυξη της ναυτικής βάσεως στην Αμμόχωστο και για την κατασκευή δρόμων, οι οποίοι στο κάτω κάτω είναι στρατηγικής σημασίας. Αυτό είναι όλο. Δηλαδή η καταπολέμηση της κρίσης στην Κύπρο γίνεται με την μετατροπή της σε ένα μελλοντικό στρατιωτικό πεδίο και ναυτικό ορμητήριο στον προπαρασκευαζόμενο νέο πόλεμο!

Τα άλλα θα τα διορθώσει η «Θεία Πρόνοια» και η απέραντη αισιοδοξία του εξοχώτατου. Και πραγματικά η αισιοδοξία του είναι ανεξάντλητη.

Ένα φωτεινό σημείο που βλέπει στον ορίζοντα είναι η αύξηση «ολίγων» του εμπορίου δηλαδή η εξαγωγή περισσότερων προϊόντων. Αυτό είν' αποτέλεσμα των εξευτελιστικών τιμών και προϋ-

ποθέτει τη ληστεία των αγροτικών μαζών. Απόδειξη ότι η εισαγωγή συναλλάγματος από την πούληση των περισσοτέρων προϊόντων είναι μικρότερη από την περσινή.

Άλλο «φωτεινό σημείο» είναι ο «καλύτερος εμπορικός ισολογισμός», δηλαδή ο περιορισμός του εμπορικού ελλείμματος.

Αυτό σε παρένθεση είναι και το φωτεινό σημείο που βλέπουν οι Έλληνες οικονομολόγοι στην Ελλάδα.

Ο περιορισμός όμως αυτός του εμπορικού ελλείμματος είν' εντελώς φαινομενικός γιατί προέρχεται από το γενικό περιορισμό του εμπορίου εξαιτίας της μεγάλης πτώσης των τιμών. Αυτό θα είχε κάποια σημασία αν μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι το κόστος της παραγωγής των γεωργικών μας προϊόντων θα ήτανε δυνατό να λιγοστέψει τόσο, ώστε να αφήνουν κέρδος στο παράγωγο και με τις σημερινές τιμές. Μιλώντας με την οικονομολογική γλώσσα, χρειάζεται μια τεράστια ανάπτυξη της παραγωγικότητας της δουλειάς, πράγμα κατορθωτό μόνο με καλύτερα μέσα παραγωγής.

Οι χωρικοί μας, δηλαδή, πρέπει να αλλάξουνε μεθόδους καλλιεργητικής (πράγμα αδύνατο χωρίς αλλαγή του συστήματος της αγροτικής μας ιδιοκτησίας) να χρησιμοποιήσουν άλλα εργαλεία κι άλλους τρόπους δουλειάς.

Αυτό όμως είν' αδύνατο κάτω από την αποικιακή και καπιταλιστική εκμετάλλευση που βρίσκονται τώρα οι χωρικοί μας. Μέσα σε τέτοια λοιπόν κατάσταση ο περιορισμός του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου ισοδυναμεί με το κόψιμο του κεφαλιού κανενός μακρύ νταγκαλάκη για να γίνει κανονικός άνθρωπος!

Άλλο δήθεν φωτεινό σημείο είναι η αύξηση (σχεδόν ασήμαντη) των καταθέσεων στις Τράπεζες. Αυτό όμως δείχνει άκριβώς την ύπαρξη δυνατής κρίσης, η οποία δεν επιτρέπει την ωφέλη χρησιμοποίηση των κεφαλαίων σε καπιταλιστικές επιχειρήσεις κι έτσι οι κεφαλαιούχοι επιδιώκουν να ρευστοποιήσουν τα κεφάλαια τους και να τα καταθέσουνε στις τράπεζες. Αυτό σημαίνει αζητησία κεφαλαίων, πράγμα που προέρχεται από την ύπαρξη κρίσης. Μια ενδεχόμενη υποχώρηση της κρίσης θα έχει ως αποτέλεσμα το τράβηγμα των καταθέσεων από τις επιχειρήσεις.

Η μόνη συμβουλή του εξοχωτάτου για την υπερνίκηση της κρίσης είναι η «υπομονή» και οι «κοινές θυσίες» «όλων των τάξεων» πράγμα που στη γλώσσα της πραγματικότητας σημαίνει υπομονή των εργατικών τάξεων και των φτωχο-μεσαίων αγρο-

τών σ' όλες τις οικονομικές εγχειρήσεις που τους κάμνει ο καπιταλισμός και οι εκ μέρους τους θυσίες για το στήριγμα του ετοιμόρροπου καπιταλιστικού οικοδομήματος.

Η αισιοδοξία του Κυβερνήτη βασίζεται πάνω στο γεγονός ότι «η ιστορία ουδεμίαν αναφέρει περίπτωσιν καχεξίας, ην δεν διεδέχθει αντίστοιχος αναβιώσις». Ναι! Αυτό ήταν αληθινό όσο ο καπιταλισμός περνούσε «τη νεότητα» του, δηλαδή εφόσον ακολουθούσε την ανιούσαν του πορεία. Σήμερα όμως ο καπιταλισμός μπήκε στην περίοδο της «προθανατίου» του αγωνίας, στην περίοδο του ιμπεριαλισμού που προϋποθέτει την πάλη των διεθνών μονοπωλίων αναμεταξύ τους για τις αγορές και τις αποικίες, τους ιμπεριαλιστικούς πολέμους, στην περίοδο κατά την οποία το 1/6 της γήινης σφαίρας έχει αποκοπεί από το καπιταλιστικό σώμα και ο νόμος αυτός έπαψε πια να ισχύει.

Ο καπιταλισμός μετά τον παγκόσμιο πόλεμο διέρχεται μια γενική κρίση, μέσα στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να δοκιμάσει μόνο σπασμωδικές «αναβιώσεις» που προετοιμάζουν με μεγαλύτερη κρίση, απαράλλακτα όπως και οι προσπάθειες του μελλοθανάτου που καταβάλλει για να κρατηθεί στη ζωή, τον εξαντλούν περισσότερο προς το θάνατο.

Για αυτό τον λόγο η αισιοδοξία του εξοχωτάτου για μια «αναβίωση» που θα επακολουθήσει την περίοδο της «θυέλλης» (για να μεταχειριστούμε τους δικούς του όρους) δεν έχει καμιά επιστημονική βάση και έχει ως σκοπό μόνο και μόνο να καλλιεργήσει ανάμεσα στον εργαζόμενο λαό φρούδες ελπίδες για μια σύντομη καλύτερη της κατάστασης κι έτσι να περιορίσει τον επαναστατικό τους αγώνα.

Οι εργαζόμενες όμως μάζες του τόπου μας δεν μπορούν να ζήσουν με απατηλές ελπίδες. Οφείλουμε να κινητοποιηθούν για την επιτυχία των άμεσων τους αιτημάτων κι έτσι να ελαφρύνουν κάπως την βατείά τους κατάσταση και να αγωνιστούν ενάντια στο ιμπεριαλιστικό και καπιταλιστικό σύστημα που γεννά την κρίση και τους πολέμους.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αν η ξένη Κυβέρνηση διά του εδώ Κυβερνήτου καλλιεργεί την «αισιοδοξίαν» όσον αφορά την οικονομική κρίση και προσκα-

λεί «όλες» τις τάξεις να υποστούνε θυσίες για την υπερπήδηση πληρώνοντας αδιαμαρτύρητα τους βαρειούς φόρους, η Κυπριακή μπουρζουαζία, αντιμετωπίζει την οικονομική κρίση με δικό της τρόπο. Οι έμποροι επιδιώκουν να αγοράσουν τα γεωργικά προϊόντα της νήσου σε τιμές όσο το δυνατό χαμηλότερες, οι τοκογλύφοι προσπαθούν να εισπράξουν τα δάνεια και τους «δικαίους» τόκους μέχρι και της τελευταίας πεντάρας, οι τσιφλικάδες και οι καλόγηροι θέλουν ακέραια τα ενοίκια τους από τους φτωχούς χωρικούς ή ρίχνουν αδιάκοπα τα μεροκάματα των εργατών τους, οι Κύπριοι μικροβιομήχανοι πίνουν κυριολεκτικά το αίμα των εργατών τους και γενικά όλοι οι εκμεταλλευτές ρίχνουν τα βάρη της οικονομικής κρίσης πάνω στη ράχη των εργαζομένων και προσπαθούν να την υπερπηδήσουν ληστεύοντας τους εργάτες και τους φτωχο-μεσαίους αγρότες.

Όλη η σάρα-μάρα αυτή των εκμεταλλευτών ξέρει καλά ότι στο σκοπό αυτό έχει σύμμαχο και τον ξένο ιμπεριαλισμό, ο οποίος δεν αρνείται να μοιράσει τον προϊόν της ληστείας των εργαζομένων, ότι το έργο και των δύο εκμεταλλευτών -του ντόπιου και του ξένου- είναι το ίδιο.

Η Κυπριακή όμως μπουρζουαζία μαζί με τους τσιφλικάδες και καλόγηρους δεν θα είχαν καμιά ένσταση αν μπορούσαν να ληστεύουνε μόνοι τους τον κυπριακό εργαζόμενο λαό. Γι' αυτό επιθυμούν την αναχώρηση των Εγγλέζων από την Κύπρο οι δε Έλληνες εκμεταλλευτές θα ήθελαν πάρα πολύ, να συνδέσουν την τύχη τους με την τύχη της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας, ενώνοντας την Κύπρο με την Ελλάδα. Θάμεναν έτσι μόνοι τους κυρίαρχοι και δεν θα αναγκαζότουσαν να μοιράζουν το πλιάτσικο με τους μισητούς «ξένους».

Μα η επιθυμία αυτή δεν εκδηλώνεται παρά με ρομαντικές επικλήσεις και με υστερικούς λόγους. Πολλοί «ριζοσπάστες» υπενθυμίζουν συχνά τον επαναστατικό αγώνα ενάντια στον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό των ριζοσπαστών της Επτανήσου και προσκαλούν τους Κυπριώτες εθνικιστές να τους μιμηθούν.

Μα είταν τότε άλλοι καιροί, περάσανε τα χρόνια εκείνα. Τότε η Ελληνική κεφαλαιοκρατία στο σύνολο της έπαιξε στα Βαλκάνια κάποιο επαναστατικό ρόλο πολεμώντας την ημιφεουδαρχική Τουρκική Αυτοκρατία. Στην Ελληνική κυβέρνηση βρισκόταν ο Κωλέττης και το «εθνικό» του κόμμα - όργανο του Γαλλικού ιμπεριαλισμού που ήταν εχθρός της Αγγλίας. Γι' αυτό κι η Ελληνι-

κές κυβερνήσεις του «εθνικού» κόμματος υποστήριζαν ενεργά το κίνημα της Επτανήσου.

Τώρα όμως η κατάσταση είναι διαφορετική. Η ελληνική κεφαλαιοκρατία είναι στενά -πολύ στενά- δεμένη με το αγγλέζικο κεφάλαιο, το ελληνικό κράτος είναι καταχρεωμένο στους Αγγλέζους τραπεζίτες, στους Χάμπρο και Σία, το προλεταριακό επαναστατικό κίνημα στην Ελλάδα προχωρεί με μεγάλα βήματα πράγμα που αναγκάζει την ελληνική κεφαλαιοκρατία να φασιστικοποιείται συνεχώς. Πως είναι δυνατό η φασιστική κυβέρνηση του Βενιζέλου να υποστηρίξει ένα πραγματικό επαναστατικό κίνημα στην Κύπρο; Η Κυπριακή κεφαλαιοκρατία ακολουθεί τη γενική πορεία της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας κι όταν προσθέσουμε και τον αντιδραστικό ρόλο των φεουδαρχικών υπολειμμάτων -της Εκκλησίας, μοναστηρίων, τσιφλικιάδων- θα δούμε ότι η επανάληψη του ριζοσπαστικού αγώνα της Επτανήσου στην Κύπρο είναι πράγμα αδύνατο. Γι αυτό βλέπουμε το «ενωτικό» κίνημα να περιορίζεται μόνο σε υπομνηματολογία, άσκοπη κι ανώφελη.

Αν μάλιστα προσεκτικά διαβάσουμε το λόγο του αρχηγού των «ενωτικών» κ. Λανίτη στην τελευταία σύνοδο της βουλής, θα δούμε ότι εδώ δεν πρόκειται για «Ένωση της Κύπρου [αλλά] της Ελλάδας με την Κύπρο»! Οι εθνικιστές μας για να επιτύχουν την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα είναι έτοιμοι να θυσιάσουν και τα τελευταία ψυχία της Εθνικής ανεξαρτησίας της Ελλάδας, ανοίγοντας «τους λιμένας» και « τας ελληνικάς θάλασσας» εις τον αγγλέζικο ιμπεριαλισμό (δώρον άδωρον για την Αγγλική Αυτοκρατορία, εφ' όσον ολ' αυτά τα έχει και χωρίς να δώσει την Κύπρο στην Ελλάδα).

Το ενωτικό κίνημα μετά την κρίση που πέρασε ύστερα από τον πόλεμο, θα χρεωκοπούσε οριστικά και θα έχανε κάθε σημασία αν δεν προλάμβαινε η οικονομική κρίση που έδωσε ένα γερό κτύπημα στην αγροτική πολιτική του αγγλέζικου ιμπεριαλισμού.

Η οικονομική κρίση, η οποία στην Κύπρο είναι κυρίως αγροτική, έχει αναπτύξει την πολιτική δραστηριότητα των εργαζομένων μαζών, έχει δυναμώσει τη δυσαρέσκεια τους ενάντια στους εκμεταλλευτές τους.

Αυτό προκαλεί την όξυνση των ταξικών αντιθέσεων και την ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος του προλεταριάτου και των εργαζομένων αγροτών, τόσο ενάντια στη ξένη Κυβέρνηση όσο κι ενάντια στους ντόπιους εκμεταλλευτές.

Οι φτωχοί χωρικοί άρχισαν ολοένα και περισσότερο να βλέπουν την σωτηρία τους όχι μόνο στην απελευθέρωση της Κύπρου από τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό, μα και στο αγώνα για τη γη, για την απαλλαγή τους από τα τοκογλυφικά χρέη κτλ.

Οι τσιφλικιάδες, η Εκκλησία οι τοκογλύφοι, οι έμποροι και βιομήχανοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να σταματήσουν την «αριστεροποίηση» των μαζών και να τις αποτρέψουν από τον πραγματικά επαναστατικό δρόμο. Γι' αυτό αναζωογονούν και γαλβανίζουν το πεθιαμμένο σύνθημα της Ένωσης με την Ελλάδα και μάλιστα το παρουσιάζουν ως την πανάκεια που θα σώσει τη φτωχολογιά από την οικονομική κρίση.

Όπως οι αρχαίοι δούλοι κι οι καταστρεμμένοι χειροτέχνες της ρωμαϊκής εποχής, ανίκανοι να επαναστατήσουν ενάντια στο σύστημα της δουλειάς και στο ετοιμόρροπο «αρχαίο» καθεστώς, ζητούσαν τη σωτηρία τους τον ουρανό κι ασπαζόμενοι το χριστιανισμό περίμεναν (όπως οι σημερινοί χιλιαστές, από μέρα σε μέρα τη «Δευτέρα Παρουσία» όχι του Ανθία μα την «πραγματική»), έτσι κι οι «ενωτικοί» της Κύπρου προσπαθούν να πείσουν τις εργαζόμενες μάζες ότι θα εύρουν τη σωτηρία τους μόνο στην Ελλάδα. Γι' αυτούς η Ελλάδα είναι πραγματικός παράδεισος. Ούτε κρίση έχει, ούτε δυστυχία. Όλος ο κόσμος ευημερεί, η παγκόσμια οικονομική κρίση που δε σταμάτησε στα σύνορα ούτε της βαθύπλουτης Αμερικής, ούτε της κραταιάς Αγγλικής Αυτοκρατορίας, σταμάτησαν ως εκ θαύματος στα σύνορα της μικράς Ελλάδας, η οποία αποτελεί μια ευτυχισμένη νήσο μέσα στον ωκεανό της δυστυχίας που παραδέρνει τον άλλο καπιταλιστικό κόσμο. (Οι ενωτικοί μας δεν ενδιαφέρονται να μας εξηγήσουν ποιοί λόγοι κάμνουν τους εργάτες της Ελλάδας ν' απεργούν και να σκοτώνονται κάθε μέρα στους δρόμους, γιατί οι αγρότες να εξεγείρονται, γιατί οι χωροφύλακες να σκοτώνουν τους αγρότες που δεν πληρώνουν τους φόρους κι άλλα πολλά γεγονότα του ελληνικού παραδείσου).

Στο αναμεταξύ οι Κύπριοι εργαζόμενοι, αναμένοντας τη σωτηρία τους μέσα στον Ελληνικό παράδεισο, οφείλουν να καθίσουν ήσυχα, να μην επαναστατούν ενάντια στην εκμετάλλευση, να μη θέλουν απαλλαγή από τα χρέη και έτσι να μην εμποδίσουν το τίμιο έργο των εμπόρων και των τοκογλύφων, των τσιφλικιάδων και των καλογήρων, ούτε να διαμαρτύρονται διόλου όταν τους ληστεύουν, όταν τους πέρνουν τα χωράφια, όταν τους ξεκληρίζουν.

Αυτό το ρόλο παίζει η αναγέννηση του ενωτικού κινήματος μέσα στους όρους της οικονομικής κρίσης. Αυτό φαίνεται ολοφάνερα μέσα στη Βουλή. Οι Έλληνες βουλευταί (εκτός του Γαλατοπούλου) όργανα της κεφαλαιοκρατίας, δεν μπορούσαν να υποβάλουν κανένα αίτημα της φτωχολογιάς στη Βουλή και να ζητήσουν την πραγματοποίηση του από την Κυπριακή Κυβέρνηση.

Αυπό θα ήταν αντίθετο με τα συμφέροντα των εκμεταλλευτών. Πήρανε λοιπόν το «ριζοσπαστικό» δρόμο και ζήτησαν «την Ένωση και μόνον την Ένωση». Έτσι από τη μιά φαίνονται ριζοσπαστικοί γιατί δεν κάμνουν καμμιά «υποχώρηση» απέναντι στον ιμπεριαλισμό κι από την άλλη αποφεύγουν το σκόπελο της φτωχολογιάς που περιμένει να ζητήσουν κάτι για την ανακούφιση του εργαζόμενου λαού. Αυτός πρέπει να πεινά και να παραδέρνει μέσα στη δυστυχία, τρώγοντας το κουτόχορτο, την Ένωση!

Το σύνθημα λοιπόν της Ένωσης είν' ένα αντεπαναστατικό σύνθημα που εμποδίζει τις εργαζόμενες μάζες ν' ακολουθήσουν τον δρόμο της πάλης τόσο ενάντια στον ξένο ιμπεριαλισμό όσο και για τις άμεσες και καθημερινές τους απαιτήσεις, οι οποίες είναι η μόνη σωτηρία τους σήμερα, ν' ακολουθήσουν τη γραμμή που τους υποδεικνύει το μόνο επαναστατικό κόμμα - το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου.

Εκτός όμως από τον καθαρό αντεπαναστατικό ρόλο, το σύνθημα της Ενώσεως με την Ελλάδα χρησιμοποιείται απ' ευθείας από τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό ως όπλο για την διαίρεση του κυπριακού εργαζόμενου λαού. Η Κύπρος δεν κατοικείται μόνον από Έλληνες. Το 1/5 των κατοίκων της είναι Τούρκοι που είναι τόσο Κύπριοι όσο και οι Έλληνες κι ας λέγουν οι «Ενωτικοί» ότι οι Τούρκοι είναι «επήλυδες».

Είναι φανερό ότι οι Τούρκοι της Κύπρου με κανένα τρόπο δε θέλουν την Ένωση με την Ελλάδα και δεν πρέπει να την θέλουν. Εφ' όσον δε ο αριθμός τους δεν είναι τόσο μεγάλος, ώστε να δικαιολογεί το σύνθημα της Ένωσης της Κύπρου με την Τουρκία (κατ' αντιπαραβολή, προς το σύνθημα των Ελλήνων, γι' αυτό η Τουρκική κεφαλαιοκρατία της Κύπρου ακολουθεί το ρητό: «Δύο κακών προκειμένων, το μη χείρον βέλτιστον»). Προτιμά λοιπόν να υποστηρίξει την Αγγλική διοίκηση και να εργάζεται για την αιώνια αποικιοποίηση της Κύπρου, συμπαρασύροντας σ' αυτό το δρόμο και τις τουρκικές εργαζόμενες μάζες.

Αυτό πιστοποιείται κι από την τακτική των Άγγλων επισήμων μελών της Βουλής πάνω στο ζήτημα της «Ενωτικής παραγράφου».

Επειδή τους τελευταίους μήνες έχει παρατηρηθεί κάποια προσέγγιση των Ελλήνων και Τούρκων βουλευτών ιδίως μετά τις αυθαιρεσίες της Τοπικής Κυβέρνησης ενάντια στην Τουρκική παιδεία, οι «επίσημοι» βουλευτές αποχώρησαν από την ψηφοφορία της ενωτικής παραγράφου κι έτσι έμειναν οι Έλληνες κι οι Τούρκοι αντιμέτωποι. Και ναι μεν εψηφίστηκε η Ενωτική παράγραφος, μα η Τοπική Κυβέρνηση κατόρθωσε έτσι να διασπάσει τους Έλληνες και τους Τούρκους και ν' ανάψει τα πάθη αναμεταξύ τους.

Και τώρα μπορούμε να βγάλουμε ένα γενικό συμπέρασμα: Το σύνθημα της Ένωσης είναι αντεπαναστατικό, ουτοπίστικο και όπλο στα χέρια του εγγλέζικου ιμπεριαλισμού για τη διάσπαση του Κυπριακού εργαζόμενου λαού. Είναι σύνθημα που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της πλουτοκρατίας, η οποία φοβάται το ξύπνημα του εργατικού λαού.

Ο μόνος ορθός δρόμος που θα οδηγήσει στην απελευθέρωση της Κύπρου από την ιμπεριαλιστική καταπίεση είναι η ένωση των εργαζομένων Ελλήνων και Τούρκων στον αγώνα για τις άμεσες τους απαιτήσεις και για την εργατο-αγροτική Σοβιετική Δημοκρατία της Κύπρου.

ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ Η ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

Η οικονομική κρίση στην Κύπρο που έσπρωξε το προλεταριάτο και τις φτωχές αγροτικές μάζες στην πιο ελεεινή δυστυχία έγινε η αιτία να οξυνθούν οι αντιθέσεις των τάξεων, να ξεχωρίσουν «τα πρόβατα από των εριφίων» - οι πλουτοκράτες από τους εκμεταλλευομένους. Ως τα τώρα η κυπριώτικη κεφαλαιοκρατία και ο ημιφεουδαρχικός κλήρος -ο σύμμαχος της- κρατούσαν κάτω από την επιρροή τους τις εργαζόμενες μάζες και τις έσερναν αλυσσοδεμένες μ' όλων των ειδών τις προλήψεις πίσω από το άρμα τους.

Η «Μεγάλη Ιδέα», η ανάσταση του «Μαρμαρωμένου Βασιλιά», ο Αγαθάγγελος, ο πόλεμος εναντίον «των άπιστων Μουσουλμάνων» για «του Χριστού την πίστιν την αγία» - ιδού τα μεσαιωνικά συνθήματα με τα οποία οι εμπορο-τοκογλύφοι κι η

ημιφεουδαρχική κι εμπορευόμενη Ορθόδοξος Εκκλησία επί ολόκληρους αιώνες έχουνε γαλουχίσει τις ελληνικές εργαζόμενες μάζες και τις έχουν ποτίσει το δηλητήριο του πιο έντονου σωβινισμού, της πιο γελοίας προγονοπληξίας και του πιο ελεεινού εθνικού εγωκεντρισμού. Το σύνθημα της Ένωσης με την Ελλάδα είναι για την Κύπρο η περιεκτική εκδήλωση όλων των παραπάνω εθνικών και θρησκευτικών προλήψεων.

Οι εργαζόμενες όμως μάζες τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ελλάδα άρχισαν πια να απελευθερώνονται από την πνευματική επιρροή της αστικοφεουδαρχικής ιδεολογίας και βρήκαν πια το δρόμο που θα τις οδηγήσει στην οικονομική και πνευματική τους απελευθέρωση - το δρόμο της παγκόσμιας προλεταριακής επανάστασης του Κομμουνισμού.

Οι εργαζόμενες μάζες της Κύπρου -Έλληνες και Τούρκοι- μ' ενθουσιασμό εγκολπώνονται τη γραμμή του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου - του μόνου κόμματος που μπορεί να τις οδηγήσει στη απελευθέρωση τους τόσο από τον Εγγλέζικο Ιμπεριαλισμό, όσο κι από την εκμετάλλευση των ντόπιων εμπορο-τοκογλύφων, βιομηχάνων, τσιφλικιάδων και καλογήρων.

Η ανοιχτή αποδοκιμασία των «Ενωτικών» μέσα στην αυλή της Αγίας Νάπας έδωσε το σύνθημα του οριστικού αποχωρισμού των δύο αντιθέτων στρατοπέδων - του Εθνικισμού και του Κομμουνισμού. Χώρισαν οριστικά από τη μια οι Εθνικιστές, τα όργανα της ντόπιας κεφαλαιοκρατίας και οι σκεπασμένοι σύμμαχοι του ξένου ιμπεριαλισμού κι από την άλλη οι Κομμουνιστές, οι υπερασπιστές της φτωχολογίας κι άσπονδοι εχθροί του ιμπεριαλισμού και της ντόπιας πλουτοκρατίας.

Μάταια η αστική τάξη φωνάζει ότι στην Κύπρο «δεν υπάρχουν τάξεις» και διαμαρτύρεται γιατί «τα όργανα της Μόσχας» (Αχ αυτά τα όργανα που «πληρώνονται με ρούβλια», μα δεν εννοούν να πληρωθούν με στεργλίνες που ευχαρίστως θα διέθεταν οι καλοί και φιλεργάτες αστοί μας!) «δημιουργούνε» διαφορές τάξεων. Μάταια η Ιερά Σύνοδος διαμαρτύρεται για την εισχώρηση των «αθέων» ανάμεσα στο ως τα τώρα υπομονητικό της ποίμνιο που άρχισε να δείχνει σημεία ανυποταξίας. Μάταια ξαφνίζονται οι μικροαστοί Φιλισταίοι και δεν μπορούν να χωνέψουν το βαρυστόμαχο «φρούτο του Κομμουνισμού», το οποίο άρχισε να φυτρώνει στην ως τα τώρα «ήσυχη» και «άγονη» αυτή χώρα.

Όπως έγραψε στα 1847 ο Κάρλ Μάρξ «ένα φάντασμα τρυγυρίζει την Ευρώπη - το φάντασμα του Κομμουνισμού.»

Το φάντασμα αυτό τρυγυρίζει και την Κύπρο. Δεν υπάρχει καφενείο, δεν υπάρχει χωριό όπου το ζήτημα του Κομμουνισμού να μη συζητείται. Ούτε η Ιερά Σύνοδος, ούτε οι διάφοροι «εθνικοί σύλλογοι» μπορούν να αποφύγουν τον πειρασμό του Κομμουνισμού. Γίνονται εκλογές; Το ζήτημα του Κομμουνισμού γίνεται ο άξονας της όλης κίνησης!

Οι ενωτικοί αερολόγοι, παραζαλισμένοι από την ανέλπιστη γι' αυτούς τροπή της πολιτικής κίνησης, εκλιπαρούν την υποστήριξη της ξένης κυβέρνησης, ξεχνώντας ότι είναι τουλάχιστο στα λόγια «πολέμιοι» της και ζητούν να παταχθεί η «αναρχία». Η δε ιμπεριαλιστική κυβέρνηση δεν κωφεύει στις επιλήψεις των συμμάχων της για την εκμετάλλευση των εργαζόμενων τάξεων, εφαρμόζοντας, μια ολοένα και πιο δραστήρια τρομοκρατία κατά του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Ο Κομμουνισμός ανάγκασε τέλος και το σκουριασμένο μυαλό των ιδεολόγων και δημοσιογράφων της αστικής τάξης να κινηθεί σε αγώνα κατά της «αναρχίας», κατά των «απάτριδων» και κατά των «αθέων»! Όλες οι απαρχαιωμένες πνευματικές κασαντούρες κινητοποιήθηκαν και κινητοποιούνται στον αγώνα κατά του Κομμουνισμού.

Ο πρόμαχος «του έθνους και της ορθοδοξίας», ο αστικός τύπος και προπάντων τα πιο οπισθοδρομικά κι αγαθαγγελικά του όργανα, η «Αλήθεια» κι η «Ελευθερία», οδηγούν τον αγώνα αυτό και ζητούν ούτε λίγο ούτε πολύ την εξόντωση των Κομμουνιστών και την αποκοπή τους από το σάπιο δένδρο της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Ο πρόεδρος του «Συνδέσμου Εθελοντών» Ι. Πηγασιού ο οποίος δεν εργάζεται «χάριν του στομάχου και εντέρων» του, αλλά «χάριν υψηλών ιδανικών» χάριν πελατεία και ερανολογίας, δε θέλει να μείνει πίσω κ' αποφάσισε να δώσει «μιαν διδασκαλίαν εις Κομμουνιστήν» που δημοσιεύεται στην γεροντοκόρη «Αλήθεια».

Στη διδασκαλία του διδάσκει κάποιον ανυπότακτον «κομμουνιστή» που θέλει «να τα μοιράσωμεν όλα», ενώ ο κ. Πηγασιού είναι υπέρ της κρατικοποιήσεων των όλων, «όπως έγινε στη Ρωσία». Ο Κομμουνισμός βέβαια δε θέλει να μοιράσει τίποτε σε κανένα, αλλά να εθνικοποιήσει τα μέσα της παραγωγής για να εξασφαλίσει σε όλους τους εργαζόμενους δουλειά. Δεν υπάρχει δε Κομμουνιστής

που θέλει να «τα μοιράσει όλα», εκτός από κανένα ανισόρροπο που νομίζει ότι είναι κομμουνιστής και με τον οποίο κατά προτίμηση άνοιξε συζήτηση ο κ. Πηγασίου.

Ο κ. αυτός φοβερίζει τον μαθητή του ότι ο Κομμουνισμός θα τον κάμει να ζει όπως ζούνε σήμερα στην Ρωσία. Άπαγε της βλασφημίας! Ο Κύπριος εργάτης να προτιμήσει να δουλεύει 6-7 ώρες την ημέρα αντί 12-15, να παίρνει μεροκάματο που να του εξασφαλίζει μια καλύτερη ζωή αντί της πείνας, να έχει κοινωνική ασφάλεια αντί να πεθαίνει στους δρόμους και τόσα άλλα κακά της «Σοβιετικής κολάσεως»!

Ο κ. Πηγασίου φοβερίζει ακόμη τον μαθητή του, ότι υπό την Σοβιετική κυβέρνηση «άλλοι θα κατοικούν εις ωραίας οικίας, διότι έχουν τα μέσα με τα αρχάς» (δηλαδή οι εργάτες), ενώ «άλλοι θα κατοικούν εις τρώγλας διότι δεν λογαριάζονται» (δηλαδή οι πρώην εκμεταλλευτές). Βλέπετε πράγματα ανυπόφορα! ο κ. Πηγασίου λέγει στο μαθητή του: «Είναι αλήθεια ότι κατοικείς εις μιαν μικροκατοικίαν (διάβαζε τρώγλην) ενώ άλλοι κάθονται εις μέγαρα και τρέφονται πλουσιοπαρόχως». Ο κ. Πηγασίου θέλει να μείνουν όπως έχουν τα πράγματα διότι «μέγαρα δι' όλους δεν υπάρχουν»!

Οι εργάτες όμως είναι μετριόφρονες. Δέχονται να κατοικήσουν εις τα υπάρχοντα μέγαρα και για όσους θα μείνουν έξω, η μέλλουσα κυβέρνηση τους θα σκεφθεί! Άλλωστε τα μέγαρα τα κτίζουν οι εργάτες, οι οποίοι θα εξακολουθήσουν να εργάζονται και υπό το Σοβιετικό καθεστώς. Κτίζουν κι άλλα!

Φοβίζει τους εργάτες ότι θα κακοπερνούν και θα υποφέρουν υπό το Σοβιετικό καθεστώς, όπως σήμερα υποφέρουν κατά τον κ. Πηγασίου και οι εργάτες της Ρωσίας.

Παρακάτω όμως λέγει στον υποτιθέμενο μαθητή του ότι οι κομμουνιστές εγκατέλειψαν «την πατρίδα και την θρησκείαν» για να επιτύχουνε μόνο «ώστε να καλοπερνά ο στόμαχος και τα έντερα» τους. Όστε λοιπόν ο Κομμουνισμός κ. Πηγασίου μπορεί να εξασφαλίσει ψωμί για «τον στόμαχον και τα έντερα» των εργατών; (πράγμα τόσο χιδαίο για τους κοιλαράδες αστούς; ο εργάτης να συνηθίσει να τρώει!).

Μα τώρα έρχεσθε σε αληθινή αντίθεση στα λεγόμενα σας. Όλη σας η πολεμική ενάντια στον Κομμουνισμό στηριζότανε στην άποψη ότι ο κομμουνισμός (και φέρνατε παράδειγμα την Ρωσία) δεν μπορεί να εξασφαλίσει καλή ζωή στους εργάτες.

Τώρα δεν έρχεσθε να επιπλήξετε τους εργάτες διότι απαρνούνται θρησκεία και πατρίδα για να επιτύχουν καλύτερη ζωή από τον κομμουνισμό. Ασφαλώς «δεν μπορείτε να ενώσετε τις δύο άκριες», όπως λέγουν οι εχθροί σας Ρώσοι!

Αμφιβάλλω αν οι εργάτες της Κύπρου είναι τόσο «ιδεολόγοι» ώστε να δέχονται να γεμίσουν τον στόμαχο τους με ρητά του ευαγγελίου και με ζητωκραυγές υπέρ της «Ενώσεως». Πάντως ο κ. Πηγασίου και οι ταξικοί του σύντροφοι αστοί, οι τόσο «ιδεολόγοι» είναι βέβαιο ότι δε θα δεχθούν τέτοια δίαιτα που επιδιώκει ο κ. Πηγασίου για τους εργάτες, κάνοντας κατάλογο των «κομμουνιστών» Λευκωσίας και υποδεικνύοντας ευαγγελικώτατα και εθνικώτατα την απόλυση τους από τις δουλειές. Ακατανόητη αληθινά προστασία των εργατών!

Τέλος πάντων στο τέλος κ. Πηγασίου επείσατε οριστικά τον εργάτη σας ότι οι Κομμουνιστές είναι «εκμεταλλευτές», διότι «πίνουν μύρα και σαμπάνια» (το ιδεώδες δηλαδή της ευτυχίας για τον αστό, αν προσθέσουμε και καμμιά εξαπάτηση κοριτσιού) που άφθονα τους κερνούν οι δεσμοφύλακες των Κεντρικών Φυλακών όπου βρίσκονται. Ο εργάτης λοιπόν ύστερα από τέτοιο μάθημα δεν έχει παρά να φροντίσει να ξανασυναντήσει τον κ. Πηγασίου όχι όμως υποθέτω για να τονέ συγχαρεί, αλλά για να τονέ φτύσει, αν δεν λυπάται βέβαια το φτύμμα του.

Άλλο σκουριασμένο όπλο που κουρδίστηκε ενάντια στο Κομμουνισμό είναι η Εκκλησία. Η Ιερά Σύνοδος συζητεί το ζήτημα του Κομμουνισμού και πιθανόν να υιοθετήσει τις ευαγγελικές προτάσεις της «Αλήθειας» και ν' αφορήσει όλους τους Κομμουνιστές. Αυτό θα είναι συμφωνότατο και με το Ευαγγέλιο. Γιατί οι εργάτες «να μεριμνούν δια την αύριον» και να μην περιμένουν να ζήσουν «όπως τα πετεινά του ουρανού» που «ούτε σπείρουν ούτε θερίζουν»; Γιατί να αγωνίζονται κατά της πλουτοκρατίας και να μην γυρίζουν και από την άλλη πλευρά τους όταν τους ραπίζουν από τη μια και να μην περιμένουν τη σωτηρία τους μετά το θάνατο; Αυτά τα θανάσιμα αμαρτήματα σκανδαλίζουν τους σεπτούς αντιπροσώπους του Χριστού (οι οποίοι ούτε «εμπορεύονται» ούτε συγκεντρώνουν «θησαυρούς επί της γης») και γι' αυτό κηρύττουν αληθινή σταυροφορία κατά του Κομμουνισμού.

Οι χρυσόστομοι ιεροκήρυκες της «Ορθοδόξου εν Κύπρω Εκκλησίας» έχουν κινητοποιηθεί για να διδάξουν το «χριστεπώνυ-

μον ποιμνιον», ότι οι λύκοι-μπολσεβίκοι «το απειλούν» και ότι ο «αντίχριστος» παρουσιάστηκε στην Κύπρο με όλα του τα σατανικά τεχνάσματα.

Εάν ο Πάπας της Ρώμης οργανώνει σταυροφορίες κατά του Κομμουνισμού χρησιμοποιώντας όλα τα μέσα κι αυτό ακόμη το ραδιόφωνο (αδιάφορο αν οι προκατόχοι του έκαιαν πάνω στη φωτιά τους προγόνους του Μαρκόνι, τους Γαλιλαίους και τους Κοπέρνικους) γιατί ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Νέας Ίουστινιανής και πάσης Κύπρου να μείνει πίσω; Αν ο ένας είναι κληρονόμος του Αποστόλου Πέτρου, ο άλλος είναι κληρονόμος του Απόστολου Βαρνάβα. Κι οι δύο κατάγονται από τους μαύρους μεσαιωνικούς καιρούς από την φεουδαρχική περίοδο, από την εποχή της δουλοπαροικίας και της αγγαρείας.

Η Ιερά Σύνοδος της Κύπρου βρήκε ήδη και το εξιλαστήριο της θύμα, τον προλετάριο ποιητή Τεύκρο Ανθία, ο οποίος με το καυτήριο του, τη «Δευτέρα Παρουσία», έκαψε τις εμπυασμένες πληγές της Ορθοδόξου Εκκλησίας κι εγελοιοποίησε κάθε εθνική και θρησκευτική πρόληψη. Μέσα στην «Δευτέρα Παρουσία» οι αιωνόβιες «αλήθειες» για τις οποίες υποκριτικά κόπτεται η αστική τάξη, παρουσιάστηκαν όπως τους πιερρότους και τις πεταλούδες των καρναβαλιών, ικανές να κινούν τα χάχανα μονάχα. Γι αυτό κι ο ποιητής Ανθίας έχει αφορισθεί κι οφείλει να μείνει «άλυωτος» μετά θάνατο μέχρι την «αληθινή» Δευτέρα Παρουσία, εχτός αν όσο που να πεθάνει θα έχουμε στην Κύπρο Κρεματτήριο (κλίβανο που καίουν τους νεκρούς) που θα μπορεί να εξουδετερώσει με την υψηλή θερμοκρασία τις μεταθανάτιες συνέπειες του αφορισμού. Όσον αφορά τις επί γης συνέπειες του, το πολύ πολύ ο αφορισμός θα δώσει θέμα στον Ανθία για κανένα τσουχτερό του στιχούργημα.

Δίπλα όμως στα τσακμακοτούφεκα, τους καλογήρους, η κυπριώτικη Κεφαλαιοκρατία κινητοποίησε και τα πιο σύγχρονα όπλα της, τους «σοσιαλίζοντες» μάλλον τους «εθνικοσοσιαλιστές» του τύπου Φειδία Κυριακίδη.

Οι τελευταίοι οφείλουν να παρουσιαστούν τώρα με τη μάσκα του φιλεργατη για να αποτραβήξουν τους εργάτες από τον Κομμουνισμό και να τους οργανώσουν σε νομιμόφρονα συνδικάτα παρόμοια με τα ρεφορμιστικά και προδοτικά Τρέιντ-ούνιους της Αγγλίας. Αυτή τη σημασία έχουν οι φιλεργατικοί λόγοι μερικών

βουλευτών κατά την επιψήφιση του νόμου περί συντεχνιών (Τρεϊτ-ούνιονς) που επίσης επιδιώκει παρόμοιο σκοπό.

Κι όμως οι εργαζόμενες μάζες της Κύπρου δεν παρασύρονται από την αντικομμουνιστική προπαγάνδα. Τουναντίον σιγά σιγά απελευθερώνονται από την πολιτική επιρροή της κεφαλαιοκρατίας και περνούν στο προλεταριακό στρατόπεδο κάτω από τις σημαίες του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Αυτό έχει πιστοποιηθεί στην εκλογή Πάφου. Η Εθνική Οργάνωση κι ο υποψήφιος της έβαλαν ως κύριο ζήτημα στην εκλογική τους καμπάνια τον αγώνα κατά του Κομμουνισμού.

Με την λαμπρά, όπως ενόμιζαν, ευκαιρία του γεγονότος, ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα υποστήριζε το Γαλαιόπουλο, οι «εθνικιστές» παρουσιάστηκαν ως πολέμιοι του «Κομμουνισμού» και της «αθείας». Εχρησιμοποίησαν όλα τους τα όπλα και όλα τους τα επιχειρήματα κατά του Κομμουνισμού, ΕΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΑΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ βέβαιοι ότι οι νομιζόμενοι εθνικόφρονες χωρικοί της Πάφου θα γινόντουσαν άγρια θηρία, κι όμως το αποτέλεσμα ήταν αποκαρδιωτικό γι αυτούς.

Ο επίσημος αντιπρόσωπος του Εθνικισμού έχει ηττηθεί κατά κράτος κι «ο προστατευόμενος» (όπως τον εχαρακτήρισαν) του Κομμουνισμού Γαλατόπουλος, παρά τις αμφιταλαντεύσεις και την ατολμία πολλών φίλων του που ενόμιζαν ότι η υποστήριξη του Κομ. Κόμματος ήταν «βλαβερή» στην εκλογική τους πάλη.

Αυτό είναι μια μεγάλη νίκη του Κομ. Κόμματος κι αν ακόμη ο Γαλατόπουλος «αποκηρύξει τον Κομμουνισμό» όπως αναμένουν οι εθνικιστές, μάταια όμως ως τώρα.

Οι εκλογείς της Πάφου έδειξαν επίσης ότι τα δύο στρατόπεδα χώρισαν πια οριστικά. Μα έδειξαν και κάτι άλλο. Ότι ο Εθνικισμός συνεχώς χρεωκοπεί και την θέση του την παίρνει γρήγορα ο Κομμουνισμός, η μόνη ελπίδα των καταπιεζομένων μαζών της Κύπρου. Η έκβαση της πάλης για την κατάκτηση των εργαζομένων απαιτεί σήμερα την πιο δραστήρια όραση από το Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου και την κατά μέτωπο επίθεση ενάντια στον Εθνικισμό και τις οργανώσεις του, όπως και την καλύτερη οργάνωση του αγώνα των εργαζομένων μαζών - Ελλήνων και Τούρκων - για τις άμεσες τους απαιτήσεις.

Αυτή είναι η μόνη ορθή γραμμή για το Κομμουνιστικό Κόμμα της Κύπρου. Μάταια οι εθνικιστές «ενδιαφέρονται» για την εφαρμογή στην Κύπρο της πολιτικής γραμμής της Κομμουνιστικής Διε-

θνούς, η οποία κατ' αυτούς «διαστρεβλώνεται από τους εδώ Κομμουνιστάς». Κατ' αυτούς οι Κομμουνιστές οφείλουν να επιδιώξουν την Ένωση με την Ελλάδα «για να αποκτήσουν ελευθερία προπαγάνδας των ιδεών τους» (ξεχνούν το ιδιώνυμο του Βενιζέλου!) και να πάψουν να κινητοποιούν τους εργαζόμενους πάνω στις άμεσες απαιτήσεις. Με λίγα λόγια θέλουν να κάμουν το Κομμουνιστικό Κόμμα ουρά του εθνικισμού!

Η Κομμουνιστική Διεθνής όμως δεν υποστηρίζει οτιδήποτε εθνικό κίνημα μα μονάχα τα επαναστατικά κι ως τώρα είδαμε ότι το ενωτικό κίνημα είν' αντεπαναστατικό ρομαντικο-φιλολογικό κίνημα και όπλο στα χέρια του εγγλέζικου ιμπεριαλισμού.

Άλλος όρος είναι η εξασφάλιση της πολιτικής ανεξαρτησίας του Κομμουνιστικού Κόμματος και της ελεύθερας οργάνωσης των εργαζομένων, πράγματα που δεν αναγνωρίζουν οι εδώ εθνικιστές που θεωρούν τον Κομμουνισμό θανάσιμο αμάρτημα. Για να λείψει κάθε παρεξήγηση ας παραθέσουμε ένα απόσπασμα από το Πρόγραμμα της Κομμουνιστ. Διεθνούς:

«Τα Κομμουνιστικά Κόμματα εις τας Αποικιακάς και τας ημιαποικιακάς χώρας πρέπει να διεξάγουν ένα τολμηρό αγώνα εναντίον του ξένου ιμπεριαλισμού και ακατάπαυστα να προπαγανδίζουν υπέρ της φιλίας και της ενότητας με το προλεταριάτο των ιμπεριαλιστικών χωρών. Πρέπει στα φανερά να προαγάγουν, να προπαγανδίζουν και να θέτουν σε εφαρμογή το σύνθημα της αγροτικής επανάστασης, να διαγείρουν τις φαρδειές μάζες των χωρικών για την ανατροπή των γαιοκτημόνων και να καταπολεμούν την αντιδραστική και μεσαιωνική επίδραση του κλήρου, των ιεραποστολών και άλλων παρομοίων στοιχείων».

«Εις αυτάς τας χώρας το κυριώτερον έργον είναι να οργανωθούν οι εργάτες και χωρικοί ANEΞΑΡΤΗΤΑ... και να απελευθερωθούν από την επιρροή της εθνικής κεφαλαιοκρατίας, με την οποία μπορούν να γίνουν προσωρινά συμφωνία υπό τον όρον όπως αυτή, η κεφαλαιοκρατία, δεν εμποδίζει την επαναστατική οργάνωση των εργατών και χωρικών, και όπως διεξάγει ένα γνήσιο αγώνα εναντίον του ιμπεριαλισμού».

ποιος ο πραγματικός δρόμος για την εθνική μας λευτεριά

Το κείμενο αυτό προέρχεται από την εφημερίδα «Εργάτης», φύλλο 3, του 1947. Ο Εργάτης ήταν τροτσκιστική εφημερίδα που κυκλοφορούσε από το 1947 ως το 1949. Από τον Νοέμβριο του 1948 κυκλοφορούσε ως το εκφραστικό όργανο του Τροτσκιστικού Κόμματος Κύπρου.

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΜΑΣ ΓΙΑ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΤΑΘΕΙ

Το σύνθημα «Ένωση με την Ελλάδα» άρχισε να ρίχνεται από πολύ παλιά εποχή, από την εποχή της αστικής Επανάστασης στην Ελλάδα το 1821, και εσυνδυάσθη τότε με τον αγώνα της αστικής τάξης ενάντια στη φεουδαρχία και τον προστάτη της, το ξένο Τούρκικο ζυγό. Το σύνθημα τότες της Ένωσης ήταν προοδευτικό, για το λόγο, ότι ή αστική τάξη και στην Ελλάδα και στην Κύπρο, που άρχισε κείνη την εποχή να ορθώνεται μπροστά στην Φεουδαρχική τάξη, είχε μια και την αυτή επιδίωξη: την κατάργηση της φεουδαρχίας και το διώξιμο του ξένου κατακτητή, ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΚΑΤΑΧΤΗΤΗ, και τής Ελλάδας και τής Κύπρου. Κοινός, λοιπόν, ο εχθρός, κοινός και ο αγώνας. Ενάντια στον ίδιο κατακτητή. Ενάντια στην ίδια τάξη. Τι το καλύτερο από την ενοποίηση και τον συντονισμό των επαναστατικών δυνάμεων; Γ' αυτό λέμε, ότι ΤΟΤΕΣ το σύνθημα «Ένωση με την Ελλάδα» ήταν λογικό, προοδευτικό.

Το σύνθημα τούτο εξακολούθησε να ρίχνεται από την αστική τάξη της Κύπρου και τους διανοούμενους της -και από την αστική τάξη της Ελλάδας, φυσικά, που στην Κύπρο έβλεπε μια νέα πλουτοφόρα περιοχή για εκμετάλλευση- μέχρι σήμερα. Σήμερα, όμως, μια ΝΕΑ ΤΑΞΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΟΜΕΝΩΝ ήλθε στην επιφάνεια, η ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΤΑΞΗ, που ζήτη όχι μόνο την Εθνική της λευτεριά, μα ταυτόχρονα, και το ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ της ξεσκλάβωμα.

Από την αρχή της εμφάνισης της στην Κύπρο, η πρωτοπορία της εργατικής τάξης, το παλιό Κομμουνιστικό Κόμμα Κύπρου, άρχισε να χτυπά το αστικό και σοβινιστικό σύνθημα της «Ένωσης», που σκοπό του είχε μεν το διώξιμο του ξένου κατακτητή, άλλα είχε δε και την συνέχιση της εκμετάλλευσης του προλεταριάτου αμέρους της αστικής τάξης.

Σ' ένα σημείο στις θέσεις και αποφάσεις του Β' Συνεδρίου της Κομμουνιστικής Διεθνούς, που συντάχτηκαν από τον ίδιο τον Λένιν, αναφέρεται το έξης διαφωτιστικό κομμάτι:

«Στις υπόδουλες χώρες (αποικιακές) υπάρχουν δύο κινήματα, που κάθε μέρα χωρίζονται περισσότερο. Το ένα είναι το αστικο-δημοκρατικό εθνικιστικό κίνημα, που έχει σαν πρόγραμμα του την πολιτική ανεξαρτησία και τη διατήρηση του αστικού καθεστώτος. Το άλλο είναι το κίνημα των φτωχών αγροτών κ' εργατών για την απελευθέρωση τους από κάθε είδους εκμετάλλευση. Το πρώτο προσπαθεί να διευθύνει το δεύτερο και πολλές φορές το κατορθώνει σε αρκετό βαθμό. Αλλ' η Κομμουνιστική Διεθνής και τα Κόμματα που ανήκουν σ' αυτή, πρέπει να πολεμήσουν αυτή την τάση και να φροντίσουν ν' αναδείξουν συνείδηση τάξης στις εργατικές μάζες των αποικιών. Για το σκοπό τούτο, το σπουδαιότερο κι' αναγκαιότερο έργο είναι η ίδρυση Κομμουνιστικών Κομμάτων, που οργανώνουν τους εργάτες και τους χωρικούς στην επανάσταση και στην εγκαθίδρυση της Σοβιετικής Δημοκρατίας».

Τώρα, το σύνθημα «Ένωση με την Ελλάδα» τι άλλο μπορεί να είναι παρά ένα αστικοδημοκρατικό εθνικιστικό σύνθημα, αφού από τη μια ζητεί μεν το διώξιμο του ξένου κατακτητή, από την άλλη όμως ζητεί να διαιωίσει την εκμετάλλευση υπό άλλη μορφή, δηλ. την ένωση με άλλο αστικό κράτος, έστω κι' αν το κράτος αυτό μιλά την ίδια γλώσσα με μας, έστω και αν το κράτος τούτο ισχυρίζεται πως ο τόπος μας είναι ένα κομμάτι από τη γη του. Στις ορέξεις δεν διαφέρει από τον τωρινό εκμεταλλευτή. Το κεφάλαιο τούτο, με την διαφορετική εθνική ονομασία του, ζητά κι' αυτό κι' άλλους τόπους για εκμετάλλευση, ζητά κι' αυτό κι' άλλους σκλάβους στην υπηρεσία του. Γι' αυτό εμείς αγωνιζόμαστε και για το διώξιμο του ξένου κατακτητή και για το κοινωνικό ξεσκλάβωμα του εργάτη.

Οι οπορτουνιστές ρεφορμιστές ηγέτες του ΑΚΕΛ, θέλοντας ν' αφιονίσουν το προλεταριάτο και την αγροτική τάξη της Κύπρου με ψευδο-εθνικά και ψευδο-πατριωτικά σοβινιστικά συνθήματα, για-

τί έτσι τους συμφέρει, ρίχνουν κι' αυτοί το σύνθημα που ρίχνει η αστική τάξη της Κύπρου και μάλιστα, με πιο πομπώδες φράσεις. Η Ακελική ηγεσία δεν θέλει να έρθει σε αντίθεση με την μικροαστική τάξη, από φόβο μήπως χάσει την υποστήριξη της στις διάφορες καθημερινές εκμεταλλευτικές ενέργειες της σε βάρος της εργατικής τάξης του τόπου μας (γιατροί με τεράστια πελατεία, δικηγόροι με μπόλικες δουλειές, ποιητές, εκδότες και λογοτέχνες με τεράστια κυκλοφορία των έντυπων τους κ.τ.λ.).

Όσο για το σύνθημα «Ενότητα, συμφιλίωση» πάντα το καταδικάσαμε και το καταδικάζουμε, γιατί σκοπό έχει το αποτράβηγμα του εργάτη από τις ταξικές του διεκδικήσεις και το νάρκωμα της ταξικής του συνείδησης. Η συνεργασία με αστικά στοιχεία μπορεί να γίνει μονάχα στον αγώνα για το διώξιμο του ξένου κατακτητή, κι' αυτή πάλι σύμφωνα με τους πιο κάτω τρεις βασικούς ορούς: 1) Το προλεταριακό κόμμα κ' η τάξη που αντιπροσωπεύει να μη χάνουν την ταξική τους οντότητα. 2) Το προλεταριακό κόμμα να μπει επικεφαλής του εθνικο-απελευθερωτικού αγώνα και 3) η καθημερινή ταξική πάλη για τις οικονομικές και πολιτικές διεκδικήσεις της εργατικής κι' αγροτικής τάξης σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει ν' αγνοηθούν.

ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ;

Η δικαιολογία πως με την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα θα λυθούνε τα εθνικά δεσμά που μας τυλίγουν και μαζί με την προλεταριακή τάξη της Ελλάδας, θα προχωρήσουμε, πλάι πλάι με το Ελληνικό προλεταριάτο για το κοινωνικό μας ξεσκλάβωμα, είναι το λιγότερο παιδαριώδικη, γιατί ο αγώνας του Κυπριακού ή του Ελληνικού προλεταριάτου δεν είναι στενά εθνικός, έτσι που να κλείεται μέσα στα εθνικά σύνορα της μιας ή της άλλης χώρας, αλλά διεθνιστικός, αγώνας ολόκληρου του προλεταριακού και καταπιεζόμενου κόσμου, όπου γης.

Ο καπιταλιστικός κόσμος κατόρθωσε να κρατηθεί στη ζωή ως τα σήμερα, μετά από τον τελευταίο εξάχρονο πόλεμο και την μεταπολεμική του κρίση της υποπαραγωγής, δρώντας διεθνιστικά, αλληλοβοηθούμενος και αλληλοϋποστηριζόμενος. Αντίθετα, οι προλεταριακές δυνάμεις, ή επαναστατικές εθνικο-απελευθερωτικές

εξορμήσεις των καταπιεζόμενων σκλάβων των αποικιών, πουθενά δεν πέτυχαν ένα ουσιώδικο αποτέλεσμα, γιατί έλειπε η διεθνιστική βάση του αγώνα τους, έλειπε η διεθνιστική αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια. Παραδείγματα έχουμε ένα σωρό:

Βούρμα, Ινδοκίνα, Ινδονησία, Κεϊλάνη, Ινδίες, Περσία, Παλαιστίνη, Αίγυπτος, Μαρόκο, Μαδαγασκάρη, Παραγουάη, Βολιβία, Ισπανία, Συρία, Ελλάδα κ.λ.π. Αυτά όλα μας αποδεικνύουν, πως οποιοσδήποτε αγώνας, κλεισμένος μέσα στα στενά εθνικά όρια μιας χώρας, είναι καταδικασμένος σ' αποτυχία, γιατί έχει ν' αντιμετωπίσει όχι μονάχα τη δική του εκμεταλλευτική τάξη, αλλά κι' ολόκληρο τον συνασπισμένο παγκόσμιο καπιταλιστικό κόσμο, που θα επέμβει οπωσδήποτε για να βοηθήσει τον κινδυνεύοντα αδελφό του καπιταλισμό της χώρας εκείνης (Ελλάδα, Ινδοκίνα, Ινδονησία, Περσία, Κίνα κ.λ.π).

Γι' αυτό ο αγώνας μας δεν θα ωφελήσει τίποτε αν συνδυασθεί μονάχα με τον αγώνα του Ελληνικού προλεταριάτου. Ο αγώνας μας είναι ανάγκη να συντονιστεί με τον αγώνα όλων των άλλων αποικιακών σκλάβων και, προπαντός, με το προλεταριάτο της Αγγλίας.

το ΑΚΕΛ δεν είναι κομμουνιστικό: το αποδεικνύουν τα επτά χρόνια της δράσης του (πρώτο μέρος)

Το ακόλουθο απόσπασμα αποτελεί το πρώτο μέρος ενός κειμένου που εκδόθηκε στα φύλλα 56, 57 και 58 της εφημερίδας «Εργάτης» στις 10, 17 και 24 Οκτωβρίου του 1948. Γράφτηκε από τον Α. Περδίου.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΖΙΑΡΤΙΔΗ ΣΤΟ «ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΗ»

Πριν από επτά χρόνια, σε μια περίοδο που ο Παγκόσμιος Ιμπεριαλιστικός πόλεμος βρισκόταν στο αποκορύφωμα του, και που το διεθνές προλεταριάτο, κάτω απ' την αντεπαναστατική ρεφορμιστική καθοδήγηση της Τρίτης Διεθνούς παράδερνε μέσα σε μια πρωτοφανή στην παγκόσμια Ιστορία σύγχυση, ιδρυότανε στη Σκαρίνου, ύστερα από αρκετή προπαρασκευαστική δουλειά, από παλιά Κομμουνιστικά και Συνδικαλιστικά στοιχεία, το πρώτο μεταοχτωβριανό [αναφέρεται στα Οκτωβριανά του 1931] μαζικό προλεταριακό Κόμμα στην Κύπρο, «για τη διαφώτιση των εργαζόμενων μαζών» που πήρε το όνομα «Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζόμενου Λαού».

Στους πρώτους μήνες της ιδρυτικής του συνέλευσης στη Σκαρίνου, παρ' όλο που προοριζότανε αυτό για την εξυπηρέτηση των εργατών και αγροτών, και σε χτυπητή αντίθεση με τις διακηρύξεις του, δέχθηκε στους κόλπους του πολλά μεγαλοαστικά και μικροαστικά στοιχεία που καραδοκούσανε την ευκαιρία να μπουνε επικεφαλής των εργαζομένων μαζών του τόπου, μ' ένα καθαρά συγκεκριμένο σκοπό: να κερδίσουνε την εμπιστοσύνη των εργατών και αγροτών, ν' αμβλύνουνε την αναπτυσσόμενη επαναστατικότητα του προλεταριάτου, ν' αποτραβήξουνε την προσοχή του απ' το Σοσιαλισμό, με τη συνεχή προπαγάνδα υπέρ του Ιμπεριαλιστικού

πολέμου, και την ανάπτυξη των Εθνικιστικών τάσεων μέσα στις μάζες σε βαθμό που να υποσκελισθεί κάθε προηγούμενη διεθνιστική τάση, και να εξασφαλισθούν όλες οι απαραίτητες προϋποθέσεις για το πέρασμα του Κυπριακού Εργατικού κινήματος σε μια πρώτου μεγέθους δεξιά παρέκκλιση.

Κάτω απ' αυτούς τους καθαρά αντιταξικούς κι' αντεργατικούς υπολογισμούς μπήκανε στο ΑΚΕΛ και δουλέψανε δραστήρια όλα τα οπορτουνιστικά ρεφορμιστικά στοιχεία της δεξιάς, που, επωφελούμενα της αμάθειας των εργαζόμενων μαζών και της ανικανότητας της Συνδικαλιστικής καθοδήγησης, προωθήθηκαν στην ανώτερη Κομματική Ιεραρχία, δρώντες πια εκ του ασφαλούς, χαράσσοντας την πολιτική του Κόμματος απ' τα πάνω, μακριά από κάθε επαφή με το προλεταριάτο, κι' έξω απ' την καθοριστική γραμμή που χάραξε ο Μαρξισμός-Λενινισμός για κάθε προλεταριακό κίνημα.

Κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα της εσωκομματικής πολιτικής του ΑΚΕΛ σ' όλη την εφτάχρονη ζωή του ήταν η από τα πάνω εγκατάλειψη του Δημοκρατικού Συγκεντρωτισμού, η εγκαθίδρυση του κομματικού αυταρχισμού, που εκφράζεται με την εσωτερική σιδερένια πειθαρχία που αλυσοδένει τα κάτω προς τα πάνω, η εγκατάλειψη της βασικής αρχής της Κριτικής και Αυτοκριτικής, και η φραξιονιστική δράση, τόσο στο κόμμα, όσο και στις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις που βρισκόντουσαν κάτω απ' την κομματική ομάδα-καθοδήγηση.

Ύστερα απ' τις πιο πάνω αντικομμουνιστικές κι' αντεργατικές εξελίξεις που υπέστηκε το ΑΚΕΛ απ' τις πρώτες κιόλας μέρες της ιδρυτικής του Συνέλευσης στη Σκαρίνου, και ύστερα ακόμα απ' το αντικομμουνιστικό πρόγραμμα που υιοθέτησε η πρώτη του κομματική ολομέλεια, γινότανε πια φανερό πως το πρώτο μεταοχτωβριανό «μαζικό προλεταριακό κόμμα» στην Κύπρο, ήτανε κιόλας πνιγμένο μέσα στις αντιθέσεις που το δημιούργησανε, και βαθιά επηρεασμένο απ' το φιλοπολεμικό οίστρο της παγκόσμιας αντίδρασης, που, κάτω απ' την αντεπαναστατική ρεφορμιστική καθοδήγηση της Τρίτης Διεθνούς, βρήκε τον καιρό να οργανώσει ανενόχλητα το τελευταίο παγκόσμιο ματοκύλισμα, με τέτοια αριστοτεχνική μαεστρία, ώστε κατόρθωσε να συναντήσει την αμέριστη υποστήριξη των προλεταρίων, με τη συνεργασία της Τρίτης Διεθνούς, της Σοβιετικής γραφειοκρατίας, που συνεργάστηκανε στενά με τους εμπρηστές του πολέμου σ' όλη την πολεμική και

μεταπολεμική περίοδο που είναι αυτή τη στιγμή αντικείμενο αυτής της έρευνας.

Στον τομέα των πιο άμεσων πολιτικών επιδιώξεων του ΑΚΕΛ, δε μπήκε η πρωταρχική θέση κάθε κομμουνιστικού κόμματος για την οργάνωση της πάλης του προλεταριάτου για την ανατροπή του καπιταλιστικού καθεστώτος και την εγκαθίδρυση της αταξικής κοινωνίας, με το πέρασμα της πολιτικής εξουσίας στα χέρια του προλεταριάτου.

Από την πρώτη κιόλας μέρα της ίδρυσης του ΑΚΕΛ, η «αριστερή πλειοψηφία» χαρακτηρίζει το κίνημα των εργαζόμενων μαζών σαν κίνημα «λαϊκό-απελευθερωτικό» και βάσισε την πολιτική της πάνω στη «συνεργασία των τάξεων» παραγνωρίζοντας τη βασική θέση της Τρίτης Κομμουνιστικής Διεθνούς (περίοδος 1920-1924) για το χαρακτήρα των απελευθερωτικών-λαϊκών κινήματων στις αποικίες, που λέει ρητά πως «κάθε προοδευτικό απελευθερωτικό κίνημα στις αποικίες του Ιμπεριαλισμού είναι συνήθως διαιρεμένο σε δύο αντίθετα κινήματα: το Εθνικιστικό της υποδουλωμένης αστικής τάξης, και το διεθνιστικό των εργαζομένων μαζών μ' επικεφαλής τους τη μαχητική πρωτοπορία του επαναστατικού προλεταριάτου. Το πρώτο προσπαθεί να διευθύνει το δεύτερο και πολλές φορές το κατορθώνει σε αρκετό βαθμό», εκμεταλλευόμενο την αμάθεια και τη θρησκευτική, εθνικιστική δεισιδαιμονία των εργατών και χωρικών.

Κι' ακόμα, στις περιπτώσεις που, στην πάλη των εργαζόμενων μαζών για την απελευθέρωση της χώρας τους απ' τα νύχια της Ιμπεριαλιστικής εκμετάλλευσης και καταπίεσης, οργανώνονται ενιαία μέτωπα ανάμεσα στους αστούς και το προλεταριάτο, το τελευταίο κρατά πρωτοποριακό μέρος σ' αυτά, δίνοντας πάντα την τελευταία λέξη σε κάθε αναφυόμενο ζήτημα. Είναι, με λίγα λόγια, το προλεταριάτο, η απόλυτη δύναμη μέσα σε κάθε ενιαίο μέτωπο και διατηρεί στο ακέραιο το δικαίωμα της ανάπτυξης των ταξικών αγώνων του.

Με το χαρακτηρισμό πούδωσε στο κίνημα της Κύπρου η «αριστερή πλειοψηφία» του ΑΚΕΛ, εγκατέλειπε ανώδυνα το Μαρξισμό-Λενινισμό στη βάση του, και, κάτω από μια αριστεροτεχνικά φτιαγμένη ατμόσφαιρα σύγχυσης των εργαζόμενων μαζών, μπήκε σε μια πρώτου μεγέθους «δεξιά παρέκκλιση», καταδικάζοντας ταυτόχρονα την προηγούμενη πολιτική του Κ.Κ.Κ. και των Συντεχνιών σαν πολιτική «απόλυτα λαθεμένη κι' επιπόλαιη», που βρι-

σκότανε έξω απ' τα «πραγματικά Εθνικά αισθήματα του Κυπριακού λαού», κάνοντας, ταυτόχρονα, «στροφή προς αυτά τα λαϊκά αισθήματα» κι' εγείροντας το ζήτημα της «Ένωσης της Κύπρου με τη μητέρα πατρίδα Ελλάδα»!!

Σαν άμεση συνέπεια της «δεξιιάς του παρέκκλισης» το ΑΚΕΛ, κάλεσε αργότερα τον Κυπριακό Λαό να οργανώσει τον αγώνα για την απελευθέρωση της «μητέρας πατρίδος» από το φασισμό, με τη στρατολόγηση του, κάτω απ' τις Εγγλέζικες σημαίες, οργάνωσε παλλαϊκές συγκεντρώσεις και κινητοποιήσεις για την υποστήριξη του «αντιφασιστικού μετώπου», κάλεσε τις εργατικές Οργανώσεις να αποφεύγουνε απεργίες που «παρακωλύουνε την πολεμική προσπάθεια» κι' οργάνωσε την κινητοποίηση για την «δωρεάν εργασία των εργατών και αγροτών στα αμυντικά Έργα»!!

ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΟΥ «Α.Κ.Ε.Λ.» ΚΑΙ ΤΙΣ ΚΑΤΟΠΙΝΕΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ ΤΟΥ ΦΑΝΗΚΕ ΟΛΟΚΑΘΑΡΑ ΠΩΣ ΚΑΘΕ ΑΛΛΟ ΠΑΡΑ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ «Α.Κ.Ε.Λ.».

Κείνο που γινότανε στα άδυτα παρασκήνια του κόμματος, δε μπορούσε ποτέ να γίνει γνωστό στα κατώτερα στελέχη, τα άνω διατηρούσανε μια πρωτοφανή για εργατικά κόμματα «σιδηρά πειθαρχία» για τα κάτω, δεν γινότανε ποτέ έλεγχος στην ώρα [που] η οργάνωση της εσωκομματικής φραξιιάς ήτανε το πρώτο μέλημα της κομματικής γραφειοκρατίας, και γενικά ολόκληρος ο μηχανισμός του κόμματος βρισκότανε στα χέρια ανθρώπων που ήτανε εντελώς ξένοι προς το εργατικό κίνημα, ανθρώπων που εμφορούνταν με μικροαστικές τάσεις και αντιλήψεις, που δεν είχανε καμιά σχέση με τη Μαρξιστική κοσμοθεωρία, που όλα τα θυσιάζανε σε κάθε λεπτό, αρκούσε, με τον τρόπο αυτό, να εξυπηρετούσανε τα ιδιαίτερα συμφέροντα της κομματικής γραφειοκρατίας.

Το ΑΚΕΛ, δημιουργήμα της τελευταίας παγκόσμιας σύρραξης και των ιδιαίτερων πολεμικών συνθηκών του Βρετανικού Ιμπεριαλισμού, Σταλινικό στη ρίζα του, δε μπορούσε παρά ν' ακολουθήσει τον ίδιο δρόμο που τα άλλα «κομμουνιστικά» κόμματα της δύναμης της Τρίτης Διεθνούς ακολουθήσανε, ύστερα από την «εκκαθάριση» της αριστερής αντιπολίτευσης (1924-1928-1936) και της πλήρους επικράτησης της Σταλινικής γραφειοκρατίας σ' όλο τον κόσμο.

Κι' αυτό το Κόμμα, όπως και κάθε άλλο όμοιο μ'αυτό του Εξωτερικού, ακολούθησε κατά γράμμα τη Σταλινική πολιτική, μπήκε

στον πόλεμο με τους 800 οπαδούς του, δίνοντας έτσι μια ΘΕΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΙΟ ΔΥΣΚΟΛΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 1936-1946. Χρησιμοποίησε κάθε προπαγανδιστικό τέχνασμα για να συγχύσει το προλεταριάτο και να το υποδουλώσει στους λογής-λογής εκμεταλλευτές του.

«Αντιφασιστικός πόλεμος», «όλα για τη μητέρα πατρίδα Ελλάδα», «Εθνική Πρεσβεία», «Αρχιεπισκοπικές και Μητροπολιτικές εκλογές», «Εθνικοί Έρανοι» κ.τ.ρ. [και τα ρέστα] που συνοδευτήκανε από μια πρωτοφανή και χοντροκομμένη προσπάθεια παραποίησης του Μαρξισμού-Λενινισμού, σε τέτοιο βαθμό, που να παρουσιάζεται αυτός σύμφωνα με τις επιδιώξεις και τα συνθήματα του ΑΚΕΛ. Σ' αυτό το έργο της συσκότισης και παραποίησης του Μαρξισμού-Λενινισμού, βρίσκεται κι' ένας άλλος «ασυναγώνιστος» συμπαράστατης της: το περίφημο «Ινστιτούτο Μάρξ-Εγκελς-Λένιν-Στάλιν» της Μόσχας, που απ' τα 1928 δεν κάνει τίποτε άλλο από του να σερβίρει στις μάζες ένα αριστοτεχνικά παραποιημένο Μαρξισμό-Λενινισμό, σε βαθμό που να βρίσκεται σύμφωνα με τις Σταλινικές θεωρίες «για ομαλή ειρηνική εξέλιξη προς το Σοσιαλισμό», «πατριωτισμό των Εργατών», για «ωρίμανση των μαζών σε διεθνή κλίμακα, κι' αχρήστευση της Κομμουνιστικής Διεθνούς», «συνεργασία των τάξεων και ειρηνική συνύπαρξη Κομμουνισμού-Καπιταλισμού», «πατριωτικά μέτωπα», «Σοσιαλισμός σε μία μόνο χώρα» κ.τ.ρ., που στην ουσία τους αποτελούνε μια πρώτης τάξης αντεπαναστατική προπαγάνδα, που σαν αποτέλεσμα της είναι η υποδούλωση του προλεταριάτου στα χέρια του Ιμπεριαλισμού, που αποκλείει την επαναστατική πάλη του Διεθνούς προλεταριάτου για την απελευθέρωση του, και προετοιμάζει το δρόμο για την κατάλυση των Κοινωνικών βάσεων της Ε.Σ.Σ.Δ. από τον Ιμπεριαλισμό.

αυτοί που σκότωσαν τον Δώρο σκότωσαν και άλλους

Αυτό το φυλλάδιο εκδόθηκε από την Εργατική Δημοκρατία τον Αύγουστο του 1979. Με αφορμή την επέτειο δολοφονίας του Δώρου Λοΐζου, ασχολείται με την έλλειψη κάθαρσης της Κυπριακής Δημοκρατίας από ΕΟΚΑ-Βτζήδες και πραξικοπηματίες, εκθέτοντας την κυρίαρχη θέση σε σχέση με τις δολοφονίες και τα εγκλήματα σε βάρος Τουρκοκύπριων την περίοδο 1963-74, ως υποκριτική.

Τον Δώρο Λοΐζου τον σκότωσαν οι φασίστες. Αυτοί οι φασίστες και άλλοι που μένουν ατιμώρητοι μέχρι σήμερα.

Ποιοί έχουν συμφέρον να βάζουν να δολοφονούν αγωνιστές σαν τον Δώρο Λοΐζου;

Οι ίδιοι αυτοί που κάναν το πραξικόπημα, που δώσαν τη δικαιολογία για την Τούρκικη εισβολή με τις ΣΦΑΓΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ ΤΩΝ ΤΟΥΚΟΚΥΠΡΙΩΝ.

Και δεν ήταν μόνο οι γνωστοί σαν φασίστες και ΕΟΚΑ-Βτζήδες που τους καταπίεσαν.

-Ποιός για παράδειγμα, φρόντισε ώστε οι Τουρκοκύπριοι να μη μπορούν να αναπτυχθούν οικονομικά; (Είχαν μόνο το 0,3% των εξαγωγών ενώ οι Ελληνοκύπριοι επιχειρηματίες το υπόλοιπο 99,7%.)

-Τι σήμαιναν οι αλλαγές στο σύνταγμα που πρότεινε ο Μακάριος το '63 με την αφαίρεση του βέτο και των χωριστών πλειοψηφιών στη Βουλή από τους Τουρκοκύπριους;

-Ποιοί είχαν να κερδίσουν από το κλείσιμο των Τουρκοκύπριων στογς θύλακες, και την εξασθένιση τους;

-Μόνο το '74 υπήρξαν νεκροί, καταστροφές και πρόσφυγες;

-Ποιοί 'εσφαξαν μαζικά τους Τουρκοκύπριους στην Κοφίνου και στην Τόχνη; Ποιά «ανδραγαθήματα» έγιναν στην Ομορφίτα;

-Ποιοί τους έδωσαν το πράσινο φως για αυτές τις σφαγές; Ποιοί τους άφησαν μετά ατιμώρητους και ανενόχλητους;

ΥΠΟΚΡΙΣΙΑ

Δεν ήταν ούτε οι Αμερικάνοι, ούτε η ΣΙΑ ούτε άλλες «σκοτεινές» ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Ήταν συμπατριώτες μας, «σημαίνοντα μέλη» της Ελληνοκυπριακής κοινωνίας. Ήταν μέσα στον κρατικό μηχανισμό ή τον επηρέαζαν πριν το '74 και συνεχίζουν τα ίδια σήμερα. Είναι εγκληματίες και καταπιεστές. Είναι οι μεγαλύτεροι υποκριτές και ψεύτες.

Είναι υποκριτές επειδή τώρα που έχασαν το παιχνίδι από κάποιους άλλους δολοφόνους έρχονται και λένε ότι θέλουν την ενότητα Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Έρχονται υποκριτικά και λένε ότι οι Έλληνες και Τούρκοι μπορούν να ζήσουν μαζί, τώρα, κάτω από ΑΥΤΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ που είναι γεμάτο από τους σφαγιαστές τους.

ΝΑΙ Η ΚΑΘΑΡΣΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

Αν όμως βλέπουμε τους ΕΟΚΑ-Βτζήδες και πραξικοπηματίες μόνο σαν «διασπαστές του εσωτερικού μετώπου» της ενότητας δηλαδή των Ελληνοκυπρίων, θα προδώσουμε και τον Δώρο και όλους τους νεκρούς Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, Τούρκους και Έλληνες των συγκρούσεων του 63-64 και μετά, μέχρι τον πόλεμο. Όλους τους πρόσφυγες, από το '63 και μετά, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους.

Γιατί έτσι θα ξεχάσουμε το κυριότερο, ότι και αυτοί και όλοι οι άλλοι που καταπίεσαν και έσφαξαν τους Τουρκοκύπριους είναι υπεύθυνοι για τη διάσπαση των Κύπριων εργαζόμενων, και έτσι για όλες τις καταστροφές.

-Αν θέλουμε ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ για όλους αυτούς τους θανάτους και τη δυστυχία, πρέπει εμείς οι Ελληνοκύπριοι εργαζόμενοι να παλέψουμε για κάθαρση ΑΠΟ ΟΛΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ.

-Αν θέλουμε πραγματικά τη ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΣΗ μας με τους Τουρκοκύπριους εργαζόμενους, πρέπει να δείξουμε ότι αγωνιζόμαστε για την τιμωρία αυτών που τους καταπίεζαν και τους έσφαζαν τόσα χρόνια.

-Αν θέλουμε να κερδίσουμε την ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ των Τουρκοκύπριων εργαζομένων, πρέπει να σταματήσουμε να θέλουμε την κάθαρση για την δημιουργία «εθνικής ενότητας».

Έχουμε εμείς οι Ελληνοκύπριοι εργαζόμενοι κανένα λόγο να υποκρινόμαστε; Ξέρουμε ότι αυτοί που σκότωσαν τον Δώρο έσφαξαν και τους Τουρκοκύπριους. Ξέρουμε ότι βρίσκονται ατιμώρητοι.

Για ποιά «εθνική ενότητα» λοιπόν μιλάνε; Για την ενότητα με αυτούς που έχουν συμφέρον να διασπώνται οι εργαζόμενοι σε «δικούς» τους και «ξένους»; Για την ενότητα των εργαζομένων Ελληνοκύπριων με τους εκμεταλλευτές μας και τους καταπιεστές των Τουρκοκύπριων εργαζομένων;

Οι Τουρκοκύπριοι εργαζόμενοι προσπαθούν να αγωνιστούν ενάντια στους «δικούς» τους ενόχους.

Για την ενότητα των εργαζομένων όλης της Κύπρου, πρέπει εμείς οι Ελληνοκύπριοι εργαζόμενοι, να αγωνιστούμε για την κάθαρση από τους φασίστες, τους πραξικοπηματίες, ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΟΛΟΦΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ.

Ξέρουμε ποιόί είναι. Να τους καταγγείλουμε και να απαιτήσουμε την τιμωρία τους.

ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΔΟΥΛΕΙΑ!

Κύπρος: το εθνικό και οι αναρχικοί

Το κείμενο αυτό γράφτηκε από το σύντροφο Α. Π. γύρω στο τέλος του 1985 και εκδόθηκε σε μορφή πιθανότατα από τις εκδόσεις «Τραίνο στην Πόλη». Η μορφή που δημοσιεύουμε εδώ προέρχεται από την συλλογή «Για την Κύπρο» του 2004, που εκδόθηκε από την πρωτοβουλία Β12 στην Αθήνα.

Το εθνικό στην Κύπρο είναι μέρος της καθημερινότητας. Γεννιέσαι μ' αυτό, ακούς παντού να μιλάνε γι' αυτό και σχεδόν δεν μπορείς να φανταστείς τον κόσμο χωρίς αυτό. Άσχετο αν στη συγκεκριμένη του μορφή το εθνικό σημαίνει διαφορετικά πράγματα κάθε καμιά δεκαριά χρόνια (λ.χ. ένωση, ανεξαρτησία, κατοχή της Β. Κύπρου). Ο κόσμος (νταντεμένος απ' τους πολιτικούς του) μιλάει λες και το πρόβλημα υπήρξε πάντοτε το ίδιο - και ώρες σου δίνει την εντύπωση ότι δεν μπορεί να φανταστεί έναν κόσμο χωρίς αυτό το θέμα.

Η ακροαριστερά που ξεπρόβαλε μετά το '74, δεν ξέφυγε, φυσικά, απ' αυτές τις ανησυχίες. Αντίθετα, τις έκανε κέντρο τής προβληματικής της. Προσπάθησε να εισάγει μια κάποια κοινωνική κριτική μέσα από την κλασική θέση του αριστερού εθνικισμού, ότι οι άρχουσες τάξεις ξεπουλούν τον εθνικό αγώνα.

Με τον καιρό ξεκαθάρισαν δύο εντελώς αντίθετες ερμηνείες αυτής της θέσης - απ' τη μια οι Τροτσκιστές¹ υιοθέτησαν την κυπριακή εθνική ταυτότητα, το καπέλο του κυπριακού κράτους και προσδιόρισαν το εθνικό σαν αγώνα για την ανεξαρτησία (δηλαδή της ανεξαρτησίας και αδιαμφισβήτητης εξουσίας του κυπριακού κράτους στην Κύπρο). Απ' την άλλη οι Μαιοϊκοί (πέρασε γρήγορα και αυτή η μόδα) έκαναν ένα μακροβούτι στο παρελθόν και ανακάλυψαν ξανά την ένωση². Εδώ ο ελληνισμός απέκτησε όλον εκείνο το ρομαντισμό που ονειρευόταν εδώ και χρόνια η εθνικοφροσύνη. Το ελληνικό κράτος έγινε για τους ενωτικούς κάτι ανά-

λογο με τη Μόσχα για τους Κινίτες και ο εθνικός αγώνας απόκτησε σχεδόν μεταφυσικές διαστάσεις - διαφύλαξη της ελληνικότητας μας, “ένωση με τη μάννα” και άλλα ανάλογα.

Οι αναρχικοί ήταν οι πρώτοι που αρνήθηκαν την κεντρικότητα του εθνικού, την ταμπέλα της εθνικής ταυτότητας και κέντραραν την κριτική τους αντίθετα σε κοινωνικές αντιφάσεις και συγκρούσεις. Αν και αυτή η αλλαγή έμφασης μπορεί να φαίνεται απλή τώρα (ιδιαίτερα στο εξωτερικό), η διαμόρφωσή της δεν ήταν και τόσο εύκολη. Ακόμα και σήμερα οι αριστεριστές προσπαθούν να μας βάλουν στα καλούπια τους (νεοκύπριοι-έλληνες, ή “Κύπριος, τότε τι είσαι;” Αδιανόητο γι’ αυτούς να είσαι άτομο χωρίς εθνική ταυτότητα). “Πώς θα αντιμετωπίσουμε την ‘κατοχή’;” “Πώς θα λυθεί το κυπριακό;” κλπ. Αυτά δεν είναι υπερβολές - είναι αποτελέσματα του ιδεολογικού κλίματος (και στενοκεφαλιάς) που δημιούργησε ο εθνικισμός ακόμα και σ’ ένα χώρο που θέλει να λέγεται επαναστατικός.

ΜΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Η αναρχική κριτική της ιδεολογίας του εθνικού δεν βασίζεται απλά στο διεθνισμό - και είναι ένας απ’ τους λόγους που οι αριστεριστές δυσκολεύονται να καταλάβουν. Η αναρχική κριτική αποτελείται από δύο σκέλη - την κριτική της ιδέας του έθνους σαν ιδεολογίας και στην κριτική επανεκτίμηση της ιστορικής εμπειρίας ή του εθνικισμού. Οι αναρχικοί δεν αρνούνται την αντικειμενική ύπαρξη προβλημάτων που θα μπορούσαν να ονομαστούν “εθνικά” - είναι προβλήματα που αφορούν μια εξάρτηση, πολιτιστικός ιμπεριαλισμός κλπ. Η διαφορά με αριστερούς και δεξιούς εθνικιστές βρίσκεται στον προσδιορισμό του κοινωνικού συνόλου και στον τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος. Οι εθνικιστές ταυτίζουν με μεγάλη ευκολία το κοινωνικό σύνολο με μια αντικειμενική συλλογική οντότητα - το έθνος. Ωστόσο, η μόνη αντικειμενική υπόσταση του έθνους είναι το κράτος του (αυτό που υπάρχει ή αυτό που πάει να φτιαχτεί). Το έθνος, από μια αναρχική σκοπιά, αποτελεί μία ιδεολογική ενότητα καλλιεργημένη μέσα από διάφορους μηχανισμούς και βασισμένη στην υποκειμενική ταύτιση των ατόμων.

Το έθνος δεν είναι κάτι το αντικειμενικά-ιστορικά δοσμένο. Τα έθνη εμφανίστηκαν στη Μοντέρνα εποχή, αλλά η πορεία συγκρότησής τους ούτε αναπόφευκτη ούτε ιδεολογικά αθώα είναι. Τα έθνη συγκροτούνται γύρω από ένα κράτος μέσα από μακριές διαδικασίες συγκρούσεων - όχι μόνο εξωτερικών αλλά και εσωτερικών. Πολιτιστικές και κοινωνικές μειονότητες καταπιέζονται και εξαφανίζονται³, το κράτος γίνεται ο κεντρικός άξονας κάθε έθνους και ο εθνικισμός, μετά τη ρομαντική φάση της εθνικής συγκρότησης, γίνεται ανοιχτά αντιδραστικός, καταπιέζοντας την κοινωνική σύγκρουση στο όνομα της υπερκοινωνικής ενότητας του έθνους. Θα μπορούσε, φυσικά, να πει κανένας ότι έστω και αν η άνοδος του έθνους δεν είναι μια διαδικασία “ιστορικών πεπρωμένων της φυλής”, εν τούτοις τα έθνη τελικά συγκροτούνται και υπάρχουν. Ο κόσμος είναι γεμάτος απ’ αυτά και είναι σαν να κλείνεις τα μάτια στην πραγματικότητα αρνούμενος την αντικειμενικότητα της ύπαρξής τους τώρα. Αυτό θα μπορούσε να το πει κανένας 20 χρόνια πριν. Σήμερα, ωστόσο, τα πράγματα δεν είναι και τόσο απλά. Ακόμα και στα “ιστορικά” πια έθνη της Ευρώπης συναντά κανένας έντονες φυγόκεντρες τάσεις, κοινωνικές και τοπικιστικές μειοψηφίες διεκδικούν την αυτονομία τους απ’ την ασφυκτική ενότητα του έθνους και του πολιτικού του διαχειριστή - του κράτους. Η εμφάνιση αυτών των κινημάτων δεν είναι νέο φαινόμενο. Αντίθετα, αποτελεί τη συνέχεια μιας σύγκρουσης που αρχίζει από τότε που διαμορφώνεται και προωθείται η ιδέα του έθνους. Τα έθνη συγκροτήθηκαν μετά από εσωτερικές συγκρούσεις - ιδεολογικές και κοινωνικές⁴. Και αυτή η σύγκρουση συνεχίζεται και παίρνει νέες διαστάσεις σήμερα.

Ιστορικά, οι αναρχικοί υπήρξαν απ’ τους πρωταγωνιστές στην αντίσταση ενάντια στη συγκεντροποίηση-ομογενοποίηση του έθνους-κράτους. Γιατί οι αναρχικοί κατάλαβαν (έστω και αν δεν το ‘γραφαν σε ακαδημαϊκές διατριβές) ότι ο ιμπεριαλισμός της μητρόπολης στην περιφέρεια δεν γίνεται μόνο σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και στο εσωτερικό ενός “έθνους-κράτους” (πρωτεύουσα ενάντια στην επαρχία, ηγεμονική κουλτούρα ενάντια στις περιθωριακές κλπ.). Αυτή είναι η βάση του αναρχικού διεθνισμού - ενός διεθνισμού βασισμένου στη μη-εξουσία, την ποικιλία και τον πλουραλισμό. Ξεκινώντας απ’ την αυτονομία και αλληλεπίδραση διαφόρων κοινοτήτων στο εσωτερικό μιας κοινωνίας, προχωράει

στο διεθνές επίπεδο. Το σημείο αναφοράς σ' αυτά τα πλαίσια είναι η κοινότητα και όχι το έθνος. Και είναι γι' αυτό το λόγο που οι αναρχικοί μπορούν να είναι ταυτόχρονα αντι-ιμπεριαλιστές αλλά και κριτικοί των εθνικιστικών κινήμάτων και των πρακτικών τους.

Γιατί ο εθνικισμός και το έθνος αποτελούν ιδεολογικά κατασκευάσματα και κινήματα που υπονομεύουν την απελευθερωτική πρακτική. Και θα μπορούσε να γίνει μια σύγκριση μεταξύ του μπολσεβίικου σοσιαλισμού και του εθνικισμού. Και οι δυο ιδεολογίες υπόσχονται “λαγούς με παξιμάδια” πριν έρθουν στην εξουσία - άμα όμως επικρατήσουν γίνονται το ίδιο (αν όχι πιο πολύ) καταπιεστικές. Και ίσως να μην είναι και τόσο τυχαία η σύγκλιση του λενινισμού με τον εθνικισμό στον Τρίτο Κόσμο.

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Αν το έθνος είναι μια ιδέα που προσφέρει συλλογική ταύτιση, ο εθνικισμός είναι η ιδεολογία που την προωθεί, την καλλιεργεί και την επιβάλλει. Η ιστορική πορεία του εθνικισμού στην Κύπρο (για να επιστρέψουμε και στην πραγματικότητα μετά από το ταξίδι στην αφαίρεση) είναι χαρακτηριστική. Ο εθνικισμός δε γεννήθηκε αυθόρμητα σαν αποτέλεσμα ιστορικών διαδικασιών ή σαν αφύπνιση στα “πεπρωμένα της φυλής”⁵. Ο εθνικισμός επιβλήθηκε στους Κύπριους τον 19ο αιώνα. Ο εθνικός διαχωρισμός όχι μόνο είναι ανύπαρκτος αλλά έχουμε αρκετές κοινές εξεγέρσεις ορθόδοξων και Μουσουλμάνων (οι όροι Έλληνες-Τούρκοι ήταν επίσης ανύπαρκτοι) ενάντια στις ελίτ των 2 κοινοτήτων. Ο εθνικισμός εισήχθη απ' την Ελλάδα και την Τουρκία και επιβλήθηκε στον πληθυσμό μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα, τον πολιτικαντισμό και τη θεαματική πόλωση. Η αγγλική αποικιοκρατία δεν ήταν καθόλου άσχετη μ' αυτές τις εξελίξεις (όσο και αν τη ζημίωσαν τελικά). Αυτή εισήγαγε το διαχωρισμό Ελλήνων-Τούρκων (και επέβαλε και τους όρους) στο επίπεδο της πολιτικής εξουσίας. Θα 'ταν, ωστόσο, λάθος να νομιστεί ότι ο εθνικισμός ήταν ένα κόλπο των ελίτ και των αποικιοκρατών για να καταπιέσουν την κοινωνική σύγκρουση. Η άνοδος του εθνικισμού προωθήθηκε από διάφορα στρώματα, αλλά υπήρξε σε μεγάλο βαθμό ένα φαινόμενο που γεννήθηκε και προώθησε με τη σειρά του την ανοικοδόμηση

των εξουσιαστικών δομών στην Κύπρο. Τα τελευταία 100 χρόνια ο εθνικισμός υπήρξε η ιδεολογική απάντηση της εξουσίας (και των δομών της) στην κοινωνική σύγκρουση.

Και όποιος κοιτάζει την ιστορία της ανόδου του εθνικισμού, θα δει αυτή τη συνεχή σύγκρουση ανάμεσα στην ιδεολογία της εξουσίας και σε στοιχεία κοινωνικής αντίστασης. Είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της σύγκρουσης που συνεχίστηκε για δεκαετίες η άρνηση της πλειοψηφίας των Κυπρίων να δεχτούν μια ενεργητική μορφή σωβινισμού. Μέχρι πριν το '74, όταν ακόμα υπήρχαν σε καθημερινό επίπεδο σχέσεις ανάμεσα στις 2 κοινότητες, ο εθνικισμός είχε καταφέρει μόνο να παθητικοποιήσει τον κόσμο απέναντι στη ρατσιστική του υστερία - η πλειοψηφία των Κυπρίων έλεγε και πίστευε το κλασικό πια: “Μα, εμείς δεν έχουμε τίποτα ενάντια στους Τούρκους (ή Έλληνες)”. Ωστόσο, η επικράτηση του εθνικισμού μετά το '50 ήταν ολοκληρωτική - και δεν οδήγησε μόνο σε ένταση ανάμεσα στις 2 κοινότητες. Έφτιαξε την ιδεολογική ατμόσφαιρα που νομιμοποίησε το κράτος, καταπίεσε την ταξική πάλη για δεκαετίες στο όνομα της “εθνικής ενότητας” και έκανε την πατριαρχική οικογένεια την αδιαμφισβήτητη βάση της κοινωνίας. Όπως έχουμε προσπαθήσει να δείξουμε αλλού, ο εθνικισμός υπήρξε ουσιαστικά το ενοποιητικό στοιχείο της ηγεμονικής ιδεολογίας. Το '74, ο εθνικισμός πέρασε την πιο έντονη κρίση του για δεκαετίες. Σε διάστημα λίγων μηνών αναγκάστηκε να αλλάξει πρόσωπο και από Ελληνικός με τσαρούχια και νταούλια, έγινε κυπριακός με βράκα και λαούτο. Για ένα διάστημα φάνηκε ότι αυτή η αλλαγή θα είχε την ίδια επιτυχία με ό,τι γινόταν πριν το '74. Γύρω στο τέλος της δεκαετίας του 70, ωστόσο - και ιδιαίτερα απ' το '80 και μετά - άρχισε να εμφανίζεται μια γενική αδιαφορία ανάμεσα στους Κυπρίους και μια στροφή σε ένα μικρο-αστικό ατομικισμό. Το εθνικό υπάρχει βέβαια παντού - αλλά υπάρχει ταυτόχρονα και ένας κυνισμός.

Τα συλλαλητήρια αραιώνουν και τα κόμματα αναγκάζονται να καταφύγουν σε θεαματικές πολιτικές κρίσεις για να διατηρήσουν το ενδιαφέρον των θεατών-ψηφοφόρων. Από μια πρώτη άποψη, αυτή η στροφή μπορεί να φανεί αδιάφορη ή ίσως κι' χειρότερη από πριν. Οι αριστεριστές, που νιώθουν τη μοναξιά τους πιο έντονη, έχουν μια βιβλιογραφία γύρω απ' τη “χειροτέρεψη της κατάστασης”. Τα βόλεψαν όλα στις θεωρίες τους και αποφάσι-

σαν ότι οι άρχουσες τάξεις δεν θέλουν το “λαό” να ενδιαφέρεται για το εθνικό - γιατί όπως όλοι ξέρουν αυτά είναι το ασπί του Αιόλου για τις “επαναστατικές προοπτικές”. Τώρα, φυσικά, γιατί κλαίει και οδύρεται ο Λυκαυγής για το κατάστημα μας κάθε μέρα στο “Φιλελεύθερο” δεν μας το εξηγούν - ίσως να ‘χει και αυτός “επαναστατικές τάσεις”. Από μια αναρχική οπτική γωνιά, ωστόσο, το σήμερα δεν είναι [παρά] μια αντίδραση στην ισοπεδωτική και καταπιεστική κοινωνία που συγκρότησε η εθνικιστική φαντασίωση. Μια αντίδραση χωρίς θετικές προοπτικές για την ώρα, αλλά παρ’ όλα αυτά μια αντίδραση σαν συνέχεια της ιστορικής παράδοσης - της σύγκρουσης ανάμεσα στην ιδεολογία της εξουσίας (εθνικισμός) και της κοινωνικής αντίστασης (όσο παραμορφωμένη κι αν είναι η τελευταία). Γιατί αυτό, αν ακολούθησε την κρίση του εθνικισμού, δεν ήταν σκέτη ανάδραση. Σιγά-σιγά εμφανίζονται και νέα στοιχεία πολιτικής και συνείδησης. Η εμφάνιση του αναρχισμού (προς το τέλος της δεκαετίας του ‘70), ήταν το πρώτο στοιχείο αντίστασης και κριτικής. Γιατί ο κυπριακός αναρχισμός δεν είναι απλώς εισαγόμενες ιδέες - είναι μια αντίδραση βγαλμένη μέσα απ’ τις αντιφάσεις της Κυπριακής κοινωνίας. Και η ξεκάθαρα αντι-εθνικιστική του θέση έχει άμεση σχέση με την ιστορική εμπειρία των ατόμων που τον συγκροτούν. Τελευταία, τα νέα σημάδια άρχισαν να αυξάνουν. Γίνονται κάποιες στοιχειώδεις κινητοποιήσεις γύρω από τα κοινοτικά αιτήματα, ακόμα και μερικές αυθόρμητες απεργίες, ανοίγει κάποια συζήτηση γύρω από την ισότητα των γυναικών, αρχίζει να συγκροτείται μια νεανική υποκοουλτούρα κλπ. Αυτά τα φαινόμενα δεν συνθέτουν, φυσικά, κανένα επαναστατικό κλπ. κίνημα. Είναι μεταρρυθμιστικά, συντεχνιακά ή και περιθωριακά φαινόμενα. Η εμφάνισή τους, ωστόσο, είναι μια ελπιδοφόρα νέα εξέλιξη. Κάτι κινείται επιτέλους, έστω και σπασμωδικά. Πιο πέρα, η εμφάνισή τους φέρνει αποτελέσματα εντάσεων στις κοινωνικές δομές. Από μια άποψη, είναι προμηνύματα μιας γενικότερης κρίσης της κοινωνίας. Και η εμφάνιση αυτής της κρίσης δεν είναι άσχετη με την κρίση του εθνικισμού. Η κρίση αυτού του ενοχοποιητικού στοιχείου της ηγεμονικής ιδεολογίας χαλάρωσε κάπως τη σφιχτή ιδεολογική ενότητα της κοινωνίας, ανοίγοντας το δρόμο για την έκφραση στατικοποιημένων αντιφάσεων σε διάφορες κοινωνικές σφαίρες και δομές. Η κρίση του εθνικισμού όχι μόνο δεν έχει προ-

ωθηθεί απ' τις άρχουσες τάξεις, αλλά είναι αποτέλεσμα δομικών αντιφάσεων και κοινωνικών αντιστάσεων. Και είναι κάτι θετικό. Μια ριζοσπαστική κριτική πρέπει να εμβαθύνει αυτή την κρίση και να συγκροτήσει έναν εναλλακτικό πόλο αναφοράς, αν θέλει να παρέμβει στις κοινωνικές εξελίξεις. Οι ενωτικοί και εκφραστές τροτσκιστές έχουν καταστήσει ουραγοί κομμάτων, ιδεολογιών και φαντασιώσεων από το παρελθόν. Έλεγε και καλά πράγματα κάποτε ο Μαρξ: "Η επανάσταση πρέπει να αντλήσει την ποιήση της απ' το μέλλον και όχι απ' το παρελθόν". Σ' αυτό το πλαίσιο, είναι ανάγκη να παραμεριστεί το εθνικό από το κέντρο της συζήτησης - ιδιαίτερα ανάμεσα σε άτομά και ομάδες που δεν ζουν με μια ρομαντική εικόνα του παρελθόντος, αλλά που ενδιαφέρονται για τη συγκρότηση ενός εναλλακτικού χώρου και λόγου.

Αλλά, θα πει κάποιος πάλι, τι θα γίνει με το Κυπριακό, ΚΑΙ ΟΜΩΣ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΥΠΑΡΧΕΙ. Στο κάτω-κάτω, υπάρχουν τόσες χιλιάδες πρόσφυγες, υπάρχει το πρόβλημα της ελεύθερης εγκατάστασης, ο Τούρκικος κίνδυνος κλπ. Έτσι κι αλλιώς, είπαμε στην αρχή ότι μπορεί ο εθνικισμός να είναι ιδεολογία, αλλά υπάρχουν και πραγματικά-αντικειμενικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει κανείς ακόμα και μετά την κριτική του.

Ας ξεκινήσουμε με τον μπαμπούλα του "Τούρκικου κινδύνου". Μόνο στο πλαίσιο μας ιδεολογικής στενοκεφαλιάς θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι η Τουρκία θα είχε πραγματικό ενδιαφέρον/συμφέρον να καταλάβει τη νότια Κύπρο. Ήδη, έχει τεράστια οικονομικά και πολιτικά προβλήματα με ό,τι κατάκτησε το '74. Και τότε υπήρχε και δικαιολογία - η προστασία των Τουρκοκυπρίων. Παρά τα κλαφουρίσματα των αριστεριστών και άλλων εθνικιστών, το διεθνές μπούκοτάζ της Β. Κύπρου λειτουργεί και δεν είναι καθόλου βολικό για την Τουρκία. Αν η Τουρκία ήθελε να καταλάβει όλη την Κύπρο, θα το έκανε το '74 που δεν υπήρχε και καμιά αντίσταση. Πιο πέρα, μια νέα Τούρκικη επίθεση θα δημιουργούσε πιθανά γενικότερη ελληνοτουρκική σύρραξη - κάτι εντελώς απίθανο να συνεχίσει για λίγες μέρες, δοσμένων των αμερικανικών συμφερόντων στην περιοχή. Αυτά φυσικά δε σημαίνουν ότι το Τουρκικό κράτος δεν θα ήθελε να προσαρτήσσει όλη την Κύπρο. Η επέκταση είναι το όνειρο των κρατών και του εθνικισμού. Απλά οι συσχετισμοί που υπάρχουν στην περιοχή και διεθνώς το κάνουν πολύ δύσκολο και ασύμφορο. Υπάρχει, φυσικά, πάντα και

η περίπτωση μιας αλλαγής των συσχετισμών. Αλλά, η πιο πιθανή αιτία μιας παραπέρα Τουρκικής επέκτασης είναι οι εσωτερικές εντάσεις. Ένας πόλεμος θα μπορούσε να ήταν μέσο ιδεολογικής εκφόρτισης των εσωτερικών εντάσεων της Τουρκικής κοινωνίας. Είναι, βέβαια, ασύμφορο και αμφίβολης διάρκειας, αλλά η εθνικιστική υστερία ζει στον κόσμο της μερικές φορές.

Ναι, λοιπόν, υπάρχει μια κάποια αόριστη πιθανότητα πολέμου κάπου στο μέλλον. Αλλά όσα είπαμε πιο πάνω μπορούν να ειπωθούν με την ίδια ακρίβεια για το ελληνικό κράτος. Ένας πόλεμος, όποιος και αν τον ξεκινήσει, θα είναι το απόγειο μιας εθνικιστικής υστερίας. Και, λοιπόν, τι κάνουμε; Οι ενωτικοί ανησυχούν, φυσικά, για το ηθικό του στρατού. Αλλά, από μια ριζοσπαστική σκοπιά το θέμα είναι να αποφευχθεί ο πόλεμος.

Ο αγώνας ενάντια στον εθνικισμό είναι και αγώνας ενάντια σε έναν πόλεμο των κρατών - ένα μακελειό χωρίς νόημα μπροστά από μνημεία ηρώων.

Ο σημερινός μπαμπούλας του “Τουρκικού κινδύνου” δεν έχει τίποτα το διαφορετικό απ’ το μπαμπούλα του “Βουλγαρικού κινδύνου”, που έψελνε η εθνικοφροσύνη, ή απ’ τον μπαμπούλα του “Ρωσικού κινδύνου” του Ρήγκαν.

Πάντα υπάρχει πιθανότητα πολέμου, όσο υπάρχουν κράτη - ο μπαμπούλας ωστόσο, είναι η ιδεολογική χρήση αυτού του θέματος (με την προβολή ενός “απειλητικού Άλλου”) για την καταπίεση της κοινωνικής σύγκρουσης και την έξαρση της εθνικιστικής υστερίας.

Αλλά, φυσικά, το κυπριακό υπάρχει και χωρίς πόλεμο. Και αυτό είναι υπαρκτό πρόβλημα. Ωστόσο, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ορισμένα πράγματα απ’ την αρχή. Το κυπριακό θα λυθεί μακριά από μας - και τους υπόλοιπους Κυπρίους. Θα δέσουν και θα ράψουν οι πολιτικοί και θα επιβάλλουν τη λύση μέσω της ψήφου των οπαδών τους. Αυτό για όσους νομίζουν ότι αύριο θα τους ρωτήσουν πώς θα λυθεί το πρόβλημα. Φυσικά, αυτή η αντιμετώπιση δε λύνει τίποτα. Στο κάτω-κάτω, θα πει κάποιος, αυτό είναι παράδοση. Θα έλεγα “κυνικός ρεαλισμός” και χρειάζεται λίγος κυνισμός στην αστική δημοκρατία.

Το θέμα, ωστόσο, πάει πιο πέρα. Είναι μια άρνηση να αναζωπυρώσουμε τον εθνικισμό. Γιατί αυτή τη στιγμή η μόνη διαφορετική λύση, εκτός από την άρνηση να βάλεις το εθνικό στο κέντρο της συζήτησης, είναι να αρχίσεις να μιλάς για τα “κυκλάμινα στον

Πενταδάκτυλο” σε σχέση με την προδοσία των πολιτικών (όπως έκαναν οι αριστεριστές). Οι εικόνες και οι ιδεολογίες που θα χρησιμοποιήσεις και στις οποίες θα απευθυνθεί κάποιος, είναι αναγκαστικά αυτές που καλλιεργήθηκαν για χρόνια σε μας και σ’ όλους τους κυπρίους. Αλλά υπάρχουν και άλλες διαστάσεις του θέματος, που η μονοδιάστατη συζήτηση γύρω από την κατοχή κρύβει. Γιατί δεν είναι μόνο η κατοχή της Βόρειας Κύπρου, είναι και ο Ελληνικός στρατός, οι αγγλικές βάσεις και το κυριότερο οι ιστορικές πληγές που άνοιξε ο εθνικισμός. Γιατί μπορεί οι Κύπριοι να μην είχαν τα μίσση που οι ακροδεξιοί των 2 κοινοτήτων και τα αφεντικά τους, στην Αθήνα και την Άγκυρα, καλλιεργούσαν, αλλά 20 χρόνια συγκρούσεων, σφαγών και προπαγάνδας έχουν αλλάξει πολλά πράγματα. Ιδιαίτερα μετά το ‘74, που η ανθρωπινή επαφή έχει σταματήσει τελείως. Ακόμα κι αν οι πολιτικοί βρουν λύση, οι εντάσεις που θα πηγάζουν απ’ αυτή την ιστορική παράδοση δεν θα το ξεχάσουν εύκολα. Και αυτό είναι ένα θέμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί σύντομα. Θα ακουστούν, φυσικά, οι κριτικές του στυλ “άρα δεν έχετε τίποτα να προτείνετε”. Όχι ακριβώς. Απλώς αρνούμαστε να δώσουμε “λύσεις” σε στυλ μαγικής φόρμουλας. Πρέπει να ξεπεράσουμε κάποτε τη λογική και τα συμπλέγματα του αριστερισμού - και ιδιαίτερα το σύμπλεγμα ότι είμαστε η φωτισμένη πρωτοπορία, που έχει έτοιμες απαντήσεις για όλα τα προβλήματα. Απλά, πρέπει να παραδεχτούμε ότι αυτή τη στιγμή δεν μπορούμε να προτείνουμε λύση. Και είχε δίκιο ο Όργουελ: “Το να λες την αλήθεια σε μια εποχή καθολικού ψέματος είναι επαναστατική πράξη”!!!

Το Κυπριακό είναι ένα πρόβλημα με πολλές διαστάσεις κι’ εμείς μόλις τώρα αρχίζουμε την κριτική της ιδεολογίας (εθνικισμός) που το δημιούργησε. Η λογική του “άμα δεν έχεις λύση να προτείνεις, νά σιωπάς” είναι η λογική του μικροαστού, που άμα δώσει τα λεφτά του θέλει το σαπούνι του. Έχουμε το δικαίωμα να κριτικάρουμε και να ψάχνουμε μέσα από την πρακτική για εναλλακτικές προτάσεις, όσο χρόνο και αν πάρει - και ο μικροαστός πρέπει να μάθει και αυτός για να βρει το σαπούνι του. Ο καιρός των μεγάλων κι’ ωραίων απαντήσεων πέρασε. Ο μόνος τρόπος να αρχίσουμε να προτείνουμε κάτι εναλλακτικό πραγματικά και βιώσιμο είναι μέσα από μια ριζοσπαστική πράξη.

Η ΑΝΑΡΧΙΚΗ “ΟΥΤΟΠΙΑ” ΚΑΙ Η ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Σ’ ένα ουτοπικό επίπεδο, βέβαια, ξέρουμε τι θέλουμε: μια αναρχική οργάνωση της κυπριακής κοινωνίας, βασισμένη στις αρχές της μη-εξουσίας, του πλουραλισμού και της αυτονομίας-αποκέντρωσης. Το κράτος (κεντρικό ή διζωνικό) οι άλλες δομές εξουσίας (πατριαρχία, καπιταλισμός κλπ.) καθώς και οι μηχανισμοί βίας (στρατός, παρακρατικές ομάδες), φυσικά δεν έχουν θέση σ’ αυτή την κοινωνία. Αν το κράτος είναι η αντικειμενική έκφραση της ιδεολογικής ενότητας του έθνους, η αυτόνομη, αυτοδιαχειριζόμενη κοινότητα είναι η απάντηση των αναρχικών σε θεσμικό επίπεδο. Η αναρχική κοινωνία βασίζεται σε τέτοιες κοινότητες που συνεργάζονται και συντονίζονται στο πλαίσιο μιας ομοσπονδίας. Αυτές οι κοινότητες αποτελούν πολιτικές συνελύσεις άμεσης δημοκρατίας (αναρχίας) χωρίς θεσμοποιημένες εξουσίες και μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές: οικονομικές-παραγωγικές μονάδες, κολλεκτίβες ή εργατικές συνελύσεις, συνοικιακές-τοπικιστικές μονάδες, γενικές συνελύσεις κατοίκων ή ακόμα και πολιτιστικές ενότητες. Ο πλουραλισμός είναι αυτονόητος, όπως αυτονόητα είναι και τα δικαιώματα ελεύθερης εγκατάστασης και διακίνησης.

Αυτά δεν είναι φαντασιοπληξίες. Βγαίνουν μέσα από την αναρχική κριτική του εθνικισμού και την ιστορική εμπειρία των αναρχικών κινημάτων (βλ. Ισπανία). Και δεν είναι εισηγήσεις τελείως εξωπραγματικές για την Κύπρο. Αντίθετα, αποτελούν τη συνέχεια της αντίστασης ενάντια στην εξουσία και την ιδεολογία της ισοπέδωσης-ομοιογενοποίησης του εθνικισμού στο νησί. Ωστόσο, είναι ουτοπικό να μιλά κανείς σήμερα για μια τέτοια “λύση” του Κυπριακού σαν σοβαρή πιθανότητα. Οι εξουσιαστικές δομές και ο εθνικισμός έχουν φτιάξει αδιέξοδα και ιστορικές πληγές που δε λύνονται εύκολα. Και δεν υπάρχει κανένας λόγος να ζούμε με αυταπάτες. Η σημασία της αναρχικής “ουτοπίας” βρίσκεται τόσο στην ονειρική της διάσταση, σαν απόδραση προς μια ελπίδα, όσο και, κυρίως, στη λειτουργία της σαν κατεύθυνση. Και άλλο πράγμα η “ουτοπία-σαν-κατεύθυνση” και άλλο οι μαγικές φόρμουλες των αριστεριστών (οι τροτσαριστές φαίνονται να περιμένουν ακόμα τη μεγάλη επανάσταση να ξεπροβάλλει απ’ τη γωνιά - ο θεόσταλτος άγγελος της Ιστορίας). Στην αναρχική “ουτοπία-σαν-κατεύθυνση”, εσύ φτιάχνεις το δρόμο και διαμορφώνεις την ουτοπία στη διαδι-

κασία μέσα από την πράξη σου. Οι μαγικές φόρμουλες των αριστεριστών μοιάζουν με μια καθοριστική διαδρομή - και, παρ' όλο που φαίνεται να έχουν χάσει το τραίνο, δε λένε να ψάξουν και λίγο μόνοι τους. Μια αναρχική κοινωνία δεν φτιάχνεται από μόνη της ή από ιστορικές αναγκαιότητες (βλέπετε, εμάς δε μας αγαπά η Ιστορία όπως τους Μαρξιστές). Φτιάχνεται απ' τους ανθρώπους και τις πράξεις τους. Και αν η αναρχία σαν ουτοπία-κατεύθυνση προϋποθέτει κάτι, αυτό είναι η όξυνση των κοινωνικών συγκρούσεων και η δημιουργία μέσα σ' αυτή την κοινωνία μιας εναλλακτικής-αντιεξουσιαστικής κουλτούρας, όπου οι σκοποί αντικατοπτρίζονται στα μέσα που χρησιμοποιούνται. Στην Κύπρο, μια τέτοια κουλτούρα προϋποθέτει τρεις τουλάχιστον διαστάσεις:

α) τον αγώνα εναντίον και το ξεπέρασμα του εθνικισμού και των ιστορικών του πληγών

β) την αναζωογόνηση και επαναπροσδιορισμό των τάσεων για αποκέντρωση, αυτονομία, πλουραλισμό, που καταπίεσε για τόσες δεκαετίες ο εθνικισμός-κρατισμός

γ) την εναντίωση στην εξουσία, τόσο σαν δομικό φαινόμενο όσο και σαν διάχυτη μορφή συγκρότησης των διαπροσωπικών σχέσεων. Η διάχυση της αντιεξουσίας και η συγκρότηση της, σαν εναλλακτικού πολιτικού-πολιτιστικού πόλου, είναι αναγκαία προϋπόθεση για μια αναρχική επαναστατική κοινωνία.

Τώρα, βέβαια, όλα αυτά δεν γίνονται έτσι εύκολα. Χρειάζεται πράξη και λόγος αντιεξουσιαστικός. Και είναι αναγκαία εντιμότητα στους εαυτούς μας και όσους μας ακούν, να παραδεχτούμε ότι βρισκόμαστε ακόμα στις αρχές αυτής της διαδικασίας. Ακόμα προσπαθούμε να παραμερίσουμε το εθνικό απ' το κέντρο της συζήτησης. Είναι ακριβώς η κατανόηση του σταδίου που βρισκόμαστε, που μας κάνει να αρνούμαστε να δώσουμε "λύσεις". Μπορούν να διαγραφούν, ωστόσο, μερικές κατευθύνσεις αναζήτησης:

α) Ανάγκη εναντίωσης στον εθνικισμό σε κάθε επίπεδο και μορφή. Και αυτό υπονοεί μια κριτική της ιδεολογίας του εθνικισμού, μια εναντίωση στην παραπέρα ανάμιξη της Ελλάδας και της Τουρκίας (και της πιθανότητας πολέμου) στην Κύπρο και την ανάγκη για επικοινωνία και αλληλεγγύη μεταξύ Ελλήνων, Τούρκων και Κυπρίων.

β) Την ανάγκη συγκρότησης ενός εναλλακτικού χώρου που θα πάψει να είναι ουραγός της ηγεμονικής ιδεολογίας (όπως οι Τρο-

τσικιστές και οι ενωτικοί) και που θα φάξει συλλογικά μέσα απ' το λόγο και την πράξη του για έξοδο απ' το σημερινό αδιέξοδο.

γ) Τον παραμερισμό του εθνικού απ' το κέντρο της συζήτησης, αλλά και την ταυτόχρονη διεύρυνση των ορίων του. Μερικές απ' τις πρώτες μινιμαλιστικές “θέσεις” ενός εναλλακτικού χώρου για το Κυπριακό θα μπορούσαν να ήταν: (α) επιμονή στο δικαίωμα ελεύθερης εγκατάστασης-μετακίνησης (β) αγώνα για διώξιμο όλων των στρατών (Ελληνικού, Τουρκικού, Αγγλικού) και κατάργηση του Κυπριακού. Το αντιμιλιταριστικό κίνημα στην Ελλάδα είναι αυτονόητα απ' τους φυσικούς συμμάχους του Κυπριακού χώρου. (γ) αγώνα ενάντια στο ρατσισμό-σωβινισμό που υποψώσκει, μετά από δεκαετίες εθνικιστικής πλύσης εγκεφάλου. (δ) επιμονή στην προστασία των δικαιωμάτων των μειοψηφιών.

Αυτές είναι, όπως αναφέρθηκε, μινιμαλιστικές θέσεις. Δε συγχροτούν μια ενότητα για λύση του Κυπριακού κλπ. θα μπορούσαν να αποτελούν ίσως τις “αρχές” ή κατευθύνσεις μιας ριζοσπαστικής κριτικής και δράσης, αλλά χωρίς συζήτηση και πράξη, θα μείνουν, όπως τόσες άλλες, κενά σχήματα λόγου.

Η ριζοσπαστική κριτική είναι μια κριτική που προσπαθεί να συνδέσει την ουτοπία μιας απελευθερωμένης κοινωνίας με τα προβλήματα της κοινωνίας και της καθημερινότητας εδώ και τώρα. Είναι μια προσπάθεια να βρεθούν εναλλακτικές προοπτικές μέσα στη γενική μιζέρια και τα αδιέξοδα της σημερινής κοινωνίας. Και αυτό δεν είναι εύκολη υπόθεση - αποτελεί ωστόσο την αναγέννηση της κοινωνικής σύγκρουσης. Και στην περίπτωση του εθνικισμού στην Κύπρο, αποτελεί την επανεμφάνιση της αντίστασης ενάντια στην ισοπέδωση, την ομοιογένεια, την άμβλυση της ταξικής σύγκρουσης και τις πατριαρχικές φαντασιώσεις που στηρίζουν την ιδέα του έθνους.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- (1) Υπήρχαν και υπάρχουν διάφορες τάσεις τροτσκιστών (οι περισσότερες με 4-5 άτομα). Η αναφορά στους τροτσκιστές εδώ στοχεύει προς την ομάδα γύρω από τη «Σοσιαλιστική Έκφραση» ή αυτοαποκαλούμενη “Αριστερή πτέρυγα της ΕΔΕΚ”.
- (2) Η ύπαρξη διαφόρων τάσεων υπήρχε και εδώ. Η αναφορά γίνεται συνήθως προς την ομάδα γύρω από το περιοδικό “Αυτοδιάθεση”, άλλα όχι μόνο αυτούς.
- (3) Πα παραδείγματα απ’την ελληνική εμπειρία αρκεί κανείς να κοιτάξει την πορεία των εθνικών μειονοτήτων στην Ελλάδα. Μερικά ενδιαφέροντα στοιχεία έχει και το άρθρο του Θ.Καλομούλου “Το νεοελληνικό έθνος”, στα “ΤΕΤΡΑΔΙΑ”.
- (4) Αυτές οι συγκρούσεις εμφανίζονται απ’ την αρχή - ακόμα και στη Γαλλική Επανάσταση. Βλέπε, λ.χ., την αντίφαση της άμεσης δημοκρατίας των “Ξεβράκωτων” με την εθνικιστική κινητοποίηση (βλ. Soboul Sans Cullote) ή τις συγκρούσεις στη γαλλική επαρχία (βλ. Tilly La Vender).
- (5) Η ανάλυση που ακολουθεί είναι σύντομη και περιγραφική. Για μια εκτενή ανάλυση της ιστορικής εμπειρίας του εθνικισμού στην Κύπρο, βλ. «Η Κύπρος, το εθνικό και ο εθνικισμός».

αναρχικός οδηγός μαγειρικής διά το εθνικόν ζήτημα

Το ακόλουθο κείμενο γράφτηκε από την αναρχική ομάδα «Ανάφεντος» το 1987. Δημοσιεύτηκε στο τεύχος 2+3 του περιοδικού «Γραίνο στην Πόλη»

ΑΠΛΗ ΚΑΙ ΠΛΗΚΤΙΚΗ ΕΠΕΞΗΓΙΣΗΣ ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΔΕΝ ΚΑΤΑ-
ΛΑΒΑΙΝΟΥΝ ΤΑ ΑΥΤΟΝΟΗΤΑ

Η ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΧΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΑΡΗ ΚΑΙ ΔΕΝ ΧΩΝΕΥΕΙ ΤΟΝ ΔΙΑ...
ΕΞΩ ΟΛΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΡΑΤΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Από μια αντιεξουσιαστική σκοπιά, το κεντρικό πρόβλημα δεν είναι η διατήρηση της “εθνικής ταυτότητας” η “μη-συρρίκνωση του Ελληνισμού” και ανάλογες τρίχες. Το ζήτημα είναι η ΑΜΕΣΗ και ΥΠΑΡΚΤΗ καταπίεση και εξουσία - η πράσινη γραμμή, η παρουσία στρατών κατοχής (Τουρκικός, Ελληνικός, αγγλικός, κυπριακός κλπ), ο κίνδυνος νέου γύρου ρατσιστικών σφαγών (όπως το 58, το 63, το 67, το 74), πολέμων, προσφύγων κλπ. Και επειδή αυτό το πρόβλημα δεν είναι αποτέλεσμα μόνο των ξένων επεμβάσεων, συνωμοσιών κλπ αλλά και των αντιφάσεων αυτής της κοινωνίας (από που βγήκαν στο κάτω κάτω ο Γεωργιάτζης, ο Σαμψών, η ΕΟΚΑ Β, η ΤΜΤ) ο αγώνας ενάντια στη εξουσία των εισβολέων και των κρατών δεν μπορεί να διαχωριστεί από τον αγώνα στο εσωτερικό της κοινωνίας μας ενάντια στη δικιά μας εξουσία.

Υπάρχουν βέβαια και οι φωνές της ρεαλιστικής λογικής: “μέσα από το εθνικό θα λύσουμε και τα κοινωνικά προβλήματα”. Αν όμως το εθνικό είναι γέννημα αυτής της κοινωνίας πως θα λυθεί χωρίς να αντιμετωπιστούν οι ρίζες του φαινομένου; Μια υπογραφή από τους πολιτικούς δεν θα σβήσει 30 χρόνων δυσπιστία, οικονομική ανισό-

τητα, σωβινισμό και αίμα που χωρίζουν τις 2 κοινότητες. Ούτε θα περιορίσουν τον επεκτατισμό του Ελληνικού και Τουρκικού κράτους. Εκτός βέβαια και αν μερικοί ονειρεύονται μια λύση όπου μια από τις 2 κοινότητες θα εξαφανιστή... υπάρχουν και τέτοιοι... ως προσφυγοποιηθούν από μόνοι τους, δεν είναι ανάγκη να επαναληφθεί το '23 και το '74 επειδή μερικοί θέλουν να το παίξουν οι "ήρωες του έθνους". Η άλλη άποψη, ότι η εθνική στράτευση θα λύσει τα κοινωνικά προβλήματα είναι τουλάχιστον ιστορικά γελοία. Η εμπειρία των Τριτοκοσμικών κινημάτων της δεκαετίας του '60 είναι πρόσφατη... Κανένας "εθνικός αγώνας" δεν έλυσε τα εσωτερικά προβλήματα εξουσίας μιας κοινωνίας - ούτε οι σοσιαλίζοντες... Αντίθετα οι εθνικοί αγώνες σαν πρωταρχικοί ισχυροποιούν το κράτος, καταπιέζουν τις μειοψηφίες και δημιουργούν ένα στρατοκρατικό φανατισμό στη κοινωνία.. Μαοϊκοί (νυν και τέως) δείτε τα έργα σας.. Τι άλλο από δικτατορίες και Χομεϊνί άφησαν στον Τρίτο κόσμο τα περίφημα "εθνικοαπελευθερωτικά" κινήματα;

Αλλά τι να τρέχουμε μακριά.. κοιτάξτε πως λειτούργησε η ιδεολογία του εθνικού σαν πρωταρχικού ζητήματος στη Κύπρο... Το ΑΚΕΛ για την "αντιιμπεριαλιστική ενότητα" κατάντησε πυροσβέστης των κοινωνικών κινήσεων, η ΕΔΕΚ ένα σοβινιστικό κόμμα, και κάποιος Μαρξιστοενωτικός είπε κάποτε το περίφημο "αν δεν πάρετε θέση για το εθνικό δεν έχετε λόγο ύπαρξης" σε μια προσπάθεια συγκρότησης μιας γυναικείας ομάδας.

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΠΟΥ ΘΑ ΠΑΡΕΙ ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ... ΚΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΦΥΓΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΔΙΛΗΜΜΑ ΕΝΟΣ ΠΟΛΕΜΟΥ Η ΜΙΑΣ "ΛΥΣΗΣ" ΠΟΥ ΘΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ ΤΑ ΙΔΙΑ ΣΚΑΤΑ ΣΕ ΠΕΝΤΑ-ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ, ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΑΡΘΡΩΘΕΙ ΕΝΑΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΘΑ ΒΑΛΕΙ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΕ ΝΕΑ ΠΛΑΙΣΙΑ...

Μια όξυνση των κοινωνικών συγκρούσεων, της αμφισβήτησης, της μη-ένταξης στην "εθνική ενότητα" που προωθεί το κράτος και οι εθνικιστές και μια και είμαστε (τουλάχιστον γεωγραφικά) μια γέφυρα της Ευρώπης με τη Μέση Ανατολή, αλλά και πολιτιστικά της Ελλάδας με τη Τουρκία, μια αναζήτηση των κοινών αυτού του γεωγραφικού-πολιτιστικού χώρου στις αντιεξουσιαστικές του καταβολές και πραχτικές. Χρειάζεται ξανά ερμηνεία η ιστορία που οι ελληνοχριστιανοί προσπαθούν να σβήσουν με το δόγμα "είμαστε

έλληνες, τελεία και παύλα”. Εδώ δεν είναι Κρήτη, εδώ Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι (πριν τους φορέσουν το καπέλο της “εθνικής ταυτότητας”) είχαν κοινές εξεγέρσεις ενάντια στη εκκλησία και τους Μούφτηδες, υπήρχε κόσμος που αντιστάθηκε στον εθνικισμό από το ‘20... υπήρξαν ταξικές συγκρούσεις, με προεκτάσεις αντιποικιακών αγώνων... Και τώρα, ίσως, Έλληνες, Τούρκοι και κύπριοι ροκάδες, φεμινίστριες, οικολόγοι, αγανακτισμένοι εργάτες, ομοφυλόφιλοι κλπ ίσως βρούν πολύ πιο πολλά κοινά μεταξύ τους στην ανατολική νοοτροπία τους ή στη μεταμοντέρνα κουλτούρα τους απ’ ότι με τους καθώς πρέπει νοικοκυραίους που τους φτύνουν στο δρόμο κάθε μέρα.

Έναν αγώνα για ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ/ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ενάντια στα κράτη, με βάση το δικαίωμα (το ανθρώπινο όχι το εθνικό) για ελεύθερη εγκατάσταση, ελεύθερη διακίνηση όπου θέλει ο καθένας χωρίς πράσινες γραμμές, φυλάκια αντιπαρατάξεως κλπ. Αλλά ταυτόχρονα πρέπει να αναγνωριστεί στη διαδικασία αυτού του αγώνα, το ιστορικό δικαίωμα των πολιτικών μειοψηφιών να έχουν ένα ισότιμο λόγο σε θέματα που αφορούν τη ύπαρξή τους. Γιατί όποιος μιλά μόνο για τις σφαγές του 74 και ξεχνά τι τράβηξαν οι Τουρκοκύπριοι το 63 και το 67, είτε εθελουφλεί, είτε είναι συνειδητός ψεύτης.

Έναν αγώνα ενάντια στον εθνικισμό και τη προοπτική πολέμου. Δεν υπάρχει ένας άμεσος κίνδυνος πολέμου όπως θέλουν να πιστεύουν οι επαγγελματίες κινδυνολόγοι. Αλλά επειδή η εθνικιστική υστερία πάη και έρχεται στις γειτονιές μας είναι αναγκαίο να φτιαχτεί μια συνεννόηση για κοινούς αγώνες και αντιστάσεις από άτομα και ομάδες στην Ελλάδα την Κύπρο και την Τουρκία που το κεντρικό τους πρόβλημα δεν είναι πως θα κερδίση το κράτος τους ένα πόλεμο, ΑΛΛΑ πως θα σταματήσει η προοπτική μιας σύγκρουσης. Γιατί οι μόνοι κερδισμένοι από έναν πόλεμο είναι οι παραγωγοί όπλων, οι εθνικιστές μέσα απ’ το “αίμα των εχθρών” και τα κράτη που επιβεβαιώνουν τη ανάγκη ύπαρξής τους... και αυτά είναι ιστορία, όχι δόγματα.

ΜΕΣΑ απ’ τη σημερινή απάθεια η θα βγη ένας εθνικισμός πολύ πιο φριχτός από το παρελθόν (που θα το επαναλάβη σ’όλες του τις κωμικοτραγικές διαστάσεις) ή ΜΙΑ ΥΠΕΡΒΑΣΗ/ΞΕΠΕΡΑΣΜΑ του παρελθόντος και του παρόντος... ΤΟ ΤΕΛΙΚΟ ΒΑΡΥΣΤΟΜΑΧΙΑΣΜΑ ΔΙΚΟ ΣΑΣ ΘΑ ‘ΝΑΙ... ΟΠΟΤΕ ΠΡΟΣΕΧΤΕ ΑΠΟ ΤΩΡΑ ΠΟΣΟ ΑΛΑΤΙ ΒΑΖΕΤΕ.

το Κυπριακό και τα διεθνιστικά καθήκοντα των ελληνοκύπριων επαναστατών (απόσπασμα)

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της εισαγωγής του βιβλίου της Εργατικής Δημοκρατίας που εκδόθηκε το 1988. Ολόκληρο το βιβλίο μπορεί να βρεθεί στο κυπριακό κινηματικό αρχείο.

Ο στόχος αυτού του κειμένου, όπως φαίνεται και από τον τίτλο του, είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας διεθνιστικής πολιτικής μεταξύ των Ελληνοκυπρίων (και σε μικρότερο βαθμό και των Ελλήνων) επαναστατών και εργαζομένων. Να βοηθήσει να ξεκαθαριστούν τα ιδιαίτερα και άμεσα καθήκοντά τους, που καθορίζονται από την ιστορική περίοδο και τη θέση τους ως Ελληνοκύπριοι.

Στο Κυπριακό πρόβλημα, η κυρίαρχη πολιτική στους Ελληνοκυπρίους αριστερούς είναι ο αριστερός πατριωτισμός, αυτό που καθιερώθηκε στην παράδοση του επαναστατικού εργατικού κινήματος και ονομάζεται σοσιαλπατριωτισμός ή σοσιαλεθνικισμός, η συνήθεια δηλαδή να μιλούν σαν σοσιαλιστές αλλά στην πράξη να βλέπουν την πολιτική από την σκοπιά των συμφερόντων του έθνους στο οποίο ανήκουν. Αυτοί που εκφράζουν την κυρίαρχη αριστερή πολιτική στη νότια Κύπρο είναι πρώτα και κύρια το ΑΚΕΛ και μετά η ΕΔΕΚ και η οργάνωση “Αριστερή Πτέρυγα της ΕΔΕΚ”. Μέσα σ’ αυτό το φάσμα, η ΕΔΕΚ αντιπροσωπεύει τη δεξιότερη μορφή του αριστερού πατριωτισμού, σε βαθμό που είναι δύσκολο ακόμα και να χαρακτηριστεί αριστερή. Το ΑΚΕΛ είναι η κυρίαρχη και πιο χαρακτηριστική μορφή του, ενώ η “Αριστερή Πτέρυγα της ΕΔΕΚ” είναι η πιο αριστερή δυνατή μορφή του.

Οι διαφωνίες ανάμεσα στους αριστερούς πατριώτες, όσο και αν φαίνονται μεγάλες, είναι “εσωτερικές”. Είναι αντιθέσεις ανάμεσα σε πολιτικές που ανήκουν στο ίδιο στρατόπεδο και χαρακτηρίζονται από την κοινή αποδοχή της “ανάγκης απελευθέρωσης της Κύπρου”.

Η επίσημη πολιτική της “παραδοσιακής” αριστεράς, του ΑΚΕΛ, χαρακτηρίζει το Κυπριακό σαν πρόβλημα εισβολής, “κατοχής” και διχοτόμησης της Κύπρου και το θεωρεί σαν δημιουργήμα κύρια του αμερικανονατοϊκού ιμπεριαλισμού. Χαρακτηρίζει ένα τμήμα των Ελληνοκυπρίων αστών “προδότες” και “όργανα” των ιμπεριαλιστών, αλλά ένα άλλο τμήμα πατριωτικό και “προοδευτικό”. Σαν αποτέλεσμα, το ΑΚΕΛ θεωρεί ότι μπορεί και πρέπει πρώτα να συμμαχήσει η ελληνοκυπριακή εργατική τάξη με τους Ελληνοκύπριους πατριώτες αστούς για να λυθεί το Κυπριακό (δηλαδή να διωχθεί ο τουρκικός στρατός και να “ξαναενωθεί η Κύπρος”) και μετά να γίνει αγώνας εναντίον όλων των αστών για τον σοσιαλισμό.

Η κυριότερη κριτική από τα αριστερά αυτής της θέσης γίνεται από την “Αριστερή Πτέρυγα της ΕΔΕΚ” και αρχικά στηριζόταν σε μια πολιτική που χαρακτήριζε και αυτή ένα μέρος των Ελληνοκυπρίων αστών σαν “όργανα” του ιμπεριαλισμού, αλλά θεωρούσε όλους τους υπόλοιπους σαν “ανίκανους να του αντισταθούν” και “να λύσουν το Εθνικό”. Η “λύση” ήταν και για αυτούς η “επανάσταση της Κύπρου” και το διώξιμο του τουρκικού στρατού. Στο πιο αριστερό της σημείο, αυτή η κριτική κατέληξε στην αντίφαση να συνδυάζει την “ανικανότητα” των Ελληνοκυπρίων αστών να “αντισταθούν στον ιμπεριαλισμό” με τον ισχυρισμό ότι το Κυπριακό το δημιουργούν οι αντιθέσεις των ίδιων των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων και για αυτό δεν μπορεί να “λυθεί” στον καπιταλισμό. Και παλιά και τώρα, αυτά στηρίζουν το “αριστερό” επιχείρημα ότι η “λύση” του Κυπριακού δεν διαχωρίζεται από τον αγώνα για σοσιαλισμό, από τον αγώνα εναντίον όλων των αστών.

Έτσι, όταν η παραδοσιακή αριστερά λέει ότι η “απελευθέρωση και η επανένωση” της Κύπρου μπορεί να γίνει από τους εργάτες και τους πατριώτες αστούς μαζί, η αριστερή της αντιπολίτευση απαντά ότι αυτά τα ίδια (η “απελευθέρωση και η επανένωση”) μπορούν να γίνουν μόνο από τους εργάτες, με τον σοσιαλισμό. Η διαφωνία δηλαδή είναι για το πώς και από ποιους θα “λυθεί το εθνικό θέμα”, ποιος μπορεί να πετύχει την “εθνική απελευθέρωση” και ποτέ στο αν υπάρχουν πράγματι άλυτα εθνικά προβλήματα για τους Ελληνοκυπρίους.

Σε θεωρητικό επίπεδο, από την “Αριστερή Πτέρυγα της ΕΔΕΚ” και άλλους περιθωριακούς αριστερούς, η διαφωνία αυτή εμφανίζεται σαν μια σύγχρονη έκδοση μιας παλιάς διαμάχης ανάμεσα στη

θεωρία της “Διαρκούς Επανάστασης” του Τρότσκι και της “θεωρίας των σταδίων” των σταλινικών κομμουνιστικών κομμάτων.

Με λίγα λόγια, οι σταλινικοί έβλεπαν για τις καθυστερημένες, μισοφεουδαρχικές ή κυρίως γεωργικές χώρες και τις εθνικά καταπιεσμένες αποικίες που χαρακτηρίζονταν από πολύ χαμηλή καπιταλιστική ανάπτυξη, την ανάγκη ενός “σταδίου” στο οποίο η εργατική τάξη συμμαχούσε με την ντόπια αστική τάξη για να πετύχει μια “αστικοδημοκρατική” Επανάσταση. Αυτή η επανάσταση θα στερέωνε μια σύγχρονη δημοκρατική-καπιταλιστική κοινωνία, μέσα στην οποία θα αναπτύσσονταν οι παραγωγικές δυνάμεις και θα δυνάμωνε αριθμητικά και πολιτικά η εργατική τάξη. Μόνο μετά από αυτό θα μπορούσε να αρχίσει ο αγώνας της εργατικής τάξης ενάντια στην “δική της” αστική τάξη, για τον σοσιαλισμό.

Η θεωρία της “διαρκούς επανάστασης” απαντούσε ότι σε αυτές τις χώρες οι αστικές τάξεις του 20ού αιώνα ούτε ήθελαν ούτε μπορούσαν να ηγηθούν των εθνικοαπελευθερωτικών ή αστικοδημοκρατικών κινημάτων, και ότι μόνο η εργατική τάξη, όσο και αν αυτή ήταν αδύνατη, μπορούσε να ηγηθεί σε αυτόν τον αγώνα με συνέπεια. Θα μπορούσε να πάρει μαζί της τις άλλες καταπιεσμένες τάξεις όπως την αγροτιά, και αφού έπαιρνε η ίδια την εξουσία, μαζί με τις “αστικοδημοκρατικές” αλλαγές (όπως την λύση του αγροτικού προβλήματος, το μοίρασμα δηλαδή της γης στους αγρότες, την εθνική απελευθέρωση, τη δημοκρατία) μπορούσε να αρχίσει να χτίζει και τον σοσιαλισμό. Τα συνθήματα της ήταν ότι οι αστοί ήταν ανίκανοι να φέρουν σε πέρας τον αγώνα για εθνική απελευθέρωση και δημοκρατία, ο οποίος δεν διαχωριζόταν από τον αγώνα για τον σοσιαλισμό.

Και είναι αυτά ακριβώς τα συνθήματα που χρησιμοποιούνται για να γίνει κριτική στο ΑΚΕΛ από τα αριστερά για τις συμμαχίες του με τους αστούς για χάρη του “εθνικού προβλήματος”.

Και η “θεωρία των σταδίων” και η “θεωρία της διαρκούς επανάστασης” αναφέρονται σε χώρες που έχουν άλυτα αστικοδημοκρατικά προβλήματα (κοινοβούλιο, δημοκρατικές ελευθερίες, αγροτικό ζήτημα) συνήθως συνδυασμένα με προβλήματα εθνικής καταπίεσης, επειδή είναι αποικίες. Έτσι, ο ίδιος ο τρόπος με τον οποίο εμφανίζεται θεωρητικά η διαμάχη δείχνει ότι όχι μόνο το ΑΚΕΛ αλλά και οι υποστηρικτές της θεωρίας της “διαρκούς επανάστασης” στη σημερινή νότια Κύπρο θεωρούν ότι υπάρχουν για τους Ελληνοκύπριους άλυτα εθνικοαπελευθερωτικά προβλήματα.

Και είναι αυτή η συμφωνία, δηλαδή η κοινή παραδοχή όλων τους ότι χρειάζεται να “απελευθερωθεί” η Κύπρος, ότι για την ελληνοκυπριακή εργατική τάξη το Κυπριακό είναι πρόβλημα “εθνικοαπελευθερωτικό, αντιιμπεριαλιστικό, αντικατοχικό”, που είναι πολύ πιο σημαντική από τις διαφορές τους. Αυτή η αντίληψη είναι τόσο κοινή σε όλο το φάσμα του αριστερού πατριωτισμού στη νότια Κύπρο, τόσο βαθιά ριζωμένη, τόσο “αυταπόδεικτη” και αναμφισβήτητη ώστε κανείς σε όλο τον χώρο του αριστερού πατριωτισμού δεν βλέπει καμιά ανάγκη να την δικαιολογήσει. Αντίθετα, η προβληματική, η συζήτηση και οι διαφωνίες τους ξεκινούν μετά και πέρα από αυτά. Η έμμονη ιδέα που χαρακτηρίζει την πολιτική όλων είναι πώς θα αποφευχθεί η διχοτόμηση και πώς θα φύγει ο τουρκικός στρατός, δηλαδή η επιτυχία των παραδοσιακών ελληνοκυπριακών εθνικών επιδιώξεων. Από την παραδοσιακή αριστερά μέχρι το πιο αριστερό της περιθώριο κυριαρχεί ο πατριωτισμός.

Ο αριστερός πατριωτισμός δεν είναι ωστόσο η μόνη επιλογή για τους Ελληνοκύπριους αριστερούς. Υπάρχει μια διεθνιστική επαναστατική παράδοση για το πώς βλέπουν και αντιμετωπίζουν οι επαναστάτες τα εθνικά προβλήματα, που οδηγεί σε μια τελείως διαφορετική στάση απέναντι στο Κυπριακό. Αυτή η παράδοση δεν θεωρεί ότι το πρόβλημα της ελληνοκυπριακής εργατικής τάξης είναι η αποφυγή της διχοτόμησης και το διώξιμο του τουρκικού στρατού ούτε αντιμετωπίζει το δίλημμα αν οι αστοί είναι ή όχι όλοι τους “προδότες”, όργανα του ιμπεριαλισμού και “ανίκανοι” να λύσουν το “εθνικό” πρόβλημα.

Είναι η παράδοση του επαναστατικού-διεθνιστικού εργατικού κινήματος που διαμορφώθηκε μέσα στην κρίση και τη διάσπαση που προκάλεσε στο διεθνές εργατικό κίνημα η περίοδος πριν και κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Είναι μια παράδοση τελείως “άγνωστη” στην Κύπρο, αν και δεν είναι καθόλου καινούργια πολιτική, αν και τα κείμενα του Λένιν, του σημαντικότερου εκφραστή της, είναι σήμερα προσιτά σε όλους και έχουν τόσο κύρος σε όλους αυτούς που σήμερα δεν γνωρίζουν και δεν υπολογίζουν αυτή την παράδοση.

Ο εργατικός διεθνισμός έσβησε σαν μαζική παράδοση με το χάσιμο της Ρωσικής Επανάστασης, την καταστροφή της σοβιετικής εργατικής εξουσίας στη Ρωσία, και την επικράτηση του Σταλινισμού στο διεθνές κομμουνιστικό κίνημα και άρχισε να ξαναεμφανίζεται

μαζί με την επανεμφάνιση της επαναστατικής αριστεράς αργά και οδυνηρά μετά τον Γαλλικό Μάη του '68.

Από αυτή την παράδοση και την ανάπτυξη της μαρξιστικής θεωρίας από τον Λένιν και το επαναστατικό-διεθνιστικό σοσιαλιστικό κίνημα των αρχών του 20ού αιώνα, το κίνημα εκείνο που γέννησε τη Ρωσική Σοσιαλιστική Επανάσταση του 1917 και μια σειρά άλλες εργατικές εξεγέρσεις και επαναστάσεις στην Ευρώπη, παίρνουμε εκτός από την πίστη στις δυνατότητες της εργατικής τάξης, και τα θεωρητικά εργαλεία για να μπορέσουμε να αναπτύξουμε μια διεθνιστική πολιτική για την ελληνοκυπριακή και ελληνική εργατική τάξη. Για αυτό αφιερώνουμε ένα μεγάλο μέρος του κειμένου σε αυτή την παράδοση.

Συνολικά το κείμενο χωρίζεται σε τέσσερα μέρη: Ένα που θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε ιστορικό, για την επιθετική πολιτική των Ελληνοκυπρίων αστών, ένα θεωρητικό που αναφέρεται ειδικά στην πολιτική του Λένιν πάνω στα εθνικά ζητήματα, ένα που αφορά την συγκεκριμένη διεθνιστική πολιτική στο Κυπριακό και τέλος ένα μέρος για τις προοπτικές της.

Η κυρίαρχη στους Ελληνοκύπριους πολιτική για το Κυπριακό στηρίζεται σε πολύ βαθιά ριζωμένες προκαταλήψεις και σε “αναμφισβήτητες αλήθειες” που όμως δεν είναι καθόλου αλήθειες. Αυτές πρέπει πρώτα να βγουν στην επιφάνεια από τα βάθη που τις έχει ρίξει η πολύχρονη γενική παραδοχή, πρέπει να συνειδητοποιηθεί η ίδια η ύπαρξή τους και το πραγματικό τους περιεχόμενο για να αντιμετωπισθούν κριτικά. Για αυτό ξεκινάμε το κείμενο αυτό με μια προσπάθεια να ορίσουμε ποιες είναι αυτές οι “αναμφισβήτητες αλήθειες”, ποιοι είναι αυτοί οι τόσο κοινοί και απόλυτα παραδεκτοί μύθοι.

Είναι ο μύθος ότι οι Ελληνοκύπριοι ήταν το “αθώο θύμα” του πολέμου του 1974, ο μύθος ότι αν δεν επενέβαιναν οι ξένοι δεν θα υπήρχαν προβλήματα ανάμεσα στους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους. Είναι ακόμα η υποτίμηση του μεγέθους, της σημασίας, και των αιτίων της οικονομικής ανισότητας ανάμεσα στους Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, όπως και της διακοινοτικής διαμάχης και των συγκρούσεων.

Τα γεγονότα όμως δείχνουν ότι οι Ελληνοκύπριοι αστοί δεν ήταν καθόλου “αθώες περιστερές”, αλλά ότι καταπίεζαν τους Τουρκοκύπριους μέχρι το '74 και μάλιστα αρκετά αποτελεσματικά. Δείχνουν

ότι η πολιτική τους ήταν μια διαρκής προσπάθεια να επιβάλουν και να σταθεροποιήσουν την οικονομική και πολιτική κυριαρχία τους σε βάρος των Τουρκοκυπρίων, κάτι που ούτε μετά την ήττα τους το 1974 δεν άλλαξε, παρά μόνο στην τακτική, για να προσαρμοστεί στη νέα κατάσταση.

Την ύπαρξη των ευθυνών των Ελληνοκυπρίων αστών δεν την δικαιολογούμε λοιπόν μόνο “θεωρητικά”, με το τι θα περίμενε ένας αριστερός να συμβαίνει σε μια κοινωνία που διαποτίζεται σε όλα τα επίπεδα της από τον καπιταλιστικό ανταγωνισμό και τις συγκρούσεις που αυτός συνεχώς προκαλεί, ούτε μόνο με τη φυσική δυσπιστία που νιώθει κάθε συνειδητός εργαζόμενος απέναντι στις πράξεις και διακηρύξεις της “δικής” του άρχουσας τάξης αλλά και με αναφορές σε συγκεκριμένα ιστορικά γεγονότα. Παρόλο που αυτά που χρησιμοποιούμε δεν πιάνουν παρά ένα μικρό μόνο μέρος των όσων θα θέλαμε να έχουμε, είναι ωστόσο πολύ χαρακτηριστικά και αρκετά για να προβληματίσουν κάποιον που έχει μια στοιχειώδη ταξική συνείδηση και ταξικό μίσος για τους “δικούς” του καταπιεστές.

Το ότι ασχολούμαστε κύρια με τις ευθύνες των Ελληνοκυπρίων και σε μικρότερο βαθμό με αυτές των Ελλήνων αστών, δεν σημαίνει με κανέναν τρόπο ότι παραγνωρίζουμε την επιθετικότητα των Τουρκοκυπρίων και ακόμα περισσότερο των Τούρκων αστών. Ούτε ότι αρνούμαστε τη διάθεση της Βρετανικής αποικιοκρατίας να εφαρμόσει το “διαίρει και βασίλευε” στην Κύπρο, ή τον βρώμικο ρόλο των άλλων “μεγάλων δυνάμεων”. Θεωρούμε όμως ότι το κύριο καθήκον μας σαν Ελληνοκύπριοι αριστεροί είναι να ξεσκεπάσουμε την επιθετικότητα και τις ευθύνες των Ελληνοκυπρίων και των Ελλήνων αστών. Έτσι, δεν ασχολούμαστε καθόλου με κατασκοπευτικού τύπου φιλολογία για τις κινήσεις των Άγγλων, του Πενταγώνου και της ΣΙΑ που τόσο είναι της μόδας μέσα στους αριστερούς. Αρκετά έχει γίνει αυτό μέχρι τώρα, και το κυριότερο αποτέλεσμα του ήταν να συσκοτίσει την πραγματικότητα και να καλύψει από τα αριστερά τους ντόπιους υπευθύνους.

Ακόμα και αν θέλαμε απλά να βοηθήσουμε στην αποκάλυψη της “αντικειμενικής αλήθειας” στους Ελληνοκύπριους, ο μόνος τρόπος να το κάνουμε αυτό θα ήταν να ρίξουμε το βάρος στην αποκάλυψη των ευθυνών των Ελληνοκυπρίων και Ελλήνων αστών, μια και όλη η προπαγάνδα και όλες οι ερμηνείες που κυκλοφορούν στους Ελληνοκύπριους έχουν έτσι και αλλιώς αποκαλύψει τις ευθύνες των

άλλων (και μόνο των άλλων!) με το παραπάνω – και αυτές που πραγματικά έχουν, καθώς και αρκετές που δεν έχουν.

Εμάς ωστόσο δεν μας ενδιαφέρει απλά και μόνο η λεγόμενη “αντικειμενική αλήθεια”. Αυτό που χρειάζεται να γίνει στη νότια Κύπρο είναι να καταπολεμηθεί ο εθνικισμός της Ελληνοκυπριακής εργατικής τάξης, η αυταπάτη της ταύτισης των συμφερόντων της με την Ελληνοκυπριακή (και σ’ ένα βαθμό και με την Ελληνική) αστική τάξη που στηρίζει την πολιτική της ταξικής συνεργασίας.

Ο εθνικισμός καταπολεμάται μόνο καταπολεμώντας τις ιδιαίτερες ψευδαισθήσεις που έχει η κάθε εργατική τάξη. Για αυτό είναι απαραίτητο να καταλάβουν οι Ελληνοκύπριοι εργαζόμενοι ποιες είναι οι ευθύνες της “δικής μας” αστικής τάξης για τις συμφορές του παρελθόντος, και ποια τα επιθετικά σχέδια της για το μέλλον. Για να το πούμε κάπως χοντροκομμένα αλλά καθαρά, πρέπει να φανεί ότι όσο και να ανακατεύονται οι ξένες μεγάλες δυνάμεις, δεν είναι αυτές οι μόνοι ή έστω οι κύριοι υπεύθυνοι για τα δεινά που πέρασαν οι Κύπριοι, οι Έλληνες και οι Τούρκοι εργαζόμενοι, γιατί το Κυπριακό πρόβλημα θα υπήρχε, έστω και με διαφορετική αλλά όχι αναγκαστικά λιγότερο οδυνηρή μορφή, ακόμα και αν ήταν δυνατό να πάψουν να “εμπλέκονται” (κατά την προσφιλή έκφραση του Β. Λυσσαρίδη) σ’ αυτό τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων.

Και θα υπήρχε γιατί οι “βασικοί υπεύθυνοι”, και στο παρελθόν και σήμερα, για το Κυπριακό πρόβλημα βρίσκονται μέσα στην ίδια την Κύπρο και όχι κάπου μακριά, έξω από τα σύνορά της, στα στρατηγεία του Πενταγώνου και του NATO και στα γραφεία της ΣΙΑ όπως το παρουσιάζουν.

Ακόμα οι Ελληνοκύπριοι αστοί, εκτός από το πολύ μεγάλο μέρος της ευθύνης που έχουν για όσα έχουν συμβεί στην Κύπρο, δεν έπαψαν να έχουν τα ίδια συμφέροντα που δημιούργησαν τις προηγούμενες συγκρούσεις, γι’ αυτό πρέπει να καταγγέλλουμε την υποκρισία τους όταν ισχυρίζονται ότι θέλουν μια “μόνιμη, δίκαιη και ειρηνική λύση” του Κυπριακού. Η σημερινή επιδίωξη των Ελληνοκυπρίων αστών είναι να ξανααπλώσουν την κυριαρχία τους σε ολόκληρη την Κύπρο και είναι αυτό που παρουσιάζουν σαν το “εθνικό” πρόβλημα που είναι καθήκον όλου του λαού να βοηθήσει στο να λυθεί υπέρ τους.

Οι αριστεροί πατριώτες τους ακολουθούν σε αυτό όταν υπερθεματίζουν ότι η ουσία του προβλήματος είναι η ανατροπή των

“τετελεσμένων της εισβολής”, η αποφυγή της διχοτόμησης, και η αποχώρηση του τουρκικού στρατού.

Η παρουσίαση του Κυπριακού σαν μια επιτυχία της πολιτικής και των επιδιώξεων του ξένου ιμπεριαλισμού να διχοτομηθεί η Κύπρος έχει σαν αποτέλεσμα, είτε το συνειδητοποιούν είτε όχι οι αριστεροί, να βοηθά τους Ελληνοκύπριους αστούς να αποκρύβουν τις δικές τους ευθύνες πίσω από τις ευθύνες των άλλων, να παρουσιάζουν ότι ο κύριος εχθρός και οι κύριοι υπεύθυνοι βρίσκονται μακριά και έξω από την Νότια Κύπρο. Τους βοηθά να εμφανίζονται σαν “αθώοι”, και ένα μάλιστα τμήμα τους σαν “αντιιμπεριαλιστές”. Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι ακόμα και όταν οι αριστεροί μερικές φορές καταλογίζουν ευθύνες στους Ελληνοκύπριους αστούς, αυτό γίνεται με τέτοιο τρόπο που είτε αναιρεί τον εαυτό του (η συνήθεια του ΑΚΕΛ να μιλάει για “λάθη”) ή στην καλύτερη περίπτωση μένει σε επίπεδο αφηρημένων διακηρύξεων. Σε αντίθεση με τον τρόπο που προβάλλουν τις ευθύνες των ξένων ιμπεριαλιστών, για τους Ελληνοκύπριους αστούς περιορίζονται σε αφηρημένες καταγγελίες του “αστικού εθνικισμού” και της προηγούμενης καταπίεσης των Τουρκοκυπρίων από αυτούς και ποτέ με συγκεκριμένα στοιχεία και ανάλυση του που οφείλονταν και τι σημαίνει αυτή η καταπίεση, και τι συγκεκριμένα καθήκοντα έβαζε και βάζει στους Ελληνοκυπρίους επαναστάτες και την εργατική τάξη. Όλων η πολιτική στηρίζει σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό τον μύθο ότι το κυπριακό σήμερα, αν δεν ξεκίνησε το ‘74, είναι πάντως το αποτέλεσμα του πραξικοπήματος και του πολέμου του ‘74.

Ο πόλεμος όμως του ‘74 δεν ήταν παρά μια ακόμα βίαιη φάση μιας πολύ παλιότερης διαμάχης ανάμεσα στους Ελληνοκύπριους και τους Τουρκοκύπριους αστούς, και τις τελευταίες δεκαετίες ανάμεσα και στην Ελλάδα και την Τουρκία. Μιας διαμάχης στην οποία μέχρι το ‘74 το πάνω χέρι το είχαν οι Ελληνοκύπριοι αστοί, οι οποίοι ήταν και οι κύριοι επιτιθέμενοι, και στις πολεμικές και στις “ειρηνικές” φάσεις του.

Οι Τουρκοκύπριοι για πολλά χρόνια πριν το ‘74 ήταν η καταπιεσμένη από τους Ελληνοκύπριους εθνική μειονότητα και δεν είναι υπερβολή αν τους χαρακτηρίσουμε σαν τους μαύρους της Κύπρου. Οι Ελληνοκύπριοι αστοί στο σύνολό τους δεν ήταν “αθώα θύματα” το ‘74 επειδή μέχρι τότε ήταν ο κύριος επιτιθέμενος και καταπιεστής. Το ότι έχασαν το ‘74 δεν τους απαλλάσσει σε κανένα βαθμό

από τις ευθύνες τους. Αλίμονο αν σε κάθε καβγά ή διαμάχη ο κάθε φορά ηττημένος θα ήταν και ο αδικημένος και αθώος.

Αυτή η διαμάχη είχε την ρίζα της στην οικονομική πραγματικότητα. Ο εθνικισμός στις δύο κοινότητες δεν είναι ούτε κάποια περίεργη πνευματική διαστροφή ούτε το αποτέλεσμα μιας αστικής συνωμοσίας για τον έλεγχο της εργατικής τάξης, ή μιας ιμπεριαλιστικής συνωμοσίας για την διάσπαση του κυπριακού λαού, αλλά στηρίζεται σε αντιθέσεις οικονομικών συμφερόντων στην Κύπρο.

Για ιστορικούς λόγους η αστική τάξη στην Κύπρο ήταν από τη γένεσή της χωρισμένη σε Τούρκους και σε Έλληνες, και σε αυτό τον χωρισμό την πλεονεκτική θέση είχαν, όσο και αν αυτό φαίνεται περίεργο, από την τουρκοκρατία κιόλας οι Έλληνες. Αυτή ήταν η πραγματικότητα που εξελίχθηκε πολύ αργότερα από την εποχή στην οποία πρωτοεμφανίστηκε στις διακοινοτικές συγκρούσεις και έθρεψε τον εθνικισμό ακόμα και μέσα στις καταπιεσμένες τάξεις των δύο κοινοτήτων.

Και αυτή η οικονομική πραγματικότητα ήταν ο καθοριστικός παράγοντας, παραπάνω και από το γεγονός ότι οι Τουρκοκύπριοι ήταν μειοψηφία, που μετέτρεψε και καθόρισε τους Τουρκοκύπριους σαν καταπιεσμένη εθνότητα και τους Ελληνοκύπριους σαν καταπιέζουσα εθνότητα, και που δημιούργησε ένα πρόσθετο πρόβλημα εθνικής καταπίεσης στην Κύπρο, εκτός από την καταπίεση όλων των Κυπρίων από τους Άγγλους μέχρι το 1960.

Τα “εθνικά” προβλήματα στην Κύπρο, τα προβλήματα εθνικής καταπίεσης από μια κυρίαρχη εθνότητα μέσα στο ίδιο κράτος, λύθηκαν για τους Κυπρίους γενικά από τους Άγγλους το ‘60, και για τους Τουρκοκύπριους από τους Ελληνοκύπριους το ‘74. Οι Ελληνοκύπριοι όχι μόνο δεν ήταν θύματα κανενός είδους εθνικής καταπίεσης από το ‘60 και μετά, αλλά μετατράπηκαν οι ίδιοι σε καταπιεστές των Τουρκοκυπρίων.

Η Ελληνοκυπριακή αστική τάξη αυτονομήθηκε πολύ γρήγορα μετά το 1960, και παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν από το ‘74 και μετά, δεν είναι ούτε “προδότες” ούτε “ανίκανοι”. Αντίθετα, από το ‘64 και μετά η ανάπτυξη της Ε/Κ αστικής τάξης ήταν τέτοια που της επέτρεψε να πάρει στα χέρια της το “νεοαποικιακό” κράτος της Ζυρίχης και να το μετατρέψει σε ανεξάρτητο, δικό της, κέντρο ελέγχου της καπιταλιστικής συσσώρευσης στον Κυπριακό

χώρο και ορμητήριο για οικονομική διεξόδωση στην “υπανάπτυκτη” γύρω περιοχή, εξουδετερώνοντας τους “περιορισμούς” που της έβαζαν οι Τουρκοκύπριοι και οι συμφωνίες της Ζυρίχης και αποφεύγοντας την επικυριαρχία της Τουρκίας αλλά και της Ελλάδας.

Δεν υπάρχουν λοιπόν πια εθνικοαπελευθερωτικοί αγώνες για τους Ελληνοκύπριους. Αν στη διαμάχη του Τρότσκι με τους σταλινικούς η Διαρκής Επανάσταση ήταν η επαναστατική πολιτική και η θεωρία των σταδίων αντιδραστική, στη σημερινή Ν. Κύπρο η κριτική της θεωρίας των σταδίων με τα συνθήματα και τη φρασεολογία της θεωρίας της Διαρκούς Επανάστασης (η αστική τάξη είναι ανίκανη, μόνο η εργατική τάξη μπορεί να διεξάγει με επιτυχία τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα), όχι μόνο δεν έχει καμία σχέση με την ίδια τη θεωρία της Διαρκούς Επανάστασης αλλά είναι και αυτή αντιδραστική, επειδή συμφωνεί με τον αντίπαλό της ότι οι Ελληνοκύπριοι εργαζόμενοι έχουν να κάνουν σήμερα κάποιο εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα.

Το πραγματικό “Κυπριακό” πρόβλημα για την Ελληνοκυπριακή εργατική τάξη δεν είναι εθνικό από οποία σκοπιά και αν το δούμε. Είναι οι τραγωδίες που έγιναν, οι πόλεμοι, οι προσφυγίες, η καταπίεση, οι τραγωδίες που απειλούνται, καθώς και η διάσπαση των εργατικών τάξεων της Ελλάδας, της Τουρκίας και της Κύπρου, που εξαιτίας του Κυπριακού βλέπουν η μια την άλλη σαν εχθρούς, με αποτέλεσμα το δυνάμωμα της ταξικής συνεργασίας της κάθε εργατικής τάξης με την αστική “της” τάξη για χάρη της “αντιμετώπισης του κοινού εξωτερικού εχθρού”.

Παρόλο όμως που το Κυπριακό δεν είναι για τους Ελληνοκύπριους πρόβλημα εθνικής απελευθέρωσης, είναι σίγουρα πρόβλημα που αφορά εθνικές διαμάχες. Και είναι σε αυτού του είδους τα προβλήματα που αποκτά αμεσότητα και σημασία ο προλεταριακός διεθνισμός. Η συμπαραόσταση στους εργαζόμενους ή στους καταπιεσμένους λαούς διαφόρων μακρινών χώρων δεν είναι παρά διεθνιστικά ψίχουλα, ενώ...

“Ο διεθνισμός συνίσταται στην πάλη με τους δικούς σου σοσιαλσωβινιστές (δηλ. με τους αμυνίτες [οι αριστεροί που υποστήριζαν την άμυνα της πατρίδας]) και με τη δική σου ιμπεριαλιστική κυβέρνηση, στην επαναστατική πάλη ενάντια της, στην ανατροπή της, στην απόφασή σου να δεχτείς τις πιο μεγάλες

εθνικές θυσίες (ακόμη και την ειρήνη του Μπρεστ), αν αυτό ωφελεί στην ανάπτυξη της διεθνούς εργατικής επανάστασης.”

*Λένιν, ελληνικά άπαντα, τομ. 37 σελ. 108.

Η Ελληνοκυπριακή εργατική τάξη έχει και αυτή τη “δική της” ιμπεριαλιστική κυβέρνηση και είναι ενάντια σε αυτή που πρέπει να κάνει τον δικό της αντιιμπεριαλιστικό αγώνα. Σήμερα ιμπεριαλιστές δεν είναι πια μόνο οι μεγάλες δυνάμεις αλλά και ένας αριθμός από μικρότερες καπιταλιστικές δυνάμεις που ξέφυγαν από καιρό από την κατάσταση της καταπιεσμένης αποικίας ή φεουδαρχικής χώρας και εντάχθηκαν από κάθε άποψη στο ιμπεριαλιστικό σύστημα. Και τέτοιες ιμπεριαλιστικές αστικές τάξεις σήμερα δεν είναι μόνο η Τουρκική αλλά και η Ελληνική, ακόμα και η μικρή Ελληνοκυπριακή αστική τάξη.

Η Κυπριακή διαμάχη και οι πόλεμοι που συνδέονται με αυτήν είναι άδικοι από όλες τις πλευρές. Είναι μια αντιδραστική διαμάχη ανάμεσα σε “μέτριους” και “μικρούς” ιμπεριαλιστές, και όλες οι αστικές τάξεις που παίρνουν μέρος σε αυτή έχουν αντιδραστικές, αρπακτικές, επεκτατικές βλέψεις και επιδιώξεις.

Σε μια τέτοια διαμάχη οι επαναστάτες δεν πρέπει να πάρουν το μέρος κανενός, δεν πρέπει να υποστηρίζουν την πατρίδα τους. Και σε έναν άδικο από όλες τις πλευρές πόλεμο ή απειλούμενο πόλεμο οι επαναστάτες δεν μπορούν να υποστηρίζουν την άμυνα της πατρίδας με οποιαδήποτε μορφή και αν εμφανίζεται αυτή.

Αυτό είναι το πρώτο επαναστατικό διεθνιστικό καθήκον της Ελληνοκυπριακής εργατικής τάξης. Υπάρχει όμως και ένα άλλο πρόβλημα που πηγάζει από το γεγονός ότι το Κυπριακό είναι μια εθνική διαμάχη, η άρνηση και παρεμπόδιση από τη “δική μας”, την Ελληνοκυπριακή αστική τάξη, του δικαιώματος των Τουρκοκυπρίων σαν ξεχωριστή εθνότητα να αποφασίσουν ελεύθερα σε ποιο κράτος θέλουν να ανήκουν. Η άρνηση του δικαιώματός τους να υπάρχουν και να αναγνωρίζονται σαν εθνική οντότητα, δηλαδή η άρνηση από τη “δική μας” αστική τάξη του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των Τουρκοκυπρίων.

Και αυτό είναι ανεξάρτητο από το πώς έχει διαμορφωθεί η σημερινή κατάσταση, ο σημερινός γεωγραφικός διαχωρισμός, τα σημερινά σύνορα, ανεξάρτητο από το ότι αυτά είναι το αποτέλεσμα των περιρήμων “τετελεσμένων της εισβολής και της βίας”. Έτσι κι

αλλιώς, και τα πριν το '74 σύνορα, οι θύλακες στην Κύπρο, ήταν και αυτά “τετελεσμένα της βίας”, αλλά της βίας των Ελληνοκυπρίων. Ακόμη, τα σύνορα των περισσότερων σύγχρονων κρατών και συχνά η γεωγραφική κατανομή των πληθυσμών τους είναι και αυτά αποτελέσματα “τετελεσμένων της βίας”, συχνά αρκετά πρόσφατης.

Στα εθνικά ζητήματα, την εποχή του Λένιν, την εποχή που η πάλη ανάμεσα στους επαναστάτες και τους εθνικιστές και σοσιαλπατριώτες είχε φτάσει στο αποκορύφωμά της, αυτά που πραγματικά απασχολούσαν τους διεθνιστές και καθόριζαν την πολιτική τους ήταν η διεθνής ταξική αλληλεγγύη των εργατών και η διεθνιστική και δημοκρατική εκπαίδευση της εργατικής τάξης, και καθόλου τα εθνικά δικαιώματα ή προνόμια του έθνους “τους”.

Το πιο σημαντικό από την λενινιστική πολιτική στα εθνικά ζητήματα είναι η αναγκαιότητα να ξεχωρίζουμε τα καθήκοντα των επαναστατών και της εργατικής τάξης του έθνους που καταπιέζει από αυτά των επαναστατών και της εργατικής τάξης του έθνους που καταπιέζεται.

Η παραμόρφωση του Λενινισμού που τον θέλει υποστηρικτή του πατριωτισμού, της “αυτοδιάθεσης των εθνών” και της “εθνικής ανεξαρτησίας” στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αποσιώπηση ότι ο Λένιν υποστήριζε πως τα διεθνιστικά καθήκοντα της εργατικής τάξης είναι διαφορετικά ανάλογα με το έθνος στο οποίο ανήκει, ότι η εργατική τάξη του έθνους που καταπιέζει πρέπει να παλέψει για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης του έθνους που καταπιέζεται, ενώ οι επαναστάτες του έθνους που καταπιέζεται πρέπει να προβάλλουν κύρια την ανάγκη ενότητας ανάμεσα στις δυο εργατικές τάξεις, την αδιαφορία τους για τα εθνικά “τους” δικαιώματα και τη δυνατότητα να συνεχίσουν να ανήκουν στο ίδιο κράτος.

Η ελληνοκυπριακή εργατική τάξη έχει, όσον αφορά το Κυπριακό πρόβλημα, μια σειρά από δικά της ιδιαίτερα καθήκοντα, τα οποία είναι αναγκαστικά διαφορετικά από αυτά των Τουρκοκυπρίων και Τούρκων επαναστατών και εργατών. Αυτά τα καθήκοντα πηγάζουν από την υποχρέωση των Ελληνοκυπρίων εργαζομένων να υποστηρίξουν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των Τουρκοκυπρίων, το δικαίωμά τους δηλαδή να έχουν το δικό τους κράτος, αλλά και συμπυκνώνονται σε αυτό το σύνθημα.

Λέμε την υποστήριξη του δικαιώματος, διότι δεν υποστηρίζουμε ότι πρέπει να έχουν το δικό τους κράτος, όπως ισχυρίζονται οι

Τουρκοκύπριοι αστοί. Δεν λέμε ότι είναι “καλύτερα” να το έχουν. Λέμε μόνο ότι το δικό μας καθήκον είναι να πολεμάμε τη “δική μας” άρχουσα τάξη, η οποία δεν έχει κανένα δικαίωμα να τους το αρνείται και να τους εμποδίζει σε αυτό, αφού το θέλουν οι ίδιοι.

Τα ιδιαίτερα διεθνιστικά καθήκοντα και οι αγώνες της ελληνοκυπριακής εργατικής τάξης συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με αυτά της ελληνικής, εξαιτίας της συμμαχίας, των κοινών επιδιώξεων, της “συμπαράταξης” των αστικών τους τάξεων. Το ίδιο ισχύει αντίστοιχα για την τουρκοκυπριακή και την τουρκική εργατική τάξη. Η διεθνιστική συμμαχία και η ταξική ενότητα των τεσσάρων εργατικών τάξεων απαιτεί αυτή την “συμπόρευση” των δύο εθνικών μερών τους, απαιτεί κοινούς αγώνες των Ελληνοκυπρίων και Ελλήνων εργατών ενάντια στην ελληνοκυπριακή και ελληνική αστική τάξη και τη συμμαχία τους. Όπως απαιτεί και κοινούς αγώνες των Τουρκοκυπρίων και των Τούρκων εργατών ενάντια στην τουρκοκυπριακή και τουρκική αστική τάξη και τη συμμαχία τους.

Υπάρχουν και καθήκοντα παρόμοια για τις δύο (ή τις τέσσερις) εργατικές τάξεις, όπως είναι η ουδετερότητα απέναντι στις διάφορες αστικές λύσεις, δηλαδή η άρνηση των επαναστατών να πάρουν θέση στη διαμάχη υποστηρίζοντας με οποιονδήποτε τρόπο τα προνόμια του “δικού τους” έθνους, η υποχρέωση τους να “αδιαφορούν” αν η Κύπρος θα ξαναενωθεί ή θα παραμείνει δύο χωριστά κράτη. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μπορούν να “αδιαφορούν” και στις προσπάθειες της “δικής τους” αστικής τάξης να επιβάλει με τη βία τη λύση που αυτή θέλει.

Εκείνο πάντως που έχει σημασία, δεν είναι να υποστηρίξουν οι επαναστάτες στο κυπριακό πρόβλημα την μία ή την άλλη “πρακτική” λύση στον καπιταλισμό ή να προτείνουν λύση του προβλήματος στον σοσιαλισμό, αλλά ποια είναι εκείνη η πρακτική πολιτική που θα ακολουθήσουν για να προωθήσουν σήμερα τα συμφέροντα της διεθνούς εργατικής τάξης και του σοσιαλισμού στη νότια Κύπρο. Γι’ αυτό προσπαθούμε να δείξουμε μέσα στο κείμενο τι σημαίνουν πρακτικά σήμερα η άρνηση υπεράσπισης της αστικής πατρίδας “μας”, η υποστήριξη του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των Τουρκοκυπρίων και εκείνη η ουδετερότητα απέναντι στη μορφή λύσης του κυπριακού στον καπιταλισμό που όμως δεν “αδιαφορεί” ούτε είναι “ουδέτερη” απέναντι στις προσπάθειες των “δικών μας” αστών να επιβάλουν με τη βία τις λύσεις που αυτοί θέλουν.

Ο αριστερός πατριωτισμός δεν μπορεί να αντιληφθεί τα πρακτικά καθήκοντα που βγαίνουν από αυτά επειδή αρνείται να δει και να παραδεχτεί τον ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα της ελληνικής και της ελληνοκυπριακής αστικής τάξης και των πράξεών τους, και τη σημασία που έχουν αυτά για τον καθορισμό των σημερινών διεθνιστικών καθηκόντων των Ελληνοκυπρίων και Ελλήνων επαναστατών. Έτσι καταλήγει είτε στην αφηρημένη αριστερή και διεθνιστική προπαγάνδα είτε σε πολιτική που μοιάζει αριστερή αλλά δεν είναι.

Καταφέρει όμως ο πατριωτισμός να εμφανίζεται σαν αριστερή πολιτική χρησιμοποιώντας κάποια “καλύμματα”, μια πολιτική που να μπορεί να χρησιμοποιεί αριστερή φρασεολογία και θέσεις που μοιάζουν αριστερές, ακόμα και ακραία αριστερές και διεθνιστικές, χωρίς όμως να έρχονται σε αντίθεση με την πατριωτική βάση της πολιτικής του. Έτσι κρύβεται, καλύπτεται με αριστερό μανδύα ο πατριωτισμός, η υπεράσπιση των συμφερόντων του έθνους στο οποίο ανήκουν οι αριστεροί. Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιας πολιτικής, με τα οποία ασχολούμαστε στο κείμενο αυτό, είναι ο χαρακτηρισμός των επιθετικών ενεργειών των ελληνοκυπρίων αστών από το ΑΚΕΛ σαν “λάθη”, τα συνθήματα της “Λαϊκής Πολιτοφυλακής”, των “Κοινών Αγώνων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων εργατών”, η προπαγάνδα του είδους “Το Κυπριακό δεν λύνεται στον καπιταλισμό”, και η “υπόσχεση αναγνώρισης του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των Τ/Κ στον σοσιαλισμό”.

Γιατί εμφανίζεται όμως αυτό το φαινόμενο; Γιατί να μην είναι οι πατριώτες σκέτοι πατριώτες και οι αριστεροί απλά αριστεροί και διεθνιστές; Αυτό το φαινόμενο δεν είναι αποκλειστικότητα των Ελληνοκυπρίων πατριωτών, είναι παγκόσμιο. Την εποχή του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου οι πιο συνηθισμένοι χαρακτηρισμοί που χρησιμοποιούσαν οι επαναστάτες για το αντίπαλο στρατόπεδο μέσα στο εργατικό κίνημα ήταν “σοσιαλθεθνικιστές”, “σοσιαλσωβινιστές” και “σοσιαλπατριώτες”, για αυτούς που ήταν “σοσιαλιστές στα λόγια, πατριώτες στην πράξη”.

Η εξήγηση για αυτό το φαινόμενο βρίσκεται πρώτα στο ότι σε μη επαναστατικές περιόδους “οι ιδέες της κυρίαρχης τάξης είναι σε κάθε εποχή και οι κυρίαρχες ιδέες”. Αυτό παρασέρνει και τους αριστερούς είτε επειδή τις κουβαλούν μέσα τους οι ίδιοι, είτε επειδή προσαρμόζονται στον κυρίαρχο στην κοινωνία πατριωτισμό για να μην απομονωθούν. Δεύτερον, ο οπορτουνισμός, δηλαδή το άρπαγμα

κάθε ευκαιρίας για προώθηση των στενών πρόσκαιρων συμφερόντων ενός τμήματος της εργατικής τάξης, όπως είναι και τα εθνικά συμφέροντα, παρόλο που αυτό είναι σε βάρος των πιο γενικών συμφερόντων όλης της εργατικής τάξης. Η ελληνοκυπριακή εργατική τάξη, από τη θέση της σαν μια τάξη της κυρίαρχης εθνότητας, απολάμβανε κάποια, έστω λίγα, αλλά πραγματικά και χειροπιαστά προνόμια, κάτι που βοήθησε την ανάπτυξη του πατριωτισμού ακόμα και στους εργαζόμενους που έβλεπαν την κοινωνία χωρισμένη από τον ανταγωνισμό κεφαλαίου και εργατικής τάξης.

Ο τρίτος παράγοντας που ευνοεί τον σοσιαλπατριωτισμό είναι ο ρόλος των μικροαστών, οι οποίοι είναι παραδοσιακά το πιο πατριωτικό τμήμα του πληθυσμού, αλλά συγχρόνως μεγάλα τμήματά τους νιώθουν εχθρικά προς το μεγάλο κεφάλαιο και θέλουν να παρουσιάζονται σαν σοσιαλιστές, σύμμαχοι και υποστηρικτές της εργατικής τάξης. Τέλος, το ΑΚΕΛ που παίζει τον κύριο ρόλο στη διαμόρφωση της αριστερής συνείδησης είναι ένα αρκετά ιδιόμορφο κομμουνιστικό κόμμα, που συνδυάζει το δέσιμο του με την οργανωμένη και ταξικά συνειδητή εργατική τάξη (που αναγνωρίζει τον ταξικό ανταγωνισμό) με το δέσιμο του με τα συμφέροντα της ελληνοκυπριακής αστικής τάξης, όχι μόνο επειδή ελέγχεται από μια σχετικά προνομιούχα κομματική και συνδικαλιστική γραφειοκρατία, αλλά επειδή είναι και το ίδιο ένας πολύ σημαντικός εργοδότης.

Παρόλη την κυριαρχία του πατριωτισμού στους αριστερούς, υπάρχουν προοπτικές και δυνατότητες εμφάνισης ενός διεθνιστικού επαναστατικού ρεύματος στη νότια Κύπρο. Αυτό το κείμενο δεν ισχυρίζεται ότι αυτό είναι εύκολο, αλλά ότι δεν είναι αδύνατο, ενώ είναι απαραίτητο.

Ένα από τα αποτελέσματα του πολέμου του '74, άσχετα με τις προθέσεις των πρωταγωνιστών του αστών, ήταν να δώσει ένα πρώτο χτύπημα στον εθνικισμό των ίδιων των ελληνοκυπριακών μαζών, επειδή έπαψαν να είναι η κυρίαρχη εθνότητα, και δέχτηκαν ένα γερό χαστούκι στην “εθνική υπερηφάνεια” τους. Αυτό επέτρεψε να εμφανιστεί η τόσο συζητημένη τα τελευταία χρόνια “αδιάφορη” νέα γενιά, που αδιαφορεί για το “εθνικό” και φαίνεται να αδιαφορεί και για την πολιτική “γενικά”, ενώ στην πραγματικότητα αδιαφορεί για τη μόνη υπαρκτή σήμερα πολιτική, αυτή που έχει σαν επίκεντρο της το “εθνικό πρόβλημα” και την προσπάθεια λύσης του υπέρ των Ελληνοκυπρίων.

Αλλά για να προχωρήσει ένα μέρος αυτής της νεολαίας και ιδιαίτερα οι νέοι εργάτες από την αδιαφορία για το Κυπριακό και την πολιτική στο συνειδητό ταξικό διεθνισμό, χρειάζεται ζωντάνεμα της ταξικής πάλης. Για τους επαναστάτες που θέλουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του διεθνιστικού ρεύματος, είναι απαραίτητος ο προσανατολισμός στους αγώνες της εργατικής τάξης - μικρούς και μεγάλους - και η πίστη στην ικανότητα της εργατικής τάξης να αλλάξει μέσα από αυτούς τους αγώνες, αντί να παραδίνονται και να προσαρμόζονται στις σημερινές πατριωτικές αυταπάτες και προλήψεις της.

Όσο μικρές και αν μοιάζουν να είναι σήμερα οι δυνατότητες να αναπτυχθεί ένα διεθνιστικό εργατικό κίνημα στη νότια Κύπρο, η πάλη για την εμφάνιση και το δυνάμωμα μιας διεθνιστικής πολιτικής είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορούμε να προωθήσουμε, μέσα από τη θέση μας στη νότια Κύπρο, τη διεθνιστική και δημοκρατική διαπαιδαγώγηση της ελληνοκυπριακής εργατικής τάξης, και τη διεθνιστική αλληλεγγύη και την ταξική ενότητα ανάμεσα στις εργατικές τάξεις της Κύπρου, της Ελλάδας και της Τουρκίας. Και αυτά είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για να πάνε μπροστά οι αγώνες της εργατικής τάξης σε αυτές τις χώρες και για να συμβάλουμε στον αγώνα για τον διεθνή σοσιαλισμό. Εύκολο ή δύσκολο, αυτό είναι που πρέπει, αλλά και μπορεί να γίνει.

ελάχιστη συμβολή στην κοινοποίηση προς τους τ/κ επαναστάτες διεθνιστές της υποκρισίας της “επαναπροσεγγιστικής” ελίτ των ε/κ κρατικών διανοούμενων και σοσιαλπατριωτών

Το ακόλουθο κείμενο μοιράστηκε σαν φυλλάδιο το 1989 στην ιδρυτική συνάντηση της Κίνησης για μια Ανεξάρτητη Ομόσπονδη Κύπρο από άτομα που διαφωνούσαν με τις διαδικασίες συγκρότησης όσο και με την ειλικρίνεια των παρευρισκόμενων. Έφερε την υπογραφή «Αντιεξουσιαστές-Διεθνιστές». Αναδημοσιεύτηκε στο έβδομο τεύχος του περιοδικού «Τραϊνό στην Πόλη».

Μέχρι σήμερα γνωρίζαμε ότι οι μηχανισμοί καταστολής του κράτους και του κεφαλαίου ήταν ο στρατός, η αστυνομία, τα σχολεία, τα ψυχιατρεία. Τώρα ξέρουμε ότι κοντά σ' αυτά έχουν προστεθεί και οι Ελληνοκύπριοι “επαναπροσεγγιστές” κρατικοί διανοούμενοι και σοσιαλπατριώτες. Πως αλλιώς θα εξηγούσαμε το γεγονός ότι αυτοί οι κύριοι καλούν σε μια τέτοια συνάντηση εκπροσώπους απ' όλους τους τάχατες επαναπροσεγγιστικούς χώρους -γιατί περί εκπροσώπων διαφόρων χώρων και πολιτικών οργανώσεων πρόκειται και τα κόλπα με τις προσωπικές προσκλήσεις στην πάντα- και αφήνουν έξω μια πολιτική οργάνωση της οποίας η συνεισφορά στο ξεσκέπασμα του Ε/Κ εθνικισμού και στην υπόθεση της επαναπροσέγγισης υπήρξε ουσιαστική. Πώς ακόμα θα εξηγούσαμε το γεγονός ότι κάποιιοι απ' εμάς του γενικότερου αυτόνομου-αντιεξουσιαστικού-διεθνιστικού χώρου της Λεμεσού (και όχι μόνον) ενώ αρχικά καλούνται να συμμετάσχουν στη συνάντηση, στη συνέχεια αποκλείονται απ' όλες τις διαδικα-

σίες συγκρότησης αυτής της πρωτοβουλίας με το να μην ειδοποιηθούν για τις συγκεντρώσεις-συζητήσεις των Ε/Κ που συμμετέχουν σ' αυτή τη συνάντηση και που προηγήθηκαν της σημερινής συνάντησης στο Λήδρα Πάλας.

Όχι δεν κάνουμε τον δικηγόρο της Εργατικής Δημοκρατίας, ούτε πράχτορες του Ντεκτάς είμαστε όπως θα σας έχει πληροφορήσει η ΕΠΙΚΑΙΡΗ κύριοι Ε/Κ “επαναπροσεγγιστές”. Απλά όλ' αυτά κάνουν τον Στάλιν να στριφογυρίζει από χαρά μέσα στον τάφο του νοιώθοντας περήφανος για τους απογόνους που άφησε σ' αυτό τον πλανήτη. Γιατί αν ο Στάλιν είχε καταστείλει με την ωμή βία ένα ολόκληρο επαναστατικό κίνημα επειδή απλά διαφωνούσαν μαζί του, αυτοί οι κύριοι, με την εξουσία που τους παραχώρησε το Ε/Κ κράτος, καταστέλλουν με τη βία του αποκλεισμού ένα κομμάτι -αν όχι ολόκληρο- του διεθνιστικού-επαναστατικού χώρου που κτίστηκε κύρια γύρω από την επιτροπή συμπαρατάσεως στην αρνητή στράτευσης Γιάννη Πάρπα και ο οποίος βρίσκεται ακόμα στη φυλακή γιατί ακριβώς πιστεύει στην επαναπροσέγγιση και αρνείται να πάρει το όπλο ενάντια στους Τ/Κ.

Αυτή [η] συνάντηση δεν έχει σκοπό την επαναπροσέγγιση. Αυτή η συνάντηση είναι μέρος του σχεδίου του Ε/Κ κράτους που προσβλέπει στο άπλωμα της ολοκληρωτικής κυριαρχίας του στο νησί. Οι Τ/Κ είναι πάλι το μέσο τους οποίους την επιθυμία και ανάγκη για μια άλλη ζωή καθώς και την απέχθεια τους για το στρατοκρατικό καθεστώς της ΤΔΒΚ έρχεται σήμερα το “αριστερό υπουργείο δημοσίων σχέσεων” του Ε/Κ κράτους να εκμεταλλευτεί. Γιατί όταν οι Τ/Κ προσέρχονται σ' αυτές τις συναντήσεις το κάνουν με κίνδυνο να χάσουν το κεφάλι τους ενώ οι Ε/Κ κρατικοί διανοούμενοι το κάνουν με τις ευλογίες του ΚΕΜΑ και των τεχνοκρατών του.

Ας δούμε όμως που βρίσκονταν όλοι αυτοί οι σημερινοί “επαναπροσεγγιστές” όταν χρειάστηκε να “διακινδυνέψουν το κεφάλι τους” γι αυτό το σκοπό.

Το περιοδικό «Εντός των τειχών» -του οποίου τα άτομα που [χι]νούνται γύρω απ' αυτό διοργανώνουν από Ε/Κ πλευράς αυτές τις συναντήσεις- μέχρι και ολόκληρο τεύχος αφιέρωσε στις σοβινιστικές πορείες των γυναικών. Τώρα για την “αδιαφορία” τους στο ζήτημα του Πάρπα, της αύξησης της εισφοράς για το στρατό, της Αλεξίας και του Τζεγκίς ομολογούμε πως δεν έχουμε κανένα

επιχείρημα ενάντια στο περιοδικό μιας και ολοφάνερα δηλώνει σοσιαλπατριωτικό. Γι αυτούς το μόνο πράγμα που αξίζει κανείς να ασχοληθεί είναι η “Ανεξαρτησία” του Ε/Κ κράτους, έστω κι ‘αν αυτό θα πρέπει να πατήσει στο λαιμό ολόκληρη τη κοινωνία και πολύ περισσότερο την Τ/Κ κοινότητα όπως συνέβαινε πριν το 74. Για το “Εντός” δεν υπάρχει καμιά αναγκαιότητα συγκρότησης ενός διεθνιστικού μετώπου που θα αμυνθεί στην έξαρση του εθνικισμού. Βέβαια, αφού το “Εντός” έχει τις δικές του “άμυνες” θα μας πουν οι εκδότες του. Η αλήθεια όμως είναι ότι το “Εντός” δεν βρίσκεται καν υπό επίθεση.

Η αριστερή πτέρυγα της ΕΔΕΚ ε.....καλά αυτή [η] αριστερή πτέρυγα του πιο σωβινιστικού κόμματος πούλησε τον Γ. Πάρπα (της οποίας μέχρι πρόσφατα ήταν μέλος) μόνο και μόνο για να πήξει η βιάκλα του και για να μάθει να συμμορφώνεται στα ιδεολογικά προστάγματα περί “λαϊκής πολιτοφυλακής” των ηγετίσκων της οργάνωσης. Μέχρι και πράσινο Ιεχωβά τον είπαν τον άνθρωπο. Ποιοι; Αυτοί που σήμερα συμμετέχουν σε μια πρωτοβουλία που βρίσκεται κάτω από την υψηλή προστασία των πράσινων εκσυγχρονιστών του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

Όσο για την εφημερίδα ΕΜΠΡΟΣ που υποστηρίζει ανοιχτά τις σωβινιστικές πορείες και τον εξοπλισμό της ΕΦ δεν καταλάβαμε τι σχέση μπορεί να έχει με την επαναπροσέγγιση όπως δεν καταλάβαμε τι σχέση μπορούν να έχουν τα ΕΔΟΝόπουλα που μέχρι και εκδηλώσεις για να μαζέψουν λεφτά για τον στρατό έχουν κάνει.

Πάρα πέρα, ενώ ένα μεγάλο κομμάτι των Τ/Κ έχουν πολλές φορές εκφραστεί ανοιχτά ενάντια στον Τούρκικο στρατό, πάλι με κίνδυνο του κεφαλιού τους, ποιος απ’ όλους αυτούς τους κύριους Ε/Κ “επαναπροσεγγιστές” μίλησε ποτέ για τις σφαγές των Τ/Κ το 63-74, το 67 ακόμα και του 74 (μετά το πραξικόπημα και πριν την εισβολή). Ποιοι απ’ όλους αυτούς μπήκαν πραγματικά στο πετσί των Τ/Κ πριν το 74 για να πουν ότι πράγματι η Ελληνική μεραρχία και η ΕΦ ήταν γι’ αυτούς στρατός κατοχής.

Γι’ όλους αυτούς “επαναπροσέγγιση” είναι ένας ρομαντικός περίπατος πίσω στα χρόνια της ανεξαρτησίας όπου Ε/Κ και Τ/Κ ζούσαν τάχατες αγαπημένα. Ψέμμα και όλοι το ξέρετε.

μικρή συμβολή στη μη-λύση του Κυπριακού

Το άρθρο αυτό γράφτηκε από άτομα που ήταν δραστήρια στον αντιεξουσιαστικό χώρο της Λεμεσού και εκδόθηκε στο φύλλο 6 της ελληνικής αναρχικής εφημερίδας «Ενάντια» τον Γενάρη-Δεκέμβρη του 1989-1990. Έφερε την υπογραφή 'Αντιεξουσιαστές-Διεθνιστές Νότιας Κύπρου'. Συνοδεύει την προκήρυξη που μοιράστηκε στη συνάντηση στο Λήδρα Πάλας (δες προηγούμενο κείμενο) και συμπεριλαμβάνει δύο μικρές σημειώσεις πάνω στο περιεχόμενό της.

Πραγματοποιήθηκε στα μέσα του Σεπτεμβρίου στο ξενοδοχείο Λήδρα Πάλας (ξενοδοχείο που βρίσκεται μέσα στη νεκρή ζώνη και επιτηρείται από την UNFICYP) διήμερη συνάντηση Ελληνοκυπρίων (Τ/Κ) και Τουρκοκυπρίων (Τ/Κ) για να συζητηθούν τρόποι «συμμετοχής των πολιτών στην Ομοσπονδία». Η συνάντηση οργανώθηκε από μια ομάδα Ε/Κ και Τ/Κ διανοουμένων που προέρχονται από το γενικότερο χώρο της ρεφορμιστικής αριστεράς και που συναντήθηκαν για πρώτη φορά τον περασμένο χειμώνα στο Βερολίνο κάτω από την αιγίδα ενός οργανισμού του Γερμανικού κόμματος των Πρασίνων. Μετά τη πρώτη συνάντηση του Βερολίνου αποφασίστηκε να συνεχιστούν και να διευρυνθούν οι επαφές μέσα από νέες συναντήσεις στο Λήδρα Πάλας (πάλι υπό την αιγίδα των Γερμανών πρασίνων). Η Ε/Κ ομάδα ανέλαβε να στείλει καμμιά 40αριά προσκλήσεις σε Ε/Κύπριους. Οι προσκλήσεις στους Ε/Κύπριους στάλθηκαν ονομαστικά για να αποκλειστεί έτσι από το να συμμετέχει στη συνάντηση ο οποιοσδήποτε Ε/Κύπριος που θα μπορούσε να χαλάσει την εικόνα που η Ε/Κυπριακή πλευρά ήθελε να επιδείξει στους Τ/Κύπριους (δεν γνωρίζουμε τι ακριβώς έγινε με τους Τ/Κύπριους).

Ενώ στάλθηκαν «προσωπικές» προσκλήσεις σ' όλους τους πολιτικούς «επαναπροσεγγιστικούς» πολιτικούς χώρους, αφέθηκε έξω σκόπιμα (και μάλιστα κατόπιν ψηφοφορίας της «ομάδας» του Βερολίνου) η μαρξιστική εκδοτική ομάδα «Εργατική Δημοκρατία» η οποία και αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι του αντι-εθνικιστι-

κού-αντιπατριωτικού μετώπου που κτίστηκε κύρια γύρω από την επιτροπή συμπαράστασης στον αρνητή στράτευσης Γιάννη Πάρπα. Το «μέτωπο» αυτό δέχτηκε πρόσφατα αλεπάλληλες πολιτικές επιθέσεις που για διάφορους λόγους το μεγαλύτερο βάρος τους έπεσε πάνω στην ομάδα της «Εργατικής Δημοκρατίας». Σ' αυτές τις επιθέσεις έρχεται τώρα να προστεθεί και αυτή του αποκλεισμού τους από την επαφή με τους Τ/Κ (ο μόνος λόγος που ίσως να άξιζε τον κόπο να βρίσκεται κανείς σ' αυτή τη συγκέντρωση ήταν η επαφή με τους Τ/Κύπριους). Στον «χώρο» της Λεμεσού που αποτελεί το άλλο σημαντικό κομμάτι του αντιπατριωτικού αντιεθνικιστικού «μετώπου» στάληκαν δύο ονομαστικές προσκλήσεις. Κύριος στόχος αυτής της ενέργειας ήταν η διάσπαση από τη μια αυτού του «μετώπου» και από την άλλη να εξασφαλισθεί το άλλοθι ότι κάποιοι τέλος πάντων από την επιτροπή συμπαράστασης στο Γιάννη Πάρπα είχαν καλεσθεί. Εδώ πρέπει να παραδεχθούμε ότι η «Εργατική Δημοκρατία» επειδή είναι μια πολύ πιο συγκροτημένη πολιτική ομάδα από τον ανομοιογενή «χώρο» της Λεμεσού, ήταν και πολύ πιο επικίνδυνη γι' αυτούς.

Μετά από πολλές συζητήσεις, ένα μέρος του «χώρου» της Λεμεσού μαζί με αντιεξουσιαστές - διεθνιστές από άλλες πόλεις αποφάσισε να καταγγείλει στη συνάντηση την Ε/Κ υποκρισία και εκυκλοφόρησε την προκήρυξη που δημοσιεύουμε και η οποία επιδόθηκε και σε μερικούς Τ/Κύπριους που λάμβαναν μέρος στη συνάντηση (μέσω του συντρόφου μας που κατείχε την πρόσκληση).

Οι κύριοι λόγοι που αρνούμαστε να συμμετέχουμε σαν αντιεξουσιαστές - διεθνιστές σε τέτοιου είδους «επαναπροσεγγιστικές» εκδηλώσεις εκθέτονται πολύ περιληπτικά στο κείμενο που ακολουθεί.

1. Αυτό που επιδιώκει σήμερα ο Ελληνοκυπριακός (Ε/Κ) καπιταλισμός είναι να εξασφαλίσει μια πολιτική «λύση» του Κυπριακού που να του επιτρέπει να ξαναεπιβάλει την ολοκληρωτική οικονομική και πολιτική κυριαρχία του -όπως και πριν το '74- σ' ολόκληρο το νησί. Η εξασφάλιση μιας τέτοιας «λύσης» είναι αναγκαία για τον Ε/Κ καπιταλισμό ούτως ώστε να μπορέσει να προχωρήσει ανενόχλητα στην περαιτέρω αναβάθμιση της θέσης του μέσα στον παγκόσμιο καπιταλισμό, όπως αυτός διαμορφώνεται σ' αυτή τη μεταβατική του φάση και να παίξει ένα πιο ουσιαστικό ρόλο στις Διεθνείς πολιτικές εξελίξεις (σαν το παραθύρι της Ευρώπης στη Μ. Ανατολή και στο κίνημα των αδεσμεύτων).

2. Μέσα στα πλαίσια αυτής της επιδίωξης μιας πολιτικής «λύσης» υπέρ των Ε/Κ συμφερόντων, ο Ε/Κ καπιταλισμός θα πρέπει να αξιοποιήσει «σωστά» όλα τα σημερινά πολιτικά και οικονομικά δεδομένα: την αναβαθμισμένη θέση του σε σχέση με την ΕΟΚ και την διεθνή απομόνωση που επιβλήθηκε από Ελληνικής και Ε/Κ πλευράς στη ΤΔΒΚ, την πλεονεκτική θέση του Ελληνικού κράτους λόγω της σύνδεσής του με την ΕΟΚ απέναντι στην Τουρκία, τις διεθνείς πολιτικές συγκυρίες που ενθαρρύνουν ένα κλίμα ύφεσης και επούλωσης των διάσπαρτων σ' όλη τη γη «ανοιχτών πληγών» που προκαλούνται από τις συγκρούσεις που γεννά ο διεθνής καπιταλιστικός ανταγωνισμός και τέλος την αντίδραση της μάζας των Τ/Κ ενάντια στο στρατοκρατικό καθεστώς ΤΔΒΚ όπως αυτό εκφράστηκε πρόσφατα, κύρια μέσα από το νεοϊδρυθέν αριστερό κίνημα ειρήνης.

3. Την αντίδραση αυτή των Τ/Κ είναι που σπεύδει να πατρωνάει το Ε/Κ κράτος κεφάλαιο και να τη στρέψει ενάντια στο αντίπαλο μπλοκ εξουσίας, το Τουρκοκυπριακό κράτος όχι επειδή νοιάζεται ξαφνικά για το μέλλον των Τ/Κ, αλλά για να τους χρησιμοποιήσει σαν το μέσο επιβολής της δικής του κυριαρχίας.

Γι' αυτό το σκοπό έχει πρόσφατα εξαπολυθεί μια εκστρατεία για να κερδηθεί η εμπιστοσύνη και η συναίνεση των Τ/Κ σ' αυτό που το Ε/Κ κράτος - κεφάλαιο επιδιώκει. Μια εκστρατεία που σχεδιάζεται στα υγρά γραφεία των κυβερνητικών τεχνοκρατών και που διεκπεραιώνεται από τους κάθε λογής ντελάληδες της κρατικής ιδεολογίας: τα πολιτικά κόμματα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τον περιοδικό τύπο, μέχρι και την «εναλλακτική» αριστερά της κρατικής διανόησης και τους σοσιαλπατριωτισμού που ανέλαβε να παίξει το ρόλο του μεσίτη μεταξύ Ε/Κ κράτους και «αντιδρουτών» Τ/Κ οργανώνοντας και συμμετέχοντας στη συνάντηση του Λήδρα Πάλας.

Η αλήθεια είναι ότι τέτοιες ενέργειες που προωθούν την «επαναπροσέγγιση» εξυπηρετούν την πτώση των συμφερόντων του Ε/Κ καπιταλισμού μέσα από αυτού του είδους τις «διαδικασίες». Γι' αυτό και επικροτήθηκε τόσο πολύ από το Ε/Κ κράτος η συνάντηση στο Λήδρα Πάλας και προβλήθηκε τόσο έντονα από κρατικά και κομματικά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αυτή η συνάντηση άλλωστε άνοιξε το δρόμο και για μια νέα συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο ίδιο μέρος μεταξύ εκπροσώπων Ε/Κ και Τ/Κ κομμάτων περι-

που 2 μήνες αργότερα. Γι' αυτό και η ίδια η κυβέρνηση φρόντισε να τοποθετήσει τους λακέδες της σε θέσεις - κλειδιά μέσα στο Ε/Κ τμήμα αυτής της κίνησης. Μια κίνηση που άλλο στόχο δεν έχει από την εξασφάλιση της εμπιστοσύνης και συναίνεσης των Τ/Κ μέσα από συνθήματα όπως «επανάσταση», «ελευθερία», «ομοσπονδία», κ.ά. - σ' αυτό που το Ε/Κ κράτος θέλει να επιβάλει.

Η «εναλλακτική» αριστερή διανόηση επιβεβαιώνει για ακόμα μια φορά το διεθνές ιστορικό της ρόλο σαν εκσυγχρονιστή του κράτους και του κεφαλαίου. Αν στις Ευρωπαϊκές χώρες οι Πράσινοι βάλθηκαν να υποδεικνύουν στο κράτος πως αυτό πρέπει να ανασχηματιστεί για να ξεπεράσει τις αντιφάσεις του που γεννούνται κύρια από την αντίθεση βιομηχανίας-οικολογικής ισορροπίας, στην Κύπρο οι αριστεροί κρατικοί διανοούμενοι και σοσιαλπατριώτες καταθέτουν προτάσεις για το πώς ο κρατικός ανασχηματισμός θα ήταν πιο βιώσιμος δηλαδή πιο αποτελεσματικός: μέσα από την κοινωνική συμμετοχή Ε/Κ και Τ/Κ στην Ομοσπονδία εξασφαλίζοντας φυσικά την Ε/Κ υπεροχή.

4. Ο Ε/Κ καπιταλισμός δεν μπορεί όμως να προχωρήσει στα σχέδια αναδιάρθρωσης του χωρίς να γεννήσει νέες αντιφάσεις. Έτσι όλα τα «επαναπροσεγγιστικά» βήματα του Ε/Κ καπιταλισμού, όλες εκείνες οι διακηρύξεις περί «επανάστασης της Κύπρου» και περί «συμπατριωτών μας Τ/Κ», οι εξαγγελίες για οικονομική βοήθεια στους Τ/Κ, η παροχή σύνταξης από το ταμείο κοινωνικών ασφαλίσεων σ' όσους Τ/Κ τη δικαιούνται, την εργοδότηση Τ/Κ στο Νότο (προσπάθειες επίδειξης της ευρωστίας της Ε/Κ οικονομίας) κομματικές και άλλες εκδηλώσεις με Τ/Κ προσκεκλημένους κ.ο.κ. - γίνονται ταυτόχρονα με τις στρατιωτικές παρελάσεις και τους εξοπλισμούς της εθνοφρουράς (κάτι που όλα ανεξαιρέτα τα κόμματα υποστηρίζουν), με τις εθνικιστικές εξάρσεις όπως εκφράστηκαν μέσα από τις πρόσφατες σωβινιστικές πορείες γυναικών και παπάδων (και όχι μόνο), την εθνικιστική υστερία στην υπόθεση Αλεξίας - Τζεγκές, τις εκδηλώσεις, τους εράνους και τις φορολογίες για την ενίσχυση της άμυνας, την επικείμενη κατάθεση του νομοσχεδίου για τη στραύτευση των γυναικών κ.ο.κ.

Για να αντιμετωπίσει αυτές τις αντιφάσεις που το ίδιο το Ε/Κ κράτος-κεφάλαιο δημιούργησε και που ήδη εμφανίζονται σαν συγχρούσεις των διαφόρων υποσυστημάτων της κρατικής ιδεολογίας - αντιφάσεις που εκρηγνύονται μέσα στη διαδικασία μετάβασης

του καπιταλισμού σε κάθε νέα εποχή του έχει ανάγκη από ένα ισχυρό κρατικό μηχανισμό. Ένα μηχανισμό που να διαχέεται προς τα κάτω μέσα από τους πολυποίκιλους ιδεολογικούς φορείς διευρυμένης αναπαραγωγής των καπιταλιστικών εξουσιαστικών σχέσεων. Στο μηχανισμό αυτό η «επαναπροσεγγιστική» αριστερή κρατική διανόηση και οι αριστεροδεξιόι ΕΟΚΑβητατζήδες εθνικιστές είναι οι φρουροί των δύο αντίθετων πλευρών των συνόρων του.

5. Έχοντας απογυμνωθεί από κάθε επαναστατική - αντικρατική προοπτική (που εν δυνάμει εμπεριέχει ο όρος), η «επαναπροσέγγιση» για την Ε/Κ πλευρά δεν μπορεί να είναι παρά ένα κομμάτι του τακτικού σχεδιασμού του Ε/Κ καπιταλισμού, που εκμεταλλεζόμενο όλα αυτά τα δεδομένα που αναφέρουμε στην αρχή του κειμένου, και που εξασθενίζουν τη διαπραγματευτική θέση της Τουρκικής πλευράς* βρίσκεται αυτή τη στιγμή στην επίθεση.

6. Η «επαναπροσέγγιση» είναι η λέξη - κλειδί που σκεπάζει όλα τα εγκλήματα που έγιναν από τους Ε/Κύπριους σε βάρος των Τ/Κ κατά τα χρόνια της «ανεξαρτησίας», που θέλει να παρουσιάσει τη δήθεν ειρηνική συμβίωση των Ε/Κ και Τ/Κ την ίδια εποχή σαν ιδανική.

Πρόκειται για μια «επαναπροσέγγιση» που εξακολουθεί να αποκρύβει το γεγονός ότι μόνο η διεθνιστική - επαναστατική αλληλεγγύη θα μπορούσε να φέρει για πρώτη φορά σε πραγματική επαφή Ε/Κ και Τ/Κ όταν και μόνο θα έχουν απαλλαγεί από αυτές τις ιδεολογικές - εθνικές τους ταυτότητες.

Η διεθνιστική - επαναστατική μας αλληλεγγύη είτε θα είναι έμπρακτη —που αυτό σημαίνει πρώτα απ' όλα ρήξη με το δικό μας κράτος-κεφάλαιο, ρήξη με τον δικό μας αστισμό—, είτε θα είναι μέρος της Ε/Κ κρατικής προπαγάνδας. Και αυτή [η] ρήξη θα πρέπει να γίνεται άσχετα με το ποια μορφή παίρνει ή τείνει να πάρει το κράτος, είτε αυτή είναι Ομοσπονδιακή είτε οποιαδήποτε άλλη.

* Για τους Τ/Κ που έρχονται σε τέτοιες συναντήσεις όπως του Λήδρα Πάλας, τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά. Γιατί αυτοί δεν το κάνουν με την ευλογία του κράτους τους, αλλά με κίνδυνο του κεφαλιού τους.

Η ιστορική εμπειρία των Τ/Κ έχει αποδείξει τι σημαίνει «συμβίωση» με τους Ε/Κ κάτω από την κυριαρχία του Ε/Κυπριακού κράτους. Κατά την περίοδο της περίφημης «ανεξαρτησίας», οι Τ/Κ

αντιμετωπίζονταν σαν πολίτες «B κατηγορίας», χωρίς ουσιαστικά πολιτικά δικαιώματα, ζώντας σε Θύλακες (περιοχές αποκλεισμένες - ελεγχόμενες), χρησιμοποιώντας τους σαν φτηνή εργατική δύναμη, πράγμα φυσικά που συνεπάγεται την οικονομική τους εξαθλίωση. Εν τούτοις σήμερα ένα από τα συνθήματα του T/K κινήματος ειρήνης είναι «Έξω ο Τούρκικος Στρατός». Όταν οι T/K τελούσαν υπό Ελληνική κατοχή από το '63 έως το '74, ποιος Ε/Κ βρέθηκε να φωνάξει ενάντια στον Ελληνικό Στρατό και την Εθνοφρουρά; Πόσοι Ε/Κ, ακόμα και σήμερα τολμούν να μιλήσουν για τις σφαγές των T/K του '63-'64, του '67, του '74;

Σημείωση: Αφού κυκλοφόρησε η προκήρυξη και επειδή συντάχθηκε και τυπώθηκε κάτω από μεγάλη πίεση χρόνου, παρατηρήσαμε δύο σημεία στα οποία υστερεί.

1. Ο αποκλεισμός της εκδοτικής ομάδας «Εργατική Δημοκρατία» από τη συνάντηση δεν έγινε επειδή οι άνθρωποι είναι Σταλίνες αλλά απλά και μόνο επειδή είναι πατριώτες.

2. Η φράση στην προτελευταία παράγραφο μέσα στην παρένθεση «μετά το πραξικόπημα και πριν την εισβολή» θα έπρεπε να μην υπάρχει γιατί είναι καιρός να ξεπεράσουμε όλες τις προκαταλήψεις μας: ήταν κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων του 74 που οι Ελληνοκύπριοι εκκαθάριζαν τα τουρκοκυπριακά χωριά σκοτώνοντας άμαχο πληθυσμό.

για ένα δικοινοτικό κίνημα επαναπροσέγγισης και αυτονομίας

Το πιο κάτω κείμενο αναδημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Εντός των Τειχών». Αρχικά εκδόθηκε στο περιοδικό «Γραίνο στην Πόλη» Τεύχος 7, τον χειμώνα του 1989-90 με την υπογραφή L.D.A.

(Η ΓΙΑΤΙ Η ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΙΝΑΙ ΣΤΟ ΒΑΘΟΣ ΜΙΑ ΕΡΩΤΙΚΗ, ΠΟΥ Σ' ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ, ΕΠΙΘΥΜΙΑ)

Η ιστορία της Κύπρου είναι άρρηκτα δεμένη με τη γεωγραφική της θέση σαν το σημείο διασταύρωσης τριών ηπείρων και ανάλογων πολιτισμών. Πολιτικά - στρατιωτικά αυτό σήμαινε ότι το νησί ήταν ένας απαραίτητος “σταθμός χωροφυλακής” ή “διακομιστικό κέντρο” για τις αυτοκρατορίες ή τους άρχοντες που κατά καιρούς επέβαλλαν την εξουσία τους στην περιοχή. Αυτή η συνεχής σχεδόν κατάκτηση - εξάρτηση του νησιού από ξένες δυνάμεις - έχει αφήσει μια βαθειά παράδοση υποτέλειας απέναντι στους ξένους και μια αδυναμία, ως τώρα, να αντιληφθούν οι Κύπριοι τους εαυτούς τους σαν κύριους του τόπου τους, σαν αυτόνομα άτομα σε μια αυτόνομη κοινωνία. Απ’ την άλλη, η συνεχής διασταύρωση πολιτισμών και επιδράσεων έχει δημιουργήσει την υποδομή ενός μέλλοντος όπου η Κύπρος θα μπορούσε να λειτουργήσει σαν πολιτιστικό κέντρο - γέφυρα, μεταξύ των πολιτισμών που την περιβάλλουν. Αυτό είναι και το ιστορικό δίλημμα μπροστά μας αυτή τη στιγμή: Μια Κύπρος ενωμένη με αίσθηση της αυτονομίας και των ιστορικών της δυνατοτήτων ή μια Κύπρος διχοτομημένη - προέκταση ξένων εξαρτήσεων.

Η σημερινή ντε φάκτο διχοτόμηση είναι αποτέλεσμα των δύο κοινοτικών εθνοκιοαπελευθερωτικών κινήματων (της ένωσης και του Ταξίμ) που εκφράζουν τη λογική της υποτέλειας στην πιο

ακραία της μορφή. Σ' αυτά τα κινήματα η ελευθερία του νησιού, των Κυπρίων, ιδώθηκε σαν αδύνατη από μόνη της - μια λογική που έσπρωξε τον κόσμο να φάχνει "ομοεθνείς" μεγάλους προστάτες στα κράτη της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Οι ρίζες της επαναπροσέγγισης, αντίθετα, βρίσκονται στο δρόμο, στο ανεξαρτησιακό κίνημα ως το 74, στις λαϊκές εκδηλώσεις του 74-77 και στη γειτονιά - την παράδοση του πολιτιστικού πλουραλισμού που χαρακτήριζε το νησί ως τα μέσα αυτού του αιώνα. Σ' αυτά τα πλαίσια μπορεί οι επαναπροσεγγιστές να φέρουν την παραδοσιακή συμβίωση Ελλήνων και Τούρκων σαν απόδειξη του εφικτού της πολιτικής τους, αλλά στο βάθος το αίτημά τους έχει όλη την ανατρεπτικότητα του νέου απέναντι στον παλιό κόσμο. Γιατί η επαναπροσέγγιση είναι ένα αίτημα σε μια μετάμοντέρνα κοινωνία που έχει ήδη στην πλάτη της 30 χρόνια μιας, έστω και λειψής, ανεξαρτησίας και η οποία είναι εξ' αντικειμένου το πληροφοριακό κέντρο της Μέσης Ανατολής. Και αυτό είναι ένα νέο παιχνίδι. Η παλιά συμβίωση, η παλιά ταξική ενότητα των μεγάλων απεργειών του 1948, ή των εξεγέρσεων του περασμένου αιώνα έχει ηττηθεί ακριβώς γιατί δεν ανέπτυξε το δικό της αυτόνομο λόγο και πράξη, γιατί άφησε το Μισιαούλη και τον Καβάζογλου να δολοφονηθούν, γιατί ανέκτησε τις σφαγές που διανίζουν την ιστορία μας απ' το 58 ως το 74.

Η παλιά συμβίωση δεν μπόρεσε να αντισταθεί στον εθνικισμό και στην πολιτιστική πόλωση και ομοιογενοποίηση που προώθησε στα κράτη που γέννησε σχεδόν νομοτελειακό η "συμφωνία καθ' υπαγόρευση" της Ζυρίχης.

Το παρελθόν πρέπει να ιδωθεί στις σωστές του διαστάσεις, όχι για να επαναληφθεί, αλλά για να ξεπεραστεί.

Ο εθνικισμός σαν ιδεολογία ομοιογενοποίησης, προβολής απειλητικών "Άλλων" και ταύτισης του πληθυσμού με το κράτος, υπήρξε ο βασικός μοχλός του διαχωρισμού. Η εσωτερικευμένη ιδεολογία της εξουσίας εισήχθη με μέσω των εκπαιδευτικών συστημάτων απ' την Ελλάδα και την Τουρκία και ενίσχυσε το αίσθημα ανασφάλειας των Κυπρίων για τον εαυτό τους, με το να τους προσδιορίζει σαν βάρβαρο ελλειπτικό κομμάτι του εθνικού συνόλου - Ελληνικού ή Τουρκικού. Επίσης διαμόρφωσε τις εσωτερικές συγκρούσεις στα πλαίσια της μυθολογικής σύγκρουσης του Ελληνισμού και του Τουρκισμού.

Υπήρξαμε, λοιπόν, το πεδίο εκτόνωσης των εθνικιστικών φαντασιώσεων των "εθνικών κέντρων". Γι' αυτό είναι σημαντικό να γίνει

κατανοητό ότι ο ανατέλλων κυπροκεντρικός εθνικισμός δεν οδηγεί πουθενά. Ναι θα στηρίξει ένα ενιαίο ανεξάρτητο κράτος, αλλά ο εθνικισμός είναι μια αντίδραση ανασφάλειας, αντανάκλαστικό ενός φόβου για τον άλλο. Θα φτιάξει μια νέα πλειοψηφία των ψήφων ή των πολιτιστικών ομάδων που θα καταπιέσει πάλι κάποιες μειοψηφίες. Και όσο και αν οι Κύπριοι είναι ιστορικά δικαιολογημένοι να είναι εξοργισμένοι με εκείνες τις κοινωνικές ομάδες των οποίων η πολιτιστική ταυτότητα είναι ακραία ελληνική ή τουρκική, εν τούτοις είναι η πολυχρωμία των ετερογενών μειοψηφιών που ανοίγει το δρόμο στον πολιτιστικό πλουραλισμό, την ανοχή, την επαναπροσέγγιση και όχι τη δημιουργία μιας νέας εθνικής πλειοψηφίας. Η επαναπροσέγγιση προϋποθέτει την ύπαρξη “Άλλων” σαν πειρασμό για την κλειστή εθνική ομάδα. Μόνο έτσι μπορεί η κοινωνία να είναι δυναμική και οι Κύπριοι να επανοικιοποιηθούν τις ετερογενείς πολιτιστικές τους επιδράσεις.

Αυτή η πρακτική της επαναπροσέγγισης, είναι και άρρηκτα δεμένη με την έννοια της αυτονομίας και του σεβασμού - τουλάχιστον - προς κάθε τι το διαφορετικό. Αυτονομία είναι η συνειδητοποίηση της δυνατότητας αυτοκυβέρνησης και αυτοδιαχείρισης. Πέρα από τα οργανωτικά της συνακόλουθα είναι και μια έννοια ψυχολογική. Το αυτόνομο άτομο ή κοινωνία, κάνει επιλογές και αναλαμβάνει την ευθύνη των πράξεων του/της. Η αποφυγή ευθύνων στην Κύπρο (η μετατόπιση δηλαδή της “ρίζας του κακού” στο εξωτερικό, σε πλεκτάνες και συνωμοσίες) ίσως να είναι αποτέλεσμα αιώνων αποικιοκρατίας, αλλά η επιμονή 30 χρόνια μετά την ανεξαρτησία στη ζητιανιά και την υποτέλεια στους μεγάλους (για να μας λύσουν το πρόβλημα), μοιάζει τώρα πια με άρνηση ενηλικίωσης - ανάληψης ευθυνών. Οι Κύπριοι δε μιλάνε στους Κυπρίους - μιλάνε μέσω τρίτων. Όση αδιαλλαξία και αν υπάρχει απ’ εδώ ή απ’ εκεί, το γεγονός ότι σ’ αυτό το νησάκι υπάρχουν δύο κράτη (άντε το ένα είναι ψευδός) των οποίων οι κάτοικοι για να επικοινωνήσουν (και μάλιστα σε μια εποχή ηλεκτρονική) πρέπει να χρησιμοποιούν μεσάζοντες, θα πρέπει να προβληματίσει σαν καθολική ντροπή. Και όμως η προτεραιότητα στις συζητήσεις δεν είναι γι’ αυτό το ευτράπελο ή για τον διαχωρισμό του τόπου - το μάντρωμα δύο πολυμένων κοινοτήτων πίσω από εχθρικά στρατεύματα - αλλά για το πόσα μίλια παραπάνω ή λιγότερα θα πάρει η κάθε πλευρά σε μια τελική λύση. Κανένας δε θεωρεί ότι ο διαχωρισμός, η μη επικοινωνία μεταξύ

Ε/Κ και Τ/Κ φτωχαίνει και τους δύο πολιτιστικά, ότι μας κρατά ακόμα σαν κοινωνία στο επίπεδο φέουδων καιτσιφλικιών.

Μιλάμε στους εαυτούς μας και όχι σε άλλους. Η αυτοϊκανοποίηση μας, μ' αυτό το ναρκισσιστικό διάλογο ομοίων, είναι χαρακτηριστική της μιζέριας μας. Μας ενδιαφέρει να μας καταλάβουν και να καταλάβουμε τους Αμερικάνους και τους Ρώσους και όχι τους ανθρώπους που ζουν πέντε μίλια πιο βόρεια ή πιο νότια. Και όμως το κλειδί της αυτονομίας - ελευθερίας μας περνάει απ' αυτό ακριβώς το διάλογο μεταξύ μη ομοίων - ίσως και αντιθέτων. Κάποτε η Ε/Κ κοινότητα πρέπει να περάσει από την Αλόα και η Τ/Κ από το Κιόνελλι. Μπροστά στα κοινά μας εγκλήματα, ίσως αναγνωρίσουμε τις ιστορικές μας ευθύνες.

Ο διάλογος Ντενκτάς - Βασιλείου ή άλλων ηγετών, κομμάτων, κ.λ.π. είναι διάλογος εμπορομεσιτών. Η επαναπροσέγγιση, της οποίας οι ρίζες είναι τα συνθήματα "η Κύπρος ανήκει στο λαό της", "οι Τουρκοκύπριοι είναι αδελφοί μας", του 74-75 μόνο σαν κίνημα από τα κάτω, απ' τη βάση, μπορεί να εκφράσει την ιστορική της δυναμική. Γιατί στο βάθος η επαναπροσέγγιση, προϋποθέτει μια περιέργεια, ένα πάθος για τον άλλο. Είναι η αντιδιαστολή του εθνικισμού - οι Έλληνες και οι Τούρκοι να ξαναανακαλύψουν ο ένας τον άλλο, όχι σαν βαρβάρους που μας έσφαξαν το 22, το 63, το 67, το 74, αλλά σαν μετανάστες - γείτονες που επιστρέφουν. Σαν αυτόνομες οντότητες ενός κοινού ιστορικού πολιτισμού, που έφτιαξε το Ελληνόφωνο ρεμπέτικο: "που πας Μεμέτη μου που πας;" και τους στίχους του Χικμέτ τη δεκαετία του 40:

"Κι ύστερα γιατρέ / την κάθε αυγή / την κάθε αυγή γιατρέ / με τα χαράματα, / πάντα η καρδιά / μου στην Ελλάδα τουφεκίζεται".

Ελλάδα, Τουρκία και Κύπρος, αποτελούσαν για 30 αιώνες κοινό πολιτιστικό - διοικητικό χώρο, απ' τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό, ως την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η αποτυχία της κοινωνικής επανάστασης, του ονείρου του Ρήγα για μια πολυεθνική ομοσπονδία, και η δημιουργία δύο εχθρικών κρατών - ιδεολογιών δεν μπορούν να εξαλείψουν αιώνες πολιτιστικής διαμόρφωσης.

Ο Τούρκος είναι η Ανατολή στο ασυνείδητο του Έλληνα, όπως ο Έλληνας είναι η Δύση στο ασυνείδητο του Τούρκου. Ο διχασμένος χώρος είναι και διχασμένος εαυτός.

Η Κύπρος είναι ίσως ο τελευταίος χώρος συμβίωσης με ελπίδα επαναπροσέγγισης του διχασμένου ιστορικού είναι. Γι' αυτό είναι

και για χρόνια το κέντρο των εξελίξεων. Ίσως τελικά η πραγματικότητα να είναι ανάποδη απ' ότι την φανταζόμαστε. Η Τουρκία και η Ελλάδα δεν μπορούν να μας λύσουν τα προβλήματά μας. Εμείς όμως, ίσως, μπορούμε να ανοίξουμε τη γέφυρα για τη λύση των δικών τους.

Όσοι υποστηρίζουν την επαναπροσέγγιση και δεν καταλαβαίνουν ότι στο βάθος το ζήτημα αυτό είναι ανατρεπτικό στο διαχωρισμό σαν κοινωνικό, πολιτικό, ψυχολογικό φαινόμενο, αυταπατώνται. Η επαναπροσέγγιση είναι και έκφραση μιας βαθύτερης διαδικασίας ιστορικού γεφυρώματος του ίδιου του ανθρώπου, εξάλειψης της αλλοτρίωσης, αναγνώριση του άλλου σαν ερωτικού είναι, και όχι σαν εχθρού. Προσφέρεται στους Κυπρίους αυτή τη στιγμή η πιθανότητα να ανοίξουν ένα νέο δρόμο ξεπεράσματος του εθνικισμού και των διαχωρισμών. Κάτι που ίσως μας βάλει και σαν αυτόνομη κοινωνία στο διεθνή χάρτη. Αλλιώς θα μας τραβάνε σε λίγα χρόνια οι "Μεγάλοι" σε μια διεθνή διάσκεψη, όπως τους Καμποτιανούς τώρα, για μια ακόμα συμφωνία "καθ' υπαγόρευση".

Θα ανακαλύψουμε μέσα μας την ερωτική επιθυμία που καταργεί τα σύνορα ή θα μπλέξουμε με συνοικέσιο πάλι; Ή ας το πούμε έτσι: Θα προτιμήσουμε την αυτονομία - ελευθερία με τις ευθύνες και το δημιουργικό της χάος ή έχουμε βολευτεί και για τον επόμενο αιώνα σαν υπηρέτες πολυεθνικών;

Ο Τζεγκής και η Αλεξία [στυμ: μικτό ζευγάρι ε/κ & τ/κ που λοιδορήθηκε από τα ΜΜΕ της εποχής] έχουν ήδη βάλει μια υπογραφή στο ιστορικό δίλημμα. Εσείς;

ομοσπονδία ή θάνατος

Το ακόλουθο κείμενο δημοσιεύτηκε με την υπογραφή Μάριος Τρότσκυ στο 10ο τεύχος του περιοδικού «Τραίνο στην Πόλη», το 1993. Αποτελεί σημείο αναφοράς μέχρι σήμερα λόγω της πορείας των αγώνων τις τελευταίες δεκαετίες.

ΓΙΑΤΙ ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΑΝ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΘΑ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΤΗΝ ΕΦΕΥΡΟΥΜΕ

Αυτό το κείμενο γράφτηκε προεκλογικά αλλά παραμένει επίκαιρο σε μια εποχή που οι “συνοικιακές παρείτητες” των κομματάρχων επιμένουν να παραγνωρίζουν το 70-80% των Κυπρίων που ψήφισαν ομοσπονδία την πρώτη Κυριακή των εκλογών.

Είναι γεγονός που δε χωρεί καμμίαν αμφισβήτηση ότι κάθε φορά που πλησιάζουμε σε κάποια μορφής λύση στην Κύπρο, ή που διαφαίνονται, έστω, στον ορίζοντα -όπως συνηθίζεται να λέγεται- κάποια σημάδια, λύσης, εμφανίζονται λογής-λογής “μέτωπα”, είτε αυτά λέγονται “εθνικά” ή “εθνικής σωτηρίας” που έχουν σκοπό να διαλύουν τες όποιες ελπίδες συνεννόησης και συμβίωσης σ’ αυτόν τον τόπο. Και δυστυχώς για όλους μας συνήθως τα καταφέρνουν. Επίτευγμα τους δυστυχώς είναι και η κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε σήμερα. Κατάφεραν όλοι αυτοί που ανεμίζουν τα λάβαρα του εθνικισμού και του μίσους -και από τις δύο πλευρές- μέσα σε δύο ουσιαστικά, δεκαετίες να μοιράσουν το νησί και να μας φέρουν σε μια κατάσταση όπου ένας ενδεχόμενος πόλεμος με τις όποιες γνωστές συνέπειες (συνέπειες που είναι γνωστό ποιος τις πληρώνει κάθε φορά και φυσικά και το 1974) να κρέμεται απειλητικά πάνω από τα κεφάλια μας.

Σήμερα λοιπόν, μέσα από κάποιες διαδικασίες -διαδικασίες που δεν μας βρίσκουν κατ’ ανάγκη σύμφωνους- βρισκόμαστε πάλι

μπροστά στην προοπτική μιας ενδεχόμενης λύσης. Μιας λύσης με βάση την ομοσπονδία αυτή τη φορά. Και όπως ήταν περίπου αναμενόμενο ένα καινούργιο μέτωπο “εθνικής σωτηρίας” κάμνει την εμφάνιση του. Ένα μέτωπο μάλιστα [που] δηλώνει ξεκάθαρα ότι μόνο σκοπόν έχει την παρεμπόδιση της υπογραφής ενδεχόμενης λύσης. Αυτό το μέτωπο με τη μυστήρια ομολογουμένως σύνθεση, αφού ξεκινά από την ΕΔΕΚ και το ΔΗΚΟ και καταλήγει στους εοκαβητατζήδες μέσω αρχιεπισκοπής έχει, ανάλογα με την περίπτωση, ενωτικές αλλά προπάντων φαντασιώσεις που έχουν να κάνουν με την προ την 74 κατάσταση όπου είχαμε στην κυριολεξία πλήρη Ελληνοκυρπιακή κυριαρχία και τους Τουρκοκύπριους σε ρόλο κομπάρσου στριμωγμένους σε μια γωνιά -λέγε θύλακες- να πληρώνουν ουσιαστικά μέσα στη φτώχεια και την εξαθλίωση την όλη κατάσταση. Αυτό το μέτωπο έχει επίσης είτε το θέλει είτε όχι, είτε το παραδέχεται είτε όχι, την αγάπη του Ντεκτάς και της κλίμακας του αφού ούτε αυτοί -για τους δικούς τους λόγους φυσικά- δεν θέλουν ομοσπονδία.

Είναι γι' αυτό που, τριχοτομώντας την τρίχα, μέσα από εθνεγερτικούς αλαλαγμούς και αστήριχτα επιχειρήματα προσπαθούν να μας πείσουν ότι ξέρετε, μπροστά μας δεν έχουμε μια λύση ομοσπονδίας αλλά συν-ομοσπονδίας και γι' αυτό και για κείνο δεν θα λειτουργήσει και τελικά ξέρετε δεν θέλουμε να λειτουργήσει και τελικά θα ήταν καλύτερα ξέρετε να αφήσουμε τα πράγματα όπως είναι μέχρι να βρούμε την ευκαιρία να πάρουμε και πάλι το πάνω χέρι και που ξέρεις, ίσως, όλα μπορούν να συμβούν σ' αυτό τον κόσμο, πάλι με χρόνια με καιρούς...

*Η Κύπρος δεν είναι ούτε Ελληνική ούτε Τουρκική.
Όσες γαλανόλευκες και αν ανεμίσουμε στην πράσινη
γραμμή αυτό το γεγονός δεν πρόκειται να αλλάξει...*

Για πολλούς, ακόμα και ανάμεσα στους υποστηρικτές της ομοσπονδίας η προ του 74 κατάσταση με το νησί τάχα μου ενωμένο είναι μια ευκατάα κατάσταση, είναι το ιδεώδες δηλ., και αν τάσσονται υπέρ της ομοσπονδίας είναι γιατί βλέπουν ότι η επιστροφή σε κείνη την κατάσταση πραγμάτων είναι πλέον αδύνατη. Αυτή η προσέγγιση είναι εντελώς λανθασμένη. Πρέπει επιτέλους να καταλάβουμε ότι υπάρχει σ' αυτό το νησί και μια άλλη κοινότητα που

θέλει και έχει το δικαίωμα να ζήσει και ότι η επιστροφή στην προ του 74 κατάσταση είναι όχι μόνο ανέφικτη αλλά απευκαταία και καταστροφική γιατί θα οδηγούσε και πάλι μέσα σε σύντομο χρόνο σε συγκρούσεις, καταστροφές και σκοτωμούς. Είναι γι' αυτό που πρέπει, πέραν από φαντασιώσεις “εθνικής ολοκλήρωσης” και άλλες τέτοιες αηδίες, να συνειδητοποιήσουμε ότι η ομοσπονδία, δεν είναι και δεν πρέπει να είναι λύση ανάγκης αλλά η ιδεώδης λύση. Όσο πιο γρήγορα το καταλάβουμε αυτό τόσο το καλύτερο.

Φυσικά, θα ήταν ευχής έργο αν μπορούσε να υπάρξει μια πραγματική ομοσπονδία σε μια ελεύθερη κοινωνία ελεύθερων ατόμων. Αυτό θα εσήμαινε αποκέντρωση της εξουσίας και αυτοδιοίκηση των διαφόρων κοινοτήτων (όχι μόνο των Εθνικών). Αυτή την πιθανότητα την κατάστρεψε (για την ώρα) η ίδια λογική που δημιουργεί σήμερα τα μέτωπα “εθνικής σωτηρίας”. Η μόνη ρεαλιστική εφαρμογή ή έστω πλησίασμα αυτού του ευκαταίου στόχου σήμερα είναι η διζωνική ομοσπονδία όπου οι “εθνικοί εχθροί” που έφτιαξαν τους εθνικιστές θα μπορούν τουλάχιστον να συμβιώνουν και να αυτοδιοικούνται. Σίγουρα υπάρχει πάντα η περίπτωση αποτυχίας. Αλλά αυτή η προσπάθεια είναι το ρίσκο που πρέπει να πάρουμε αν δεν θέλουμε να ζούμε μόνιμα αιχμάλωτοι των φαντασιώσεων και της διψας για εξουσία των εθνικιστών. Η ομοσπονδία (διζωνική έστω) είναι ο μόνος τρόπος για επανένωση της κοινωνίας και δημιουργία προοπτικών για μια πραγματική επαφή των δυο κοινοτήτων και αμφισβήτησης των εξουσιών που τις καταπιέζουν στο όνομα των εθνικών εχθρών.

Σε ένα πιο πρακτικό και άμεσο επίπεδο -ιδιαίτερα σε μια εποχή που τα πυρηνικά θα πουλιούνται σύντομα απ' ότι φαίνεται και στα περίπτερα και σε μιαν εποχή που όσοι τυγχάνουν να έχουν το ίδιο επώνυμο κάνουν πόλεμο ζητώντας απόσχιση- η ομοσπονδία, είναι μια απάντηση στην μανία των εξοπλισμών και στην προοπτική του πολέμου: γιατί κανένας πόλεμος δεν έλυσε οποιοδήποτε πρόβλημα, γιατί παρ' όλα τα “ηρωικά” παραληρήματα του Γ.Γ. της ΕΔΕΚ από Βουλής, πόλεμος δεν σημαίνει τίποτε άλλο από σκοτωμένους, ακρωτηριασμένους, ανάπηρους και αγνοούμενους, γιατί πόλεμος σημαίνει πείνα, κρύο και δυστυχία και γιατί τέλος πόλεμος σημαίνει πρωτοφανή και ανεπανόρθωτη οικολογική καταστροφή! (Αυτό, δώρο στους “εθνικιστές οικολόγους” -τους μοναδικούς ανά την υφήλιο- της Ελλάδας και της Κύπρου).

Είναι επιτακτική ανάγκη λοιπόν η ομοσπονδία για ένα σωρό λόγους αλλά και για την ζωή, το γέλιο και τον έρωτα. Είναι ανάγκη αν νοιώθουμε όλους τους ανθρώπους συνανθρώπους μας χωρίς να τους χωρίζουμε σε Έλληνες και Τούρκους, σε ομόφυλους και βάρβαρους σε Ευρωπαίους και ανατολίτες. Είναι ανάγκη η ομοσπονδία γιατί δεν υπάρχει καμία άλλη προοπτική για τους κατοίκους αυτού του νησιού αν θέλουν να δημιουργήσουν ένα μέλλον όσο πιο ειρηνικό και ευτυχισμένο γίνεται σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς που ζούμε. Ακόμα και αν δεν υπήρχε πουθενά στον κόσμο ομοσπονδία θα έπρεπε να την ανακαλύψουμε. Και μάλιστα αργήσαμε, αργήσαμε πάρα πολύ, έπρεπε να την είχαμε ανακαλύψει πολύ πριν το 74. Όμως, ό,τι έγινε, έγινε. Τουλάχιστον ας μην καταστρέψουμε αυτήν την προοπτική καθηλωμένοι σε συναισθήματα και παρασυρμένοι από υστερικά εθνικιστικά συνθήματα. Γιατί το ζήτημα δεν είναι ποιος εθνικισμός και ποια κοινότητα θα θριαμβεύσει και θα επικρατήσει, αλλά αν θα επιβιώσουμε όλοι τελικά.

Μεσόγειος: το υπόλοιπο Κύπρος

Το ακόλουθο κείμενο είναι η απομαγνητοφώνηση εισήγησης του συντρόφου Α.Π. το 1994 στη Θεσσαλονίκη, στο φεστιβάλ του ράδιο «Ουτοπία» (αυτοδιαχειριζόμενο κοινωνικό ραδιόφωνο). Το φεστιβάλ με θέμα τον διεθνισμό/αντιεθνικισμό, πραγματοποιήθηκε ενώ ο πόλεμος στην πρώην γιουγκοσλαβία συνεχιζόταν και ο ελληνικός εθνικισμός εναντίον της μακεδονίας ήταν στο φάρτε του. Η απομαγνητοφώνηση και επιμέλεια έγιναν από το ελληνικό περιοδικό «Σαμποτάζ», το οποίο και δημοσίευσε το κείμενο, το φθινόπωρο του 1994. Στο κυπριακό κινηματικό αρχείο μπορεί να βρεθεί και η συζήτηση που ακολούθησε.

Εγώ θα επικεντρώσω την εισήγηση μου στην κυπριακή εμπειρία. Καταρχήν δεν μιλώ ούτε σαν έλληνας-κύπριος ούτε σαν τούρκος-κύπριος. Μιλώ σαν κύπριος. Δεν εννοώ πως υπάρχει κυπριακό έθνος, δεν με ενδιαφέρει κάτι τέτοιο. Με ενδιαφέρει η γεωγραφική και η ιστορική μου εμπειρία.

Η κύπρος είναι ένα ακριβό οικόπεδο μέσα στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα. Τυχαίνει να βρίσκεται βόρεια της διώρυγας του Σουέζ, τυχαίνει να βρίσκεται δίπλα στην Ιερουσαλήμ που είναι ένας σημαντικός σημειολογικός χώρος, είναι και εμπορικά χρήσιμη σήμερα, κατά συνέπεια έχουμε έξι στρατούς (εγγλέζικο, ελληνικό, τουρκικό, ελληνοκυπριακό, τουρκοκυπριακό, και ΟΗΕ) έχουμε βάσεις, έχουμε ένα κράτος κανονικό και ένα ημικράτος (το τουρκοκυπριακό), οι βάσεις είναι επίσης δύο ημικράτη...

Με όλα αυτά οι ιθαγενείς, 800.000 όλοι-όλοι, διαβιούμε μια κοινωνία που πάνω της πλανιέται διαρκώς η απειλή του πολέμου. Αυτό όμως που πλανιέται πιο έντονα πάνω από την κύπρο, τουλάχιστον όσο ζω εγώ, είναι το «εθνικό πρόβλημα». Στην κύπρο είναι αδύνατο (ή τουλάχιστον μέχρι πολύ πρόσφατα ήταν αδύνατο) να αρθρώσεις λόγο για οτιδήποτε, αν δεν μιλάς ταυτόχρονα για το κυπριακό. Φαντάζομαι πως όσοι από εσάς ζείτε στην βόρεια Ελλάδα θα έχετε μια παρόμοια εμπειρία: κάθε λόγος πρέπει να αρθρώνεται σε σχέση με το μακεδονικό.

Αυτή ήταν και η αφετηρία της ομάδας μας. Η ομάδα διαμορφώθηκε τέλη της δεκαετίας του 70 - αρχές της δεκαετίας του '80.

Ήταν οι τελευταίοι από την γενιά της αντίστασης (ενάντια στο πραξικόπημα, στο φασισμό κλπ), άνθρωποι επηρεασμένοι σε κάποιο βαθμό από τον Μάη του '68. Η προσπάθεια μας ήταν να αρθρωθεί ένας αμφισβητησιακός λόγος μέσα στην κυπριακή κοινωνία που να μην ασχολείται με το εθνικό, ξεπερνώντας την εθνική ενότητα.

Καθώς πολλοί από εμάς ήταν φοιτητές τότε, ξαναβρεθήκαμε στη κύπρο το '84-'85, και αρχίσαμε μια προβληματική και μια συζήτηση μέσα στην ομάδα, για το πώς αντιμετωπίζεται το πρόβλημα του «εθνικού». Υπήρχαν δύο οπτικές, που θα τις καταθέσω γιατί αφορούν διλήμματα που λίγο πολύ ξανα-αντιμετωπίσαμε στη διαδρομή και νομίζω πως απασχολούν γενικότερα τον αντιεξουσιαστικό εναλλακτικό χώρο.

Δίλημμα πρώτο: το «εθνικό» είναι ανοησία, δεν πρέπει να ασχοληθούμε μαζί του. Δεύτερη οπτική, που επικράτησε τελικά: αν το «εθνικό» είναι κάτι που ο κόσμος το βιώνει τόσο έντονα και η εξουσία το προβάλλει τόσο έντονα, προφανώς κάτι υπάρχει στο βάθος του κήπου. Δεν είναι δυνατό μια ιδεολογία να κυριαρχεί τόσο έντονα και να μην έχει κάποια βάση.

Κάναμε τότε μια ιστορική ανάλυση. Η βασική μας θέση ήταν πως το έθνος δεν είναι απλά μια ιδεολογία της εξουσίας. Δηλαδή το να λέμε πως η αστική τάξη ή το κράτος της έφτιαξαν το έθνος επειδή έτσι τους βόλευε είναι μια απλοϊκή άποψη. Το έθνος είναι μια πολύ συνολικότερη κουλτούρα της εξουσίας, είναι πολιτισμός - τουλάχιστον εμείς έτσι το θέτουμε.

Υπάρχουν πράγματα που είναι εντυπωσιακά με το έθνος. Για παράδειγμα όταν ερχόμουν με το αεροπλάνο στη Θεσσαλονίκη περάσαμε πάνω από το Αιγαίο. Είναι εντυπωσιακό πως οι φαράδες της Λέσβου π.χ., βλέποντας απέναντι τους την ακτή δεν βλέπουν απλώς ακτή. Βλέπουν τουρκική ακτή. Δηλαδή η γη είναι «χρωματισμένη».

Στην κύπρο έχει γίνει το ίδιο. Υπάρχει ο Πενταδάκτυλος, μια οροσειρά στη βόρεια κύπρο. Ε, οι ελληνοκύπριοι επιμένουν να βλέπουν πως είναι η πιο ηρωική, η πιο όμορφη βουνοπλαγιά του κόσμου - ενώ είναι ένα κατάξερο βουνό. Αλλά η εθνική φαντασίωση έχει χρωματίσει αυτό το κατάξερο βουνό που βλέπουν κάθε μέρα, σαν το πιο ανθισμένο, γεμάτο ανεμώνες και δεν ξέρω τι άλλο, βουνό στον κόσμο. Από την άλλη μεριά οι τουρκοκύπριοι, για να σταμπάρουν τη γη, για να βάλουν σφραγίδα επάνω της, έχουν ζωγραφίσει με πέτρες μια τεράστια σημαία.

Νομίζω λοιπόν πως το έθνος ξεκινάει από το υποσυνείδητο των ανθρώπων και καθηλώνει το βλέμμα τους. Είναι βέβαια ιδεολογία του κράτους, η κατ' εξοχήν ιδεολογία του κράτους, και είναι επίσης η ιδεολογία που χρησιμοποιεί ο καπιταλισμός: μία "εθνική ενότητα" στην οποία δεν υπάρχουν ταξικές συγκρούσεις είναι ιδανική αγορά, για την καπιταλιστική συσσώρευση. Αλλά επιμένω πως ο εθνικισμός δεν είναι απλά μια ιδεολογία. Είναι ένας πολιτισμός. Και αν πρόκειται να αντιπαρατεθούμε στον εθνικισμό, πρέπει να αντιπαρατεθούμε κάνοντας μια κριτική του πολιτισμού, και όχι απλά μια ταξική θεωρία ή μια πολιτική θεωρία.

Με τούτα τα δεδομένα, σε μια κοινωνία μικρή που εκμοντερνίζε-ται βέβαια ραγδαία αλλά ζούσε και ζει με όλους αυτούς τους στρα-τούς και τις απειλές στα πέριξ, αρχίσαμε με βασική αιχμή της πρα-κτικής μας τον αγώνα για την αναγνώριση της διαφορετικότητας. Ήταν ένας αγώνας για να ανοίξουν τα όρια της κυπριακής κοινωνί-ας. Έγιναν διάφορες πρωτοβουλίες, βγήκε αργότερα το «τραίνο»...

Μέσα από αυτές τις εμπειρίες, που είχαν να κάνουν και με τους τουρκοκύπριους που κατοικούσαν ακόμα στη νότια κύπρο, και με την ιστορία της κύπρου, διαπιστώσαμε ένα άλλο πράγμα που δεν το είχαμε πιάσει από την αρχή: πώς λειτουργεί ο εθνικι-σμός σαν αποικιοκρατία.

Στην κύπρο δεν είχαμε ουσιαστικά μια αποικιοκρατία, την αγ-γλική. Είχαμε τρεις αποικιοκρατίες. Μια πολιτική (την αγγλική) και δύο πολιτιστικές: την ελληνική και την τουρκική. Για παράδειγ-μα επί αγγλικής κατοχής το πρόγραμμα των σχολείων καθοριζόταν από το υπουργείο παιδείας της Αθήνας και από το υπουργείο παι-δείας της Άγκυρας.

Οι κύπριοι «εθνοποιήθηκαν». Γιατί οι παραδοσιακοί κύπριοι του 19ου αιώνα δεν ανήκαν σε έθνη αλλά σε θρησκευτικές κοινότη-τες. Ήταν ορθόδοξοι ρωμιοί - όπως λεγόταν - δηλαδή χριστια-νοί, ήταν μουσουλμάνοι, και υπήρχε και μια μεγάλη κοινότητα εν-διάμεση, οι λινοβάμβακοι, που ήταν χριστιανο-μουσουλμάνοι. Αυτή η κοινότητα διασπάστηκε κάθετα και δια της βίας. Οι περισσότεροι έγιναν μουσουλμάνοι και οι υπόλοιποι χριστιανοί.

Αυτοί η διαδικασία της "εθνοποίησης" μέσα από την μεταγρα-φή των θρησκευτικών πεποιθήσεων σε εθνικές ταυτότητες (χριστια-νοί = έλληνες και μουσουλμάνοι = τούρκοι) ευνοούσε την εγγλέζικη αποικιοκρατία. Γιατί αφού η κύπρος είναι ένα πολύτιμο οικόπεδο

μέσα στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, το τελευταίο πράγμα που χρειάζονταν οι αποικιοκράτες ήταν να διεκδικήσουν οι ιθαγενείς το οικόπεδο. Είναι πολύ πιο χρήσιμο να πεισθούν οι ιθαγενείς πως κατά λάθος βρίσκονται σε αυτό το οικόπεδο, ότι είναι έποικοι των Αθηνών ή της Άγκυρας, ότι είναι κάτι άλλο εν πάσει περιπτώσει, και πως άρα ανήκουν σε αυτό το κάτι άλλο.

Υπάρχει φυσικά η ιστορία αυτών των ιθαγενών που δείχνει τα αντίθετα. Τον 19ο αιώνα υπάρχουν κοινές αγροτικές εξεγέρσεις - πριν από την κάθοδο των άγγλων. Όταν ήρθαν οι άγγλοι χώρισαν διοικητικά τις θρησκευτικές κοινότητες, κάθετα, σαν εθνικές κοινότητες. Με διαφορετικά σχολεία, διαφορετικές γλώσσες κλπ. Αυτή η διαδικασία διαχωρισμού συνεχίστηκε, αλλά παρεμβλήθηκαν ήδη από την δεκαετία του '20 κινήματα μοντερνιστικά, όπως το εργατικό κίνημα που εξελίχτηκε αργότερα σε κομμουνιστικό, και ήταν κοινό όλων των κυπρίων.

Στην δεκαετία του '50 ο εθνικισμός ήταν σαφέστατα μια προσπάθεια να σπάσει το εργατικό κίνημα. Η ΕΟΚΑ για παράδειγμα, την οποία λιβανίζουν και οι δικοί μας και οι δικοί σας, εκτός από το να πολεμά τους εγγλέζους είχε σαφέστατο στόχο να πολεμά το εργατικό κίνημα. Η ΕΟΚΑ σκότωσε περισσότερους ελληνοκύπριους παρά άγγλους. Σκότωσαν πολλούς αριστερούς, ακόμα και με λιθοβολισμούς, μπαίνοντας μέσα στα σπίτια τους κλπ. Από την άλλη πλευρά η τουρκοκυπριακή εθνικιστική οργάνωση, η ΤΜΤ, εφάρμοσε ένα ακριβώς ίδιο σχέδιο. Με τις ίδιες ακριβώς μεθόδους, ίσως και χειρότερες, μιας και η τουρκοκυπριακή εργατική τάξη ήταν πιο μικρή αριθμητικά, άρα πιο αδύνατη. Έτσι, ενώ στην ελληνοκυπριακή πλευρά η εργατική τάξη κατάφερε κάποια στιγμή να αντισταθεί στην τρομοκρατία της ΕΟΚΑ αναγκάζοντας την να σταματήσει, στην τουρκοκυπριακή πλευρά η δράση της ΤΜΤ είχε αποτελέσματα, καθώς συνεχίστηκε από το '57 μέχρι το '62.

Το '60 παραχωρήθηκε στη κύπρο μια ανεξαρτησία περιέργη: δηλαδή έκατσαν η αγγλία, η Ελλάδα και η τουρκία και έφτιαξαν ένα σύνταγμα της «ανεξάρτητης κύπρου» και το έδωσαν στους κυπραίους λέγοντας τους «αυτό είναι το σύνταγμα σας, και αν δεν το δεχτείτε θα σας αφήσουμε να σκοτώνεστε» - οπότε το «δεχτήκαμε». Εν πάσει περιπτώσει αυτό το σύνταγμα του '60 περιείχε ένα μέρος της κυπριακής ιστορικής εμπειρίας. Παραδεχόταν δηλαδή πως οι δύο κοινότητες στην κύπρο, όπως είχαν διαχωριστεί από την

αγγλική αποικιοκρατία, είχαν μια έντονη αλληλεξάρτηση. Δεν κατοικούσαν σε διαφορετικά μέρη - υπήρχαν παντού κοινά χωριά, και υπήρχε και ένα κοινό κίνημα 30 - 40 χρόνων. Το σύνταγμα λοιπόν του '60 υποχρέωνε τις δύο ελίτ (ελληνοκυπριακή και τουρκοκυπριακή) να αλληλοεξαρτώνται στην διοίκηση της κύπρου.

Η ελληνοκυπριακή ελίτ, νοιώθοντας ίσως μια αριθμητική υπεροχή, προσπάθησε το '63 να απαλλαγεί από τις υποχρεώσεις που είχε στην βάση αυτού του συντάγματος, προσπάθησε να αλλάξει το σύνταγμα, και ουσιαστικά εξάπλυσε μια μαζική επίθεση ενάντια στους τουρκοκύπριους. Έτσι οι τουρκοκύπριοι από το '64 μέχρι το '74 ήταν ουσιαστικά σε καθεστώς εγκλωβισμού. Όντας το 18% του πληθυσμού κατοικούσαν στο 4% του εδάφους.

Αυτό δεν σημαίνει πως η πλειοψηφία του πληθυσμού επικροτούσε αυτήν την πρακτική. Είναι χαρακτηριστικό πως ακόμα και σήμερα αν μιλήσεις είτε με ελληνοκύπριους είτε με τουρκοκύπριους, τα γεγονότα του '63-'64 δεν περιγράφονται σαν πόλεμος, συγκρούσεις, κλπ (όπως λέει η επίσημη ιδεολογία) αλλά σαν «φασαρίες»: «κάποιοι ήρθαν και κάνανε φασαρίες». Κάποιοι... Οι τουρκοκύπριοι πάντως αυτά τα χρόνια ήταν σε μια δυσμενή θέση ξεκάθαρα.

Επιπλέον η παρουσία της ελληνικής μεραρχίας από τότε στην κύπρο ήταν εντολή του NATO, για να αντιμετωπιστεί [το] ενδεχόμενο κομμουνισμού στην κύπρο. Σημειώστε πως τότε η κύπρος ήταν η μοναδική χώρα στην ανατολική μεσόγειο που είχε νόμιμο κομμουνιστικό κόμμα του βεληγκεούς του 45%. Έτσι η ελληνική μεραρχία βιώθηκε από τον απλό κόσμο (και τους ελληνοκύπριους και τους τουρκοκύπριους) σαν νεοαποικιακός στρατός. Αποσύρθηκε το '67, οπότε άρχισαν και κάποιες συνομιλίες, με μια στροφή των ελληνοκυπρίων προς την ανεξαρτησία. Διατηρώντας όμως την υπεροψία της πλειοψηφίας.

Θα κάνω μια παρένθεση εδώ, για να ξαναθυμίσω τις αγκυλώσεις που δημιουργεί ο «εθνικός λόγος». Λέει λοιπόν ο ελληνοκύπριος εθνικιστής: «μα είμαστε το 80%. Γιατί το 20%, οι τουρκοκύπριοι, να μπερδεύονται στα πόδια μας;»

Αυτή είναι η λογική του ελληνοκυπριακού εθνικισμού. Αλλά με την ίδια λογική, αν το κοιτάξει κανείς από άλλη οπτική γωνία, θα δει πως η κύπρος ανήκει στον γεωγραφικό χώρο της τουρκίας. Η κύπρος είναι 40 μίλια από την τουρκία. Συνεπώς θα μπορούσε, με την ίδια λογική πάντα, να απαντήσει κάποιος «μα είμαστε μια ελά-

χιστη μειοψηφία μέσα στον τούρκικο γεωγραφικό χώρο». Εξαρτάται που ζωγραφίζει ο καθένας τα σύνορα, με την φαντασία του: αν θέλεις να κόψεις τα σύνορα έτσι ώστε να φαντάζεσαι τη κύπρο σαν ένα αυτόνομο νησί στην αλάσκα, τότε ναι, οι ελληνοκύπριοι είναι πλειοψηφία. Αλλά έτσι, φυσικά, μπορεί η άλλη πλευρά να θυμηθεί την γεωγραφία, και να σου θυμίσει πως οι ελληνοκύπριοι είναι μια χριστιανική μειοψηφία σε μια θάλασσα μουσουλμάνων.

Το άλλο που είναι εντυπωσιακό με τον εθνικισμό στη κύπρο είναι πως η Ελλάδα και η τουρκία, σαν χώρες του NATO, ήθελαν να αποσύρουν τον πόλεμο. Αλλά ο εθνικισμός που οι ίδιες είχαν καλλιεργήσει τους οδηγούσε πλέον σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις. Είναι η περίπτωση που ο εθνικισμός, σαν κουλτούρα πλέον, δεν ελέγχεται από τις ελίτ οι οποίες τον έχουν ξεκινήσει.

Έρχομαι ξανά στην ιστορία. Το 74 έγιναν δύο πράγματα στη κύπρο. Ένα πραξικόπημα του ελληνικού στρατού βοηθούμενο από την ελληνοκυπριακή ακροδεξιά, και ακολούθησε, στις 20 Ιούλη, η τουρκική εισβολή. Οι αμερικάνοι και οι άγγλοι ήθελαν με αυτό το πραξικόπημα να ξεφορτωθούν τον Μακάριο, επειδή από την μια επέτρεπε την ύπαρξη του ΑΚΕΛ, ενώ από την άλλη ακολουθούσε ανεξάρτητη πολιτική έχοντας εντάξει την κύπρο στις αδέσμευτες χώρες. Ο ελληνοκυπριακός και ο ελληνικός εθνικισμός έκαναν τους δικούς τους λογαριασμούς, για πλήρη έλεγχο της κύπρου.

Σφαγές έγιναν και από τις δύο μεριές. Και από τους εθνικιστές ελληνοκεντρικούς σε πρώτη φάση, και από τον τούρκικο στρατό στη συνέχεια. Υπήρξαν όμως και συγκινητικές στιγμές ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων που αλληλοπροστατεύονταν.

Μέσα από αυτές τις εμπειρίες, διαπιστώνοντας όλα αυτά, εμείς αρχίσαμε να προβληματιζόμαστε ότι πρέπει ίσως να τοποθετήσουμε την αντίστασή μας στον εθνικισμό εν μέρει στην βάση της κοινής ταξικής παράδοσης, αφού στη κύπρο υπάρχει ένα ταξικό κίνημα 70-80 χρόνων το οποίο ήταν και είναι αντιεθνικιστικό.

Επιπλέον αρχίσαμε να καταλαβαίνουμε πως ο εθνικισμός παίζει με την ανάγκη των ανθρώπων για κοινότητα και ταυτότητα. Ο εθνικισμός απευθύνεται στην πολιτιστική σφαίρα, προσφέροντας ταυτότητα, νόημα στην ύπαρξη. Αυτός είναι ο λόγος που μετά από 200 χρόνια ούτε η φιλελεύθερη, ούτε η σοσιαλιστική ιδεολογία κατάφεραν να ανταπεξέλθουν στην “γοητεία” του εθνικισμού - το βλέπουμε καθαρά στις μέρες μας.

Οπότε αρχίσαμε να συζητάμε την δυνατότητα να δημιουργηθούν ταυτότητες πολιτιστικές που να είναι αντι-εθνικιστικές. Ένα πράγμα που διαπιστώσαμε οι πλείστοι της ομάδας ήταν πως δεν νοιώθαμε ούτε τούρκοι ούτε έλληνες. Νοιώθαμε κύπριοι, κύπριοι με την έννοια του '74: τότε, μετά το πραξικόπημα, έγινε μια ένοπλη ανεξαρτησιακή εξέγερση, μια λαϊκή εξέγερση, που είχε καταλάβει την Πάφο, και είχε δημιουργήσει ένα πνεύμα έντονα ανεξαρτησιακό.

Η συζήτηση επεκτάθηκε. Έγινε και μια τηλεοπτική συζήτηση που δημιούργησε στην κυπρο ένα τεράστιο σκάνδαλο. Επεκτάθηκε στο ζήτημα της κυπριακής συνείδησης, της κυπριακής ταυτότητας, κλπ. Η λογική που εμείς προσπαθήσαμε να διαμορφώσουμε σαν μια συνολικότερη πρόταση ήταν κόντρα στην εθνική φαντασίωση που μας θεωρεί όλους μια οικογένεια, πως είμαστε όλοι αδέρφια... Δεν είμαστε όλοι αδέρφια. Είμαστε διαφορετικοί. Η έννοια της διαφορετικότητας που ήταν η ακτιβιστική μας αιχμή τη δεκαετία του '80 μεταφέρθηκε έτσι σε ένα διαφορετικό πλαίσιο: να αντιπαραθέσουμε στον εθνικισμό πλουραλιστικές ταυτότητες. Όχι απέναντι στον εθνικισμό έναν άλλο «εθνικισμό», κάτι εξίσου μονοσήμαντο. Λέμε λοιπόν πως είναι δυνατό να υπάρχουν σήμερα στη κύπρο τούρκοι, έλληνες και κύπριοι. Αλλά πρέπει να σπάσει η λογική της πλειοψηφίας, πρέπει να σπάσει η λογική της εθνικής ομοιομορφίας και της ισοπέδωσης.

Μέσα από αυτή την προβληματική διαπιστώνουμε το πως εμποδώνεται η εξουσία στην καθημερινότητα. Απλά πράγματα: γιατί αυτή η γλώσσα που μιλάω εγώ καθημερινά απαγορεύεται από όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, από το σχολείο, κλπ; Εμένα μου αρέσει η κυπριακή, αλλά δε με νοιάζει ιδιαίτερα αν θα επιβιώσει. Το σημαντικό είναι ότι απαγορεύεται. Πηγαίνει το πιτσιρίκι στο σχολείο, σηκώνει το χέρι του, και λέει «τσε». Και του απαντάει ο δάσκαλος «σκάσε, δεν υπάρχει αυτό, υπάρχει μόνο το και». Πρόκειται για βία, για μια βία σημειολογική, μέσα από την οποία εμποδώνεται η εξουσία. Είναι κάτι που δεν το βιώνουν μόνο οι κύπριοι. Το βιώνουν όλοι οι μη πρωτευουσιάνικοι λαοί, όλες οι υποκοουλτούρες, όλες οι διάλεκτοι που δεν ανήκουν στην κυρίαρχη κουλτούρα.

Θέλω να κάνω δύο τελευταίες αναφορές, στην ανεξαρτησία και στην ομοσπονδία. Είμαι ανεξαρτησιακός γιατί είμαι αναρχικός. Πιστεύω δηλαδή πως οι μικρές κοινωνίες λειτουργούν πιο δημοκρατικά. Και είναι ηλίου φαεινότερο πως η κυπριακή κοινωνία είναι, έστω και τώρα, πιο δημοκρατική από το αν ήταν προσαρτημένη στο

ελληνικό ή στο τούρκικο κράτος. Υποστηρίζω επίσης την ομοσπονδία από μian αναρχική άποψη. Η αναρχική πρόταση απέναντι στο έθνος - κράτος, την εθνική ομοιογένεια όπου η πρωτεύουσα επιβάλλει έναν ομοιόμορφο νόμο παντού, πρέπει να είναι η ομοσπονδία. Η διζωνική ομοσπονδία που πιθανόν να εφαρμοστεί τελικά στη κύπρο δεν είναι η καλύτερη λύση. Πιο πρακτική θα ήταν η πολυ-περιφερειακή που υπήρχε πριν το 74. Αλλά αυτή την στιγμή αυτά έχουμε.

Έτσι, όσον με αφορά, ζώντας σε μια χώρα που έχει πληθυσμό τα δύο τρίτα της Θεσσαλονίκης και την έκταση του Σικάγο, και είναι παρόλη αυτή τη μικρότητα της χωρισμένη στα δύο με παράλογα τείχη, αυτό το οποίο κρίνω επείγον είναι να κλείσει το κυπριακό σαν πρόβλημα. Να μπορέσουμε να πάμε πάρα κάτω.

Αυτή την εποχή φαίνεται, ή τουλάχιστον έτσι το καταλαβαίνουμε με εμείς στη κύπρο, ότι αυτοί που λόγω της αξίας του κυπριακού οικοπέδου δημιούργησαν το κυπριακό πρόβλημα, έχουν καταλάβει πως είναι αδύνατο να πείσουν τους κυπραίους να χωριστούν. Γιατί και από τις δύο πλευρές υπάρχουν ισχυρές δυνάμεις που επιμένουν στην επανένωση του νησιού με τον α ή τον β τρόπο. Έτσι υπάρχει μια διαδικασία να λυθεί το κυπριακό. Αυτή η διαδικασία ενισχύεται από την επιλογή των αμερικάνων και των ευρωπαίων να ξανακάνουν λειτουργικό τον άξονα Αθήνας - Άγκυρας. Εμένα δεν με ενοχλεί αν τη λύση του κυπριακού την προωθεί ο ΟΗΕ ή οι αμερικάνοι. Με ενδιαφέρει να λυθεί ένα πρόβλημα περιττό. Αυτό το πρόβλημα δεν το δημιούργησαν οι κύπριοι, οι ιθαγενείς. Το δημιούργησαν άλλοι ενάντια στους ιθαγενείς. Για να καταλάβετε το παράλογο: αυτή τη στιγμή, αν βρισκόμουν στη κύπρο, δεν θα μπορούσα να επικοινωνήσω με τον Μουράτ και τον Αχμέτ, γιατί το κράτος στο οποίο ανήκω και το κράτος στο οποίο ανήκουν δεν αναγνωρίζονται μεταξύ τους. Πρέπει να στείλω γράμμα στην Ελλάδα, και από κεί να πάει στην τουρκία, και στο γυρισμό πρέπει να γίνει η ανάποδη διαδρομή.

Όταν ο τουρκοκύπριος Σαλίχ Ασκέρογλου αρνήθηκε να πάει στρατό έγινε κοινή ομάδα τουρκοκυπρίων και ελληνοκυπρίων για την υπεράσπιση του. Λοιπόν καθόμασταν η μισή ομάδα στη νότια Λευκωσία, η άλλη μισή στη βόρεια Λευκωσία, εκατό μέτρα οι μεν από τους δε, και για να επικοινωνήσουμε έπρεπε να τηλεφωνήσουμε στο Λονδίνο, από το Λονδίνο να τηλεφωνήσουν στην Άγκυρα, από την Άγκυρα στη βόρεια κύπρο, και ξανά πίσω. Για να επικοινωνήσουμε σε απόσταση εκατό μέτρων... Αυτά.

faurabooks@riseup.net
faurabooks.noblogs.org
OO4

*Το πραγματικό «Κυπριακό»
πρόβλημα για την Ελληνοκυπριακή
εργατική τάξη δεν είναι εθνικό από
οποία σκοπιά και αν το δούμε. Είναι
οι τραγωδίες που έγιναν, οι πόλεμοι,
οι προσφυγιές, η καταπίεση, οι
τραγωδίες που απειλούνται, καθώς
και η διάσπαση των εργατικών τάξεων
της Ελλάδας, της Τουρκίας και της
Κύπρου, που εξαιτίας του Κυπριακού
βλέπουν η μια την άλλη σαν εχθρούς,
με αποτέλεσμα το δυνάμωμα της
ταξικής συνεργασίας της κάθε
εργατικής τάξης με την αστική «της»
τάξη για χάρη της «αντιμετώπισης του
κοινού εξωτερικού εχθρού»*